

การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวสุกัญญา ศิลประสาท

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษ
ในฐานะภาษาต่างประเทศ
ตุลาคม 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

428.501

ค' 739 ก

ร.3

การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวสุกัญญา ศิลประสาท

17 ต.ค. 2544

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษ
ในฐานะภาษาต่างประเทศ

ตุลาคม 2544

11471

นางสาวสุกัญญา ศิลประสาท. (2544), ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. ปริญญาโท ศศ.ม.
(การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์นงเยาว์ กอสาน

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการพัฒนา
ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างได้แก่
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 34 คน จากโรงเรียนมณีเสวตรอุปถัมภ์ อำเภอหาด
จังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2544 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการสอน
แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษก่อนและหลังการทดลอง แบบประเมิน
ตนเอง และ แบบสังเกตพฤติกรรม การดำเนินการทดลองใช้ระยะเวลา 16 คาบ ๆ ละ 50 นาที
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่ากลางเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการพูด
ภาษาอังกฤษหลังการทดลองเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการมาก ในด้านการมี
ความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงานจนประสบความสำเร็จ ความกล้าแสดงท่าทางประกอบ
คำพูดตามบทสนทนา และความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จในเวลาที่กำหนด

DEVELOPING MATTAYOM 4 STUDENTS' ENGLISH SPEAKING ABILITY THROUGH
ROLE-PLAY ACTIVITIES

AN ABSTRACT

BY

MISS SUKUNYA SINLAPASART

Presented in partial fulfillment of the requirements

For the Master of Arts degree in Teaching English as Foreign Language

October 2001

Sukunya Sinlapasart. (2001). *Developing Mathayom 4 Students' English Speaking Ability Through Role-Play Activities*. Master Project, M.A. (Teaching English as a Foreign Language). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor: Ajarn Nongyao Korsanan.

The objective of this experimental research was to investigate the development of Mattayom Suksa 4 students' ability in speaking English through role-play activities. The sample consisted of 34 students who were studying in Matayom Suksa 4, Maneesawet Uppathum School, Prachinburi Province, in the academic year of 2001. The instruments used were the lesson plans, the pre-post test, the self-rating form and the observation form. The experiment lasted for four weeks in which 16 lessons of fifty minutes were taught. The data were statistically analyzed through mean, standard deviation and t-test.

The findings were as follows:

1. There were significant improvements in the students' English speaking ability at the .01 level after the experiment.
2. The use of role-play enabled the students to improve greatly their ability in the following areas: group working, acting out according to the role scripts and completing tasks within time limit.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษในฐานะ
ภาษาต่างประเทศ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์



(อาจารย์เน่งเยาว์ กอสนาน)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร



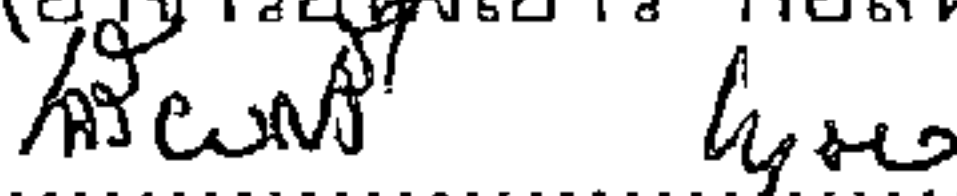
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัมพร ศรีเสริมโภค)

คณะกรรมการสอบ



ประธาน

(อาจารย์เน่งเยาว์ กอสนาน)



กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจลิยวศรี พิบูลชล)



กรรมการ

(อาจารย์กุลทิพย์ โรหิตร์ตนะ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ



คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัมพร ศรีเสริมโภค)

วันที่ 5 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2544

ประกาศขอบคุณ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เนื่องจากผู้วิจัยได้รับคำแนะนำอย่างดียิ่งจากอาจารย์
นงเยาว์ กอสนาน ผู้ซึ่งให้ความกรุณาเป็นประธานผู้ควบคุมสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
เจลิยวศรี พิบุลชล และ อาจารย์กุลทิพย์ โรหิตร์ตนะ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ เตือนใจ เจลิมกิจ และ คณาจารย์ภาควิชาภาษา
ตะวันตก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ให้ความรู้และคำแนะนำในการทำวิจัย
มาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ Sean Earl และ Dr. C. Mac Baine Gigante ที่กรุณา
ช่วยแก้ไขข้อความภาษาอังกฤษ

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ รวมทั้ง
ท่านที่ให้ความช่วยเหลือให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้แต่มีได้กล่าวนามไว้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์วิรัช สุกใส ที่เป็นผู้ผลักดันให้ศึกษาต่อ และให้การ
สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียนโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ นาวาอากาศเอกสำราญ ชมโท

จำสืบทำรวจพัฒนา ศิลปศาสตร์ นายปราโมทย์ ศิลปศาสตร์ และ

จำอากาศเอกอำนาจ ศิลปศาสตร์ ที่ให้กำลังใจในการศึกษามาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ทองศรี ศิลปศาสตร์ และคุณพ่อแยม แวนแก้ว ที่เป็น
กำลังใจในการศึกษา และ เป็นที่ปรึกษาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างดียิ่งมาโดยตลอด

สุกัญญา ศิลปประสาท

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	สมมติฐานของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
	ตัวแปรที่ศึกษา	4
	ระยะเวลาในการทดลอง.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
	เอกสารเกี่ยวกับการพูด.....	7
	ความหมายของการพูด.....	7
	องค์ประกอบของการพูด.....	8
	การสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษ	9
	ระดับความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ.....	10
	การวัดและประเมินผลทักษะการพูดภาษาอังกฤษ	17
	เอกสารเกี่ยวกับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ.....	24
	ความหมายของบทบาทสมมติ	24
	ประวัติความเป็นมาของบทบาทสมมติ.....	25
	รูปแบบการใช้บทบาทสมมติ.....	26
	ประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ.....	27
	หลักการและขั้นตอนการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน	31
	หลักการนำบทบาทสมมติไปใช้	31
	ขั้นตอนการนำบทบาทสมมติไปใช้.....	32
	งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ	39
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	41
	การเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	41
	ระบุปัญหาที่สนใจ	41

สารบัญ(ต่อ)

บทที่		หน้า
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
	การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล	48
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
	ส่วนที่ 1 การทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนัก เรียน ก่อนและหลังการทดลอง.....	50
	ส่วนที่ 2 การประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ.....	51
	ส่วนที่ 3 การสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน	57
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	65
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	66
	อภิปรายผล.....	66
	ข้อเสนอแนะ	72
	ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	72
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	73
	บรรณานุกรม	74
	ภาคผนวก	82
	ภาคผนวก ก	83
	แผนการสอน.....	84
	ภาคผนวก ข	88
	แบบทดสอบความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ.....	89
	เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ.....	98
	แบบประเมินด้านการพูดภาษาอังกฤษ.....	99
	แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษ	100
	ภาคผนวก ค	101

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงความแตกต่างของคะแนนความสามารถด้านการพูดของนักเรียนก่อนและ หลังการทดลอง.....	50
2	แสดงค่าเฉลี่ยของผลการประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ ระยะที่ 1	52
3	แสดงค่าเฉลี่ยของผลการประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ ระยะที่ 2	53
4	แสดงค่าเฉลี่ยของผลการประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ ระยะที่ 3	54
5	แสดงค่าเฉลี่ยของผลการประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ ระยะที่ 4	55
6	แสดงค่าเฉลี่ยของผลจากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของ นักเรียน ระยะที่ 1	58
7	แสดงค่าเฉลี่ยของผลจากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของ นักเรียน ระยะที่ 2.....	59
8	แสดงค่าเฉลี่ยของผลจากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของ นักเรียน ระยะที่ 3	60
9	แสดงค่าเฉลี่ยของผลจากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ระยะที่ 4	61
10	แสดงคะแนนความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อน และ หลังการทดลอง	102
11	แสดงคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน จากการ ทดสอบความสามารถด้านการพูดก่อนและหลังการทดลอง	104

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงพัฒนาการของพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษ จากแบบประเมินตนเอง 4 ระยะเวลา	56
2 แสดงพัฒนาการของพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษจากแบบสังเกตพฤติกรรม ของนักเรียน 4 ระยะเวลา.....	62

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่คนทั่วโลกใช้ในการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยเฉพาะในปัจจุบันความเจริญทางเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทต่อการสื่อสารมาก ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็วโดยมีภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง จึงเป็นสาเหตุให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีคนใช้มากที่สุด (Crystal. 19970: 78-80) นอกจากนี้คริสตัน (Crystal. 1997: 101-103) ยังกล่าวว่าภาษาอังกฤษ มีความสำคัญในด้านการศึกษา เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในการสอนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา สถาบันอุดมศึกษาในประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอนมีจำนวนเพิ่มขึ้น

สำหรับประเทศไทย ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่มีผู้นิยมเรียนมากที่สุด (สุมิตรา อังวัฒนกุล.2537:12) กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรภาษาอังกฤษโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ทั้งด้าน การฟัง พูด อ่าน และเขียน (ศึกษาธิการ.กระทรวง. 2539) ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศนั้น ทักษะการพูดนับได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมาก (สุมิตรา อังวัฒนกุล. 2537:167) เนื่องจากเป็นทักษะเบื้องต้นที่ใช้ในการสื่อสาร แต่ทักษะการพูด เป็นทักษะที่ยากต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังที่ ชูมิน (Shumin. 1997:8) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสอนการพูดว่า การพูดภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่ยากยิ่งสำหรับผู้เรียน ผู้เรียนมักพูดภาษาอังกฤษได้ไม่ดี ขาดความแคล่วคล่องในการใช้โครงสร้างภาษาและสำนวนต่าง ๆ และขาดความเข้าใจในสภาพความเป็นจริงทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เนื่องจากผู้เรียนไม่ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

อุปสรรคในการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษที่สำคัญอย่างหนึ่งได้แก่นักเรียนไทยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ใช้ภาษาอังกฤษ ดังที่ สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537:14) ให้ความเห็นเกี่ยวกับสอนพูดภาษาอังกฤษว่า ถ้าจะพิจารณาตามสภาพความเป็นจริงแล้ว เด็กไทยอยู่ในสิ่งแวดล้อมแบบไทย ๆ แทบจะไม่มีโอกาสได้พูดภาษาอังกฤษ นอกจากเวลาเรียนภาษาอังกฤษในห้องเรียนเท่านั้น นอกจากนี้ผู้เรียนยังไม่เห็นความจำเป็นหรือประโยชน์ของภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กในชนบทมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาอังกฤษน้อยมาก สภาพดังกล่าวสอดคล้องกับที่ชอนเบิร์ก (Schoenberg.1999 – 2000:18) ระบุว่า ปัญหาของผู้เรียนที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ และอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ใช้ภาษาอังกฤษ คือ ผู้เรียนมักเลี่ยงการพูดภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ผู้สอนยังประสบปัญหาสำคัญในการจัดกิจกรรม

การพูดภาษาอังกฤษ ดังที่ สุมิตรา อังวัฒนกุล (2539:53) ให้ความเห็นว่าปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ผู้สอนมักหันมาสนใจเมื่อนำกิจกรรมเพื่อการสื่อสารไปใช้ในห้องเรียน คือผู้เรียนไม่ใคร่ให้ความร่วมมือและผู้เรียนเกิดความอายไม่กล้าจะใช้ภาษาอังกฤษ

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้สอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2539 และได้กลับมาทำโครงการสอนภาษาอังกฤษ ณ โรงเรียนที่ผู้วิจัยทำการสอนระหว่าง เดือนธันวาคม 2542 - กุมภาพันธ์ 2543 พบว่า นักเรียนส่วนมากขาดความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ พอสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษ จึงทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสได้พูดภาษาอังกฤษเลย นอกจากจะได้รับการฝึกในชั้นเรียนเท่านั้น
2. นักเรียนขาดโอกาสในการฝึกพูดภาษาอังกฤษ และมีส่วนร่วมในการเรียนน้อย เนื่องจากครูผู้สอนมีความรู้และทักษะในการสอนวิชาภาษาอังกฤษน้อย และไม่สามารถเลือกเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมมาใช้ในการฝึกให้นักเรียนพูด ดังเช่นครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนที่ผู้วิจัยปฏิบัติการสอนนี้มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 5 คน เป็นครูที่จบในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ 2 คน ส่วนที่เหลือเป็นครูที่จบในสาขาวิชาอื่น และเป็นครูอัตราจ้างซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกปี ในการสอน ครูเหล่านี้มักจะเลยการพูดภาษาอังกฤษ ขณะสอนมักใช้วิธีอ่านแล้วแปลข้อความเป็นภาษาไทย มักเน้นกฎเกณฑ์ทางด้านไวยากรณ์ มีการฝึกรูปแบบประโยค และการออกเสียงบ้างเป็นบางครั้ง ทำให้นักเรียนขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกัน และ กับครูมีส่วนร่วมในการเรียนน้อย และนักเรียนไม่มีโอกาสได้ฝึกพูด
3. นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการพูดภาษาอังกฤษ เนื่องจากนักเรียนไม่ได้รับการฝึกหัดพูดภาษาอังกฤษอย่างเหมาะสมและเพียงพอ เมื่อนักเรียนจำเป็นต้องพูด นักเรียนจะรู้สึกกลัวและกระดากอาย ดังเช่นในการทดสอบวัดมาตรฐานรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนโรงเรียนมณีเสวตรอุปถัมภ์ ปีการศึกษา 2542 นักเรียนต้องได้รับการทดสอบทักษะด้านการพูด เมื่อนักเรียนสอบพูดสนทนากับครู พบว่านักเรียนส่วนใหญ่พูดติดขัดตลอดเวลา และคะแนนโดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ (งานทะเบียน-วัดผลฝ่ายวิชาการโรงเรียนมณีเสวตรอุปถัมภ์. 2542: ไม่มีเลขหน้า)

เนื่องจากการสอนการพูดภาษาอังกฤษเป็นปัญหาของผู้สอน โดยเฉพาะในโรงเรียนที่ผู้วิจัยทำการสอนอยู่ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการพูด และปรากฏว่ามีกิจกรรมที่น่าสนใจกิจกรรมหนึ่ง คือกิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน เพราะกิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมฝึกทักษะการพูดที่สนุก และเป็นเทคนิคการสอนที่เน้นการพัฒนาความคล่องในการใช้ภาษา ดังที่ ลาตัส (Ladousse.1997: 5) และ เมนท์ส (Ments.1983: 24-27) กล่าวว่ากิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมฝึกทักษะการพูดที่สนุก ช่วยให้นักเรียนมี-

ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน และมีโอกาสฝึกพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทำให้นักเรียนกล้าแสดงความรู้สึกที่ซ่อนอยู่ ให้โอกาสกับนักเรียนที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และเป็นแรงจูงใจนำไปสู่การเรียนรู้โดยอัตโนมัติ กิจกรรมบทบาทสมมติจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การควบคุมอารมณ์และความรู้สึก ซึ่งไม่ใช่พฤติกรรมของนักเรียนเอง แต่เป็นพฤติกรรมของตัวละคร จึงทำให้กิจกรรมนี้เป็นผลดีและปลอดภัยต่อทัศนคติและความรู้สึกของผู้เรียน นอกจากนี้ ลักษณะของกิจกรรมบทบาทสมมติเป็นการนำสถานการณ์ในชีวิตประจำวันมาเป็นสถานการณ์ในห้องเรียน อันจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ การฝึกคิด เพราะในชีวิตจริงหากต้องเผชิญสถานการณ์นั้นๆ นักเรียนจะต้องคิดหาหนทางแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม กิจกรรมบทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีโอกาสดู ตลอดจนแสดงออกทางด้านอากัปกริยาและความรู้สึกตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงในชีวิต เป็นการฝึกที่ผู้เรียนมีโอกาสรวบรวมสถานการณ์ที่จะเผชิญและคิดหาทางแก้ปัญหา

จากการศึกษาเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ของ พรรณพิศ วาณิชการ (2528:174 -196) พจนันท์ ไวทยานนท์ (2541:37) วรวรรณี ราชสงฆ์ (2541:72) และ วิไล พังสอาด (2542:45) พบว่า กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้ผู้สวมบทบาทมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดเผย เกิดความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก มีความกระตือรือร้น สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ในขณะเดียวกัน กิจกรรมบทบาทสมมติ ยังทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนสนุกสนานเป็นกันเอง และนักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนอีกด้วย

นอกจากนี้กิจกรรมบทบาทสมตียังเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนแบบหนึ่งในบรรดา กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นวิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่สังคมต้องการ (วัฒนาพร กระจับทุกษ์. 2542: 4) กล่าวคือเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อม ได้ฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานที่สำคัญ ที่กำหนดไว้ในแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สุวิทย์ มูลคำ และ อรรถัย มูลคำ. 2543: 135-153)

จากความสำคัญและประโยชน์ของบทบาทสมมติดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจจะใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อสร้างโอกาสในการพูด จัดสิ่งแวดล้อม สร้างบรรยากาศและวิธีการสอนที่เหมาะสม อันจะทำให้ให้นักเรียนได้ฝึกพูดภาษาอังกฤษ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการพูด ซึ่งจะเป็นการพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมณีเสวตรอุปถัมภ์

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีความสามารถในการพูดเพิ่มขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะเป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนในการสอนทักษะการพูดโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ เพื่อปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. แผนการสอน และกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการพูดจำนวน 8 ชุด สามารถใช้เป็นตัวอย่างในการสร้างแผนการสอนสำหรับการสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติแก่ครู อาจารย์ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมณีนีศวตรอุปถัมภ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544
1 ห้องเรียน จำนวน นักเรียน 34 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ

ระยะเวลาในการทดลอง

ใช้เวลาในการทดลองสอน 16 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์

เนื้อหาที่ใช้ในการสอน

เนื้อหาที่ใช้ในการสอนคัดเลือกจากหนังสือ TRIO 4 รายวิชา อ 017 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ตรงตามจุดประสงค์การฟัง-พูดของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมบทบาทสมมติ

กิจกรรมบทบาทสมมติ คือ กิจกรรมการพูดที่ครูเป็นผู้กำหนดสถานการณ์ให้นักเรียน แสดงตามบทบาทและสถานการณ์ที่ได้รับเพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกทั้ง คำพูด และท่าทาง ตามลักษณะนิสัยของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์สมมตินั้น ขั้นตอนการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ มีดังนี้

- ขั้นเตรียมการ ผู้สอนกำหนดสถานการณ์ และบทบาทสมมติเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหา และตัดสินใจ
- ขั้นแสดง เริ่มด้วยการเตรียมผู้เรียนในด้านภาษาที่จะใช้ในการแสดง ให้ผู้เรียนฝึกการใช้ภาษาเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม จากนั้นนำเข้าสู่กิจกรรมบทบาทสมมติ ให้ผู้เรียนศึกษาสถานการณ์เป็นกลุ่ม เลือกผู้แสดง ซ้อมก่อนการแสดง ผู้สอนเตรียมผู้สังเกตการณ์แล้วให้นักเรียนจัดฉากและแสดงบทบาทสมมติ
- ขั้นอภิปรายผล ผู้เรียนและผู้สอนสรุปเรื่องราว และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์สมมตินั้น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดง นอกจากนั้นผู้สอนและผู้เรียนแก้ไขถ้อยคำสำนวนของผู้แสดง

2. ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ

ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการใช้ภาษาอังกฤษสนทนาได้ตามสถานการณ์และบทบาทที่กำหนดให้ ด้วยความแคล่วคล่องมีความมั่นใจ และพูดได้อย่างราบรื่นต่อเนื่อง ประสบความสำเร็จในการสนทนาทุกเรื่อง สามารถพูดแสดงความคิดเห็นได้ เลือกใช้คำศัพท์ได้อย่างเหมาะสม พูดได้ถูกต้องในเชิงไวยากรณ์ และออกเสียงชัดเจน ซึ่งสามารถประเมินได้จากการทดสอบการพูดภาษาอังกฤษ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับการพูด
 - 1.1 ความหมายของการพูด
 - 1.2 องค์ประกอบของการพูด
 - 1.3 การสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษ
 - 1.4 ระดับความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ
 - 1.5 การวัดและประเมินผลทักษะการพูดภาษาอังกฤษ
2. เอกสารเกี่ยวกับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ
 - 2.1 ความหมายของบทบาทสมมติ
 - 2.2 ประวัติและความเป็นมาของบทบาทสมมติ
 - 2.3 รูปแบบการใช้บทบาทสมมติ
 - 2.4 ประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ
 - 2.5 หลักการและขั้นตอนการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติในประเทศและต่างประเทศ

1. เอกสารเกี่ยวกับการพูด

การพูดเป็นทักษะที่มีความสำคัญในการเรียนการสอนภาษา เป็นเครื่องบ่งชี้ความสามารถในการสื่อความหมาย ว่าผู้เรียนใช้ภาษาได้เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ หรือไม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการพูดในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ความหมายของการพูด

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการพูด ดังต่อไปนี้

สวณิต ยมาภัย (2535 : 1) อ้อม ประนอม (2540:18) รวิวงศ์ ศรีทองรุ่ง (2540:1-2) ยุทธิ พยัณวิเชียร (2542:17) และ อวยชัย ผกามาต (2542:1-2) ให้ความหมายของการพูดว่า การพูดคือ การสื่อสารความคิด ประสบการณ์ และความต้องการของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจโดยอาศัยน้ำเสียง ภาษา และกิริยาท่าทางอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามจรรยาบรรณและประเพณีนิยมของสังคม ให้ผู้ฟังรับรู้และเกิดการตอบสนอง

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537 : 167) กล่าวว่า การพูดเป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และความรู้สึกให้ผู้ฟังรับรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายของข้อมูล ดังนั้นทักษะการพูดจึงเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับบุคคลในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ในการประกอบอาชีพธุรกิจต่างๆ ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ดังนั้นทักษะการพูดจึงเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมาก เพราะผู้พูดได้ย่อมสามารถฟังผู้อื่นพูดได้อย่างเข้าใจ และจะช่วยให้การอ่าน การเขียนง่ายขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามทักษะการพูดเป็นทักษะทางภาษาที่ซับซ้อน และเกิดจากการฝึกฝนเป็นเวลานาน ไม่ใช่เกิดจากการเข้าใจและจดจำ

วิดโดลสัน (Widdowson. 1983: 59-60) กล่าวว่า การพูดเป็นได้ทั้งการกระทำหรือผลิตและการส่งสาร ในการพูดนั้นจะมีการแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เป็นการสื่อความเข้าใจ การพูดไม่เพียงแต่ใช้อวัยวะในการออกเสียงเท่านั้น แต่ยังใช้ท่าทางการเคลื่อนไหว กล้ามเนื้อในส่วนต่าง ๆ ของใบหน้าและร่างกาย กล่าวคือการพูดที่ออกเสียงเป็นการสื่อความหมาย โดยการผ่านอวัยวะในการรับสาร คือ หู ส่วนการพูดที่ไม่ออกเสียงสามารถสื่อความหมายผ่านทางสายตาให้เป็นที่เข้าใจได้

จากการให้ความหมายของการพูดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การพูดหมายถึง การถ่ายทอดความคิด การแลกเปลี่ยนข่าวสารโดยใช้น้ำเสียง และการกระทำให้ผู้อื่นเข้าใจด้วยอากัปกริยา ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่ใช่คำพูดด้วย

1.2 องค์ประกอบของการพูด

องค์ประกอบของการพูดมีหลายประการ ซึ่งนักการศึกษาได้ระบุไว้ต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

รวิวงศ์ ศรีทองรุ่ง (2540:10-11) กล่าวว่า การพูดเป็นการสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Face To Face Communication) ระหว่างบุคคล ดังนั้นการพูดจะประสบความสำเร็จย่อมต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ผู้พูด (Speaker) เป็นผู้สื่อสารไปยังผู้ฟัง จึงต้องแสดงความสามารถในการพูด ถ่ายทอดความรู้สึก ข้อคิดเห็น ข้อเท็จจริง ตลอดจนทัศนคติของตนไปสู่ผู้ฟังให้ดีที่สุดเท่าที่ทำได้โดยการรู้จักใช้ภาษา เสียง อากัปกิริยา และรู้จักสะสมความคิดอ่านที่มีคุณค่า มีประโยชน์ และรวบรวมการเตรียมความคิดต่าง ๆ เหล่านั้นให้เป็นระเบียบ เพื่อถ่ายทอดให้ผู้ฟังทราบ ผู้ฟังก็จะเข้าใจได้ง่าย แจ่มแจ้ง และรวดเร็ว

2. สาร หรือ เนื้อเรื่องที่พูด (Speech) ผู้พูดควรจะพูดเรื่องที่ตนถนัด และมีความรู้ในด้านนั้น มีการเตรียมลำดับและการดำเนินเรื่องที่ดี และถูกต้อง

3. ผู้ฟัง (Audience) การสื่อความหมายเป็นขบวนการติดต่อทางสังคมที่มีผู้พูดเป็นผู้ให้ ผู้ฟังเป็นผู้รับ ผู้พูดจะสื่อความหมายได้ตรงเป้าหมายยิ่งขึ้นหากรู้จักวิเคราะห์ผู้ฟัง

4. เครื่องมือในการสื่อความหมาย (Communication Channel) สิ่งที่ช่วยถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้พูดไปให้คนฟัง เช่น เสียง สีหน้า อากัปกิริยา ท่าทาง และอาจรวมไปถึงโสตทัศนอุปกรณ์อื่น ๆ

5. ความมุ่งหมายหรือผลที่เกิดจากการพูด การพูดทุกชนิดจะต้องมีจุดมุ่งหมายหรือผลที่เกิดขึ้น

เซียร์ล (Searle.1978: 85 - 95) กล่าวถึงการพูดว่า เป็นการติดต่อสื่อสารซึ่งประกอบด้วย สิ่งต่อไปนี้

1. การกล่าวถ้อยคำ (Utterance Act) หมายถึงการที่ผู้พูดกล่าวคำ หรือ ประโยคขึ้นมา ซึ่งคำพูดหรือประโยคดังกล่าวต้องมีจุดประสงค์เพื่อการติดต่อสื่อสารด้วย

2. การกล่าวคำพูดที่ก่อให้เกิดหรือบรรลุผลอย่างใดอย่างหนึ่งตามแต่สถานการณ์ (Propositionary Act) หมายความว่า การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น อันได้แก่ การกล่าวคำพูดที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความสำนึก หรือ เชื่อถือ เช่นการพูดที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด

3. การแสดงเจตนาในการกล่าวคำพูด (Illocutionary Act) หมายถึงการแสดงออกซึ่งความตั้งใจของผู้พูดในการกล่าวถ้อยคำ เช่น ต้องการท้าทาย ขอร้อง ตักเตือน ยอมรับขอโทษ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบในการพูดประกอบด้วย ผู้พูดหรือผู้สื่อสารไปยังผู้ฟัง ถ้อยคำ หรือประโยค ที่ผู้พูดกล่าวขึ้นมาเพื่อการติดต่อสื่อสาร และความมุ่งหมายหรือเจตนาของผู้พูดในการกล่าวถ้อยคำ

1.3 การสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

การสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษมีขั้นตอน และ กิจกรรมต่าง ๆ กัน ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้เสนอไว้ดังต่อไปนี้

มัวร์วูด (Moorewood, 1978: 4) เสนอกิจกรรมการสนทนา (Dialogue) ว่าเป็นกิจกรรมการฝึกทักษะฟังและพูดโดยเริ่มจากการเลียนแบบตัวอย่างการสนทนา จนสามารถดำเนินการสนทนาได้ด้วยตนเอง การสนทนาช่วยให้ผู้เรียนสามารถฟัง และใช้คำศัพท์หรือรูปแบบประโยคใหม่ ๆ ที่ใช้อย่างมีความหมายในบริบทต่าง ๆ บทสนทนาที่ให้ผู้เรียนฟังเป็นตัวอย่างนั้น จึงควรเป็นบทสนทนาที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งได้บันทึกเทปไว้และเป็นบทสนทนาที่ผู้สอนมีจุดมุ่งหมายในการสอนคำศัพท์ หรือ รูปแบบประโยคอย่างใดอย่างหนึ่ง

สกอตต์ (Scott 1981: 70) เสนอขั้นตอนในการสอน และกิจกรรมการพูดไว้ดังนี้

1. ขั้นบอกวัตถุประสงค์ประสงค์ของการเรียน ผู้สอนควรจะบอกให้ผู้เรียนรู้ถึงสิ่งที่จะเรียน
2. ขั้นเสนอเนื้อหา การเสนอเนื้อหาควรอยู่ในรูปบริบท ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนสังเกตลักษณะของภาษา ความหมายของข้อความที่จะพูด ซึ่งจะต้องขึ้นกับบริบท เช่น ผู้พูดเป็นใคร มีความรับผิดชอบกับคู่สนทนาอย่างไร ผู้สนทนาพยายามจะบอกอะไร สิ่งที่พูดสถานที่พูด และเนื้อหาที่พูดมีอะไรบ้าง
3. ขั้นการฝึกและการถ่ายโอน การฝึกจะกระทำทันทีหลังจากเสนอเนื้อหา อาจจะฝึกพูดพร้อม ๆ กัน หรือเป็นคู่ ผู้สอนควรให้ผู้ฟังได้ยินได้ฟังสำนวนภาษาหลาย ๆ แบบ และเป็นสำนวนภาษาที่เจ้าของภาษาใช้จริง และควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างอิสระ ใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่เป็นจริง

ไรเมส (Raimes.1983: 73 – 74) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการสัมภาษณ์ (Interview) ที่ใช้ในการฝึกทักษะการพูด ว่าการสัมภาษณ์เป็นการพูดคุยกัถามเพื่อรวบรวมข้อมูล ข้อความรู้ และข้อคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

ฟินอกเชียโร และ บรัมฟิต (Finochiaro, and Brumfit 1983: 141) กล่าวว่า กิจกรรมต่าง ๆ ในการสอนทักษะการพูด ซึ่งผู้สอนอาจเลือกใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับ มีดังต่อไปนี้ดังนี้

1. ให้ตอบคำถาม ซึ่งครูหรือเพื่อนในชั้นเป็นผู้ถาม
2. บอกให้เพื่อนทำตามคำสั่ง

3. ให้ถามหรือตอบคำถามของเพื่อนในชั้น เกี่ยวกับชั้นเรียน หรือ
ประสบการณ์ต่าง ๆ นอกชั้นเรียน
4. ให้บอกลักษณะวัตถุ สิ่งของต่าง ๆ จากภาพ
5. ให้เล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนเองโดยครูอาจให้คำสำคัญต่าง ๆ
6. ให้อ่านเรื่องราวต่าง ๆ ตามที่กำหนดหัวข้อให้
7. ครูจัดสถานการณ์ต่าง ๆ ในชั้นเรียน ให้นักเรียนใช้บทสนทนาต่าง ๆ กัน
8. ให้เล่นเกมต่าง ๆ ทางภาษา
9. ให้ได้วาทะ อภิปราย แสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่าง ๆ
10. ให้ฝึกการสนทนาทางโทรศัพท์
11. ให้อ่านหนังสือพิมพ์ไทยแล้วรายงานเป็นภาษาอังกฤษ
12. ให้แสดงบทบาทสมมติ

นอกจากนี้สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537:173) ได้เสนอกิจกรรมการอภิปรายในชั้นเรียน เช่น การชูปชิบกลุ่มย่อย (Buzz Group) ซึ่งเป็นเทคนิคการอภิปรายกลุ่มที่มีจุดมุ่งหมาย คือหาข้อตกลงที่เป็นที่ยอมรับของทุกคนในกลุ่มในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยสมาชิกในกลุ่มมีจำนวนไม่เกิน 6 คนจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่กำหนดให้ หลังจากนั้นกลุ่มจะตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาจากวิธีต่าง ๆ

1.4 ระดับความสามารถในการพูด

ระดับความสามารถของผู้พูด มีหลายระดับ และนักการศึกษาแต่ละท่านได้แบ่งระดับความสามารถในการพูดไว้ต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

แคร์รอล (Carroll. 1983: 135) จัดระดับความสามารถในการพูดเป็น 9 ระดับ ดังนี้

ระดับ 1 ระดับผู้ใช้ภาษาไม่ได้ (Non-user) ผู้พูดไม่สามารถเข้าใจหรือพูดภาษาได้เลย

ระดับ 2 ระดับผู้ใช้ภาษาได้เล็กน้อย (Intermittent) ผู้พูดสามารถพูดได้เพียงคำสองคำ

ระดับ 3 ระดับผู้ใช้ภาษาได้จำกัด (Extremely Limited) ผู้พูดจะพูดจะถูกตะกักเข้าใจผิดบ่อย ๆ เข้าใจบทสนทนาบางส่วน จึงไม่สามารถคุยได้ต่อเนื่อง ได้เรื่องราวที่ถูกต้องจับได้แต่ใจความที่สำคัญ จับรายละเอียดไม่ได้

ระดับ 4 ระดับผู้ใช้ภาษาเกือบจะพอเพียง (Marginal) ผู้พูดสามารถสนทนา

โต้ตอบได้ แต่ค่อนข้างเป็นกลุ่มสนทนาเงียบ ไม่สามารถนำการสนทนาหรือ อภิปรายได้ มีความยากลำบากในการสนทนาด้วยความเร็วปกติ ขาดความคล่องแคล่วและความถูกต้อง การสนทนาดำเนินไปด้วยความยากลำบาก และไม่ต่อเนื่อง แต่ยังแสดงให้เห็นว่าเข้าใจเรื่องที่สนทนาได้ตรงกัน มีสำเนียงในภาษาเดิมปนอยู่ มีความแตกต่างจากระดับที่ 3 ตรงที่กลุ่มสนทนา มีความเข้าใจผิดน้อยกว่ากลุ่มสนทนาในระดับที่ 3

ระดับ 5 ระดับผู้ใช้ภาษาได้ปานกลาง (Modest) ผู้พูดสามารถสื่อใจความสำคัญในการสนทนาได้ ยังขาดลีลาของภาษาและไวยากรณ์ยังมีข้อผิดพลาด ต้องถามหรือถูกถามเป็นครั้งคราวเพื่อให้ได้ใจความชัดเจน ขาดความคล่องแคล่วและความสามารถในการนำการสนทนา ผู้พูดต้องพูดขัดถ้อยขัดคำ ดำเนินการสนทนาได้ แต่ไม่มีลีลาในการพูด ไม่ค่อยน่าสนใจ

ระดับ 6 ระดับผู้ใช้ที่สามารถใช้ภาษาได้ (Competent) ผู้พูดสามารถคุยในหัวข้อที่ต้องการได้ ติดตามเรื่อง เปลี่ยนเรื่องพูดได้ หยุดพูดหรือพูดตะกุกตะกักเป็นครั้งคราว มีความสามารถในการริเริ่มเรื่องสนทนาได้

ระดับ 7 ระดับผู้ใช้ภาษาได้ดี (Good) ผู้พูดสามารถเล่าเรื่องได้ชัดเจนและมีเหตุผล สามารถสนทนาได้อย่างเป็นเรื่องเป็นราว แต่ไม่คล่องมากนัก สามารถติดตามการสนทนาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงน้ำเสียง มีการพูดตะกุกตะกัก หรือพูดซ้ำคำ แต่โต้ตอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับ 8 ระดับผู้ใช้ภาษาได้ดีมาก (Very Good) ผู้พูดสามารถอภิปรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำการสนทนา ดำเนินเรื่องต่อไป และขยายความได้ตามความจำเป็น แสดงอารมณ์ขัน และโต้ตอบด้วยน้ำเสียงและท่าทางที่เหมาะสม

ระดับ 9 ระดับผู้เชี่ยวชาญในการใช้ภาษา (Expert) ผู้พูดสามารถพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำการสนทนา ดำเนินเรื่องต่อ ขยายความ และพูดได้ใจความสำคัญ

บาทซ์ (Bartz.1979: 18-22) เสนอความคิดเห็นว่า การกำหนดระดับความสามารถในการพูดจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ความคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ความราบรื่นและความต่อเนื่องตลอดจนความเป็นธรรมชาติในการพูด
2. ความเข้าใจ (Comprehensibility) หมายถึง ความสามารถที่จะพูดให้ผู้อื่นเข้าใจในสิ่งที่ตนพูด
3. ปริมาณของข้อมูลที่สามารถสื่อสารได้ (Amount of Communication) หมายถึง ปริมาณของข้อความหรือข้อมูลที่สามารถพูดให้ผู้ฟังเข้าใจ

4. คุณภาพของข้อมูลที่นำมาสื่อสารได้ (Quality of Communication)

หมายถึง ความถูกต้องของภาษาที่พูดออกไป

5. ความพยายามในการสื่อสาร (Effort of Communication) หมายถึง

ความพยายามในการที่จะทำให้ผู้ฟังเข้าใจในสิ่งที่ตนพูดโดยใช้คำพูดและไม่ใช้คำพูด

แฮร์ริส (Harris.1988: 81-82) กล่าวว่าความสามารถในการพูดหมายถึง ความสามารถในการนำองค์ประกอบ 5 ประการมาใช้ในกระบวนการพูด องค์ประกอบเหล่านี้คือ

1. การออกเสียง (Pronunciation)
2. ไวยากรณ์ (Grammar)
3. คำศัพท์ (Vocabulary)
4. ความคล่องแคล่ว (Fluency)
5. ความเข้าใจ (Comprehension)

ฮีทตัน (Heaton. 1990: 68-71) อธิบายถึงวิธีการแบ่งระดับความสามารถในการพูดว่า ครูผู้สอนควรสร้างระดับการให้คะแนนขึ้นมาใช้เอง เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนและจุดประสงค์ของครูผู้ทดสอบ นอกจากนี้ ฮีทตันยังได้เสนอเกณฑ์การให้คะแนนซึ่งแบ่งเป็น 6 ระดับ คือ

ระดับ 6 การออกเสียงดี พูดผิดหลักไวยากรณ์เล็กน้อย มีการหยุดพูดไม่นานนักเพียงเล็กน้อย พูดเข้าใจง่าย มีการพูดขัดจังหวะบ้างเมื่อจำเป็น

ระดับ 5 การออกเสียง มีสำเนียงติดภาษาแม่บ้างเล็กน้อย พูดผิดหลักไวยากรณ์เล็กน้อย มีการหยุดคิดเพื่อหาคำพูดแต่ไม่นาน สามารถสื่อใจความทั่วๆ ไปได้ชัดเจน ไม่มีการพูดแทรกเมื่อจำเป็น

ระดับ 4 การออกเสียง มีสำเนียงติดภาษาแม่บ้างเล็กน้อย พูดผิดไวยากรณ์เล็กน้อย ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความเข้าใจผิด มีการหยุดคิดเพื่อหาคำพูดนาน และหยุดอย่างไม่เป็นธรรมชาติเพียงเล็กน้อย สามารถสื่อใจความทั่ว ๆ ไปได้ชัดเจน มีการพูดขัดจังหวะเมื่อจำเป็น

ระดับ 3 การออกเสียงได้รับอิทธิพลจากภาษาแม่ มีการออกเสียงผิด และพูดผิดหลักไวยากรณ์ มีข้อผิดพลาดหลายแห่งเป็นเหตุให้เกิดความเข้าใจผิดมาก มีการหยุดเพื่อหาคำพูดนาน มีการใช้สำนวนอย่างจำกัด การสื่อความส่วนใหญ่สามารถเข้าใจได้ มีการพูดขัดจังหวะบ้าง

ระดับ 2 มีการออกเสียงผิดมาก มีข้อผิดพลาดในการใช้ไวยากรณ์เบื้องต้น มีการหยุดพูดนานอย่างไม่เป็นธรรมชาติ มีการใช้สำนวนที่จำกัด การสื่อความส่วนใหญ่ยังไม่

ชัดเจน ต้องอาศัยความพยายามในการทำความเข้าใจ มีการพูดชัดแจ้งหวั้ง

ระดับ 1 มีการออกเสียงผิดมากหลายแห่ง พูดผิดไวยากรณ์ หยุดพูดบ่อย การใช้สำนวนจำกัดมาก การสื่อความไม่สามารถเข้าใจได้ การพูดแทรกไม่มีความหมายที่ชัดเจน

ฮิลส์ดอน (Hilsdon.1991: 190-191) ได้เสนอวิธีให้คะแนนความสามารถในการพูดว่า ควรมีผู้ให้คะแนน 2 คน จากนั้นนำคะแนนมารวมกัน การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 (ดีเยี่ยม) หมายถึง สามารถสนทนาได้คล่อง พูดผิดหลักไวยากรณ์เพียงเล็กน้อย

ระดับ 4 (ดีมาก) หมายถึง สามารถสนทนาได้คล่องแม้ว่าจะพูดผิดหลักไวยากรณ์ก็ตาม

ระดับ 3 (พอใช้) หมายถึง สามารถสนทนาได้ดีพอสมควร แต่มีความยุ่งยากในการพูดบ่อยครั้ง

ระดับ 2 (ผ่าน) หมายถึง สนทนาได้แต่ไม่คล่อง

ระดับ 1 (อ่อนมาก) หมายถึง ไม่สามารถสนทนาให้เข้าใจได้

ระดับ 0 (ใช้ไม่ได้) หมายถึง ไม่สามารถสื่อสารได้เลย

เทเลอร์ (Taylor.1996: 132) แบ่งความสามารถในการพูดเป็น 4 ด้าน กำหนดให้แต่ละด้าน มีคะแนนสูงสุดเป็น 8 คะแนน จากนั้นรวมคะแนน เพื่อให้คะแนนภาพรวมแก่ผู้สอบในหัวข้อต่อไปนี้

1. ความคล่องแคล่องในการใช้ภาษา จังหวะและความเร็วเป็นธรรมชาติ มีความสัมพันธ์ของข้อความ และการหยุดระหว่างพูด

2. ความถูกต้อง ความถูกต้องตามโครงสร้างทางไวยากรณ์ และคำศัพท์

3. ขอบเขต มีวงศัพท์และไวยากรณ์พอเพียงสำหรับการดำเนินการสื่อสาร

จนจบ

4. การออกเสียง มีการควบคุม การลงเสียงหนัก-เบา จังหวะในการพูด การใช้เสียง สูง-ต่ำ และ ระดับเสียงในภาษาแม่ของผู้พูดนั้นอาจจะเกิดขึ้นได้ แต่ต้องไม่มีผลต่อการสื่อสาร

นอกจากนี้ เทเลอร์ ยังกล่าวถึงสัมฤทธิ์ผลของการพูดว่ามาจากลักษณะของพฤติกรรมต่อไปนี้ คือ

1. การมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์
2. ความเหมาะสมของการมีส่วนร่วมในการพูด
3. ความเป็นอิสระในการพูดไม่มีการให้สัญญาณ หรือ ให้คำชี้แจงซ้ำ
4. รูปแบบของการมีส่วนร่วม การสื่อสารที่มีปฏิสัมพันธ์
5. ความสามารถในการปฏิสัมพันธ์ สันทนาโต้ตอบกันอย่างมีชีวิตชีวา
6. มีความยืดหยุ่นในการพูด

ริชาร์ด (Richards.1998:6) กล่าวว่า การแบ่งระดับความสามารถในการพูด ประกอบ ด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. บุคลิกภาพ (Personality) การนำเสนอ (Presentation) ลีลาท่าทาง
ทั่ว ๆ ไป (General style)
2. เสียงฟังได้ยิน (Audibility) ความสามารถในการเปล่งเสียง เสียง สูง-ต่ำ
(Project)
3. ความเร็ว (Speed) และ ความชัดเจน (Clarity) ของเสียง การใช้คำศัพท์
(Diction)
4. ความสามารถในการสร้าง หรือ ดำรงความเหมาะสมกลมกลืนในการสื่อสาร
(Rapport)

ออแลอร์ (อัจนรา วงษ์โสธร. 2538: 209-212; อ้างอิงจาก Oller.1979: 312-313)

ได้กำหนดเกณฑ์การให้ระดับคะแนนความสามารถในการพูดไว้ 5 ระดับดังนี้

ระดับ 1 สามารถใช้ภาษาได้ในวงจำกัด สามารถถามและตอบคำถามในเรื่องที่รู้จักคุ้นเคยดีจากประสบการณ์ทางการใช้ภาษาที่จำกัด และเข้าใจคำถามและข้อความที่ง่าย ๆ ได้

ระดับ 2 สามารถใช้ภาษาตามความจำเป็นทางสังคม และการทำงานได้อย่างจำกัด สามารถสนทนาในสถานการณ์ทางสังคมทั่วไปได้อย่างมั่นใจ แต่ไม่คล่องนัก

ระดับ 3 สามารถใช้กฎเกณฑ์ไวยากรณ์ และคำศัพท์ได้อย่างถูกต้องเพียงพอที่จะเข้าร่วมสนทนาได้อย่างเป็นทางการในเกือบทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม และอาชีพการงาน สามารถพูดคุยในเรื่องที่สนใจเป็นพิเศษ หรือเรื่องที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะได้อย่างคล่องพอดประมาณ มีความเข้าใจในเรื่องที่ฟังค่อนข้างสมบูรณ์ มีวงศัพท์ที่ใช้กว้างพอดจนแทบไม่ต้องพูดซ้ำ สำเนียงแปร่งมาก แต่การใช้ไวยากรณ์ดี ผู้ฟังที่เป็นเจ้าของภาษาแทบจะไม่มีปัญหาในการฟังที่เกิดจากการใช้ภาษาผิด

ระดับ 4 สามารถใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่ว และถูกต้องในการพูดทุกระดับ ที่เกี่ยวกับความจำเป็นด้านอาชีพการงาน มีความเข้าใจและความสามารถเข้าร่วมในการสนทนา เรื่องที่ผู้พูดมีประสบการณ์อย่างคล่องมาก และมีการใช้คำศัพท์แม่นยำ ถูกต้อง สามารถโต้ตอบ ได้อย่างเหมาะสมในทุกสถานการณ์ แทบไม่มีการออกเสียงและการใช้ไวยากรณ์ผิด สามารถ แปลความหรือตีความจากข้อความทั่วไปที่ไม่เป็นทางการจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งได้

ระดับ 5 สามารถพูดได้ดีเหมือนเจ้าของภาษาที่มีการศึกษาดี พูดได้ชัดและคล่องในทุกเรื่องทุกระดับ เช่นเดียวกับเจ้าของภาษาที่มีการศึกษาดี เข้าใจอย่างเต็มที่ในทุกด้านของการพูดรวมถึงวงศัพท์และสำนวนที่ใช้ สามารถใช้ภาษาพูดพาดพิงถึงประเด็นทางวัฒนธรรมได้

นอกจากนี้ อัจฉรา วงษ์โสธร (2538: 79-80) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การแบ่งระดับความสามารถในการพูด ดังต่อไปนี้

1. การออกเสียง ชัดเจนหรือไม่ เพียงใด มีการลงเสียงหนัก-เบา การใช้เสียงขึ้น-ลง การเว้นจังหวะในการพูดหรือไม่
2. ท่วงที สีหน้า การสบตากับผู้ฟังสอดคล้องและเหมาะสมกับการแสดงออกทางการพูดหรือไม่ และผู้พูดสามารถใช้ได้อย่างได้ผลหรือไม่
3. ศัพท์ สำนวนที่ใช้เหมาะสม และได้ความหมายหรือไม่
4. โครงสร้างประโยคที่ใช้ถูกต้องหรือไม่
5. สามารถพูดได้ใจความสำคัญของการพูดหรือไม่
6. รายละเอียดสนับสนุน หรือโต้แย้ง พร้อมทั้งการให้เหตุผลหรือไม่
7. การสรุปประเด็น หรือ การขมวดท้ายคำพูดหรือไม่
8. การรักษาสัมพันธภาพกับผู้ฟังด้วยการใช้ปฏิสัมพันธ์ทางภาษาที่เหมาะสมหรือไม่

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (ม.ป.ป) ได้กำหนดเกณฑ์การให้ระดับคะแนนความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาไว้ 5 ระดับดังนี้

ระดับ 0 หมายถึง นักเรียนเกือบจะไม่สามารถพูดโต้ตอบได้เลย หรือใช้คำตอบที่แสดงว่าไม่เข้าใจเรื่องที่กำลังสนทนา

ระดับ 1 หมายถึง นักเรียนพยายามพูดโต้ตอบทุกเรื่อง และสามารถสื่อสารในขั้นพื้นฐานได้สำเร็จเป็นส่วนใหญ่โดยใช้คำพูดโต้ตอบประเภท Yes/ No หรือคำเดียว การใช้คำศัพท์อยู่ในวงจำกัด การออกเสียงมักไม่ชัดเจน

ระดับ 2 หมายถึง นักเรียนพยายามพูดโต้ตอบและสื่อสารได้สำเร็จเกือบทุกเรื่องถึงแม้ว่าจะใช้คำพูดสั้น ๆ การใช้ไวยากรณ์มีที่ผิดมาก การใช้คำศัพท์ต้องใช้เวลาคิดหาคำที่ต้องการในขณะที่พูดบ่อย ๆ การออกเสียงบางครั้งไม่ชัดเจน

ระดับ 3 หมายถึง นักเรียนพยายามพูดโต้ตอบและสื่อสารได้สำเร็จทุกเรื่อง สามารถพูดแสดงความคิดเห็นอย่างผิวเผินได้ถึงแม้ว่าจะใช้ไวยากรณ์ผิด นักเรียนรู้คำศัพท์มากพอเพียงที่จะโต้ตอบได้ทุกเรื่องที่สนทนา แต่บางครั้งต้องใช้เวลาคิดหาคำตอบที่ต้องการ

ระดับ 4 หมายถึง นักเรียนสามารถพูดโต้ตอบด้วยความมั่นใจและประสบความสำเร็จทุกเรื่องที่สนทนา สามารถพูดแสดงความคิดเห็นอย่างค่อนข้างลึกซึ้งในเรื่องที่คุ้นเคย ความสามารถในการเชิงไวยากรณ์ พูดประโยคที่ซับซ้อนได้แต่มีที่ผิด การออกเสียงชัดเจนถึงแม้จะเป็นสำเนียงไทย

กล่าวโดยสรุป ความสามารถในการพูดมีหลายระดับ ซึ่งกำหนดระดับผู้พูดที่สามารถพูดได้ดีเยี่ยมถึงผู้พูดที่ไม่สามารถพูดได้เลย เกณฑ์ระบุความสามารถดังกล่าวประกอบด้วย ความแคล่วคล่องและความมั่นใจในการสนทนา ความสำเร็จในการสนทนา การพูดแสดงความคิดเห็น การใช้ไวยากรณ์ การใช้คำศัพท์ การออกเสียง และความเป็นธรรมชาติในการพูด จากการศึกษาระดับความสามารถของผู้พูดข้างต้นผู้วิจัยได้ปรับระดับการพูดให้เหมาะสมเป็น 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

ระดับ 5 (ดีมาก) สามารถสนทนาได้คล่องและมีความมั่นใจ ประสบความสำเร็จทุกเรื่องที่สนทนา สามารถพูดแสดงความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งได้ในเรื่องที่คุ้นเคย แต่ต้องใช้เวลาคิดหาคำศัพท์ในเรื่องที่ไม่คุ้นเคย ความสามารถในการเชิงไวยากรณ์ พูดประโยคที่ซับซ้อนได้ถูกต้อง การออกเสียงชัดเจน แม้จะเป็นสำเนียงไทย การพูดมีความราบรื่นต่อเนื่อง

ระดับ 4 (ดี) สามารถสนทนาได้ค่อนข้างคล่อง และประสบความสำเร็จทุกเรื่องที่สนทนา พูดแสดงความคิดเห็นอย่างผิวเผินได้แม้จะใช้ไวยากรณ์ผิดบ้าง พยายามอธิบายคำศัพท์ที่นึกไม่ออกบางครั้ง การออกเสียงค่อนข้างชัดเจน การพูดค่อนข้างราบรื่นและต่อเนื่อง

ระดับ 3 (พอใช้) สามารถสนทนาได้แต่ไม่คล่อง ประสบความสำเร็จเกือบทุกเรื่องที่สนทนา ไม่สามารถพูดแสดงความคิดเห็นได้ การใช้ไวยากรณ์มีที่ผิดมาก มีการอธิบายคำศัพท์ที่นึกไม่ออกบ่อยครั้ง การออกเสียงบางครั้งไม่ชัดเจน การพูดไม่ต่อเนื่อง

ระดับ 2 (เกือบพอใช้) สามารถสนทนาได้ในขั้นพื้นฐาน ส่วนมากใช้คำพูดโต้ตอบประเภท Yes/ No หรือ คำเดียว คำศัพท์ที่ใช้อยู่ในวงจำกัดมาก การออกเสียงมักไม่ชัดเจน หยุดการสนทนาบ่อยครั้ง

ระดับ 1 (อ่อน) พูดโต้ตอบเกือบไม่ได้หรือไม่เข้าใจเรื่องที่กำลังสนทนา
การออกเสียงไม่ชัดเจน การสนทนาไม่ต่อเนื่อง มีการหยุดระหว่างสนทนานานและบ่อยครั้ง

1.5 การวัดและประเมินผลทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

การวัดและการประเมินผลการพูดภาษาอังกฤษ สามารถดำเนินการก่อนการเรียน
ในระหว่างเรียนและหลังการเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้และความสามารถของผู้เรียน การวัด
และประเมินผลการพูดนั้นมีหลายวิธี นักวิชาการหลายท่านได้เสนอไว้ ดังต่อไปนี้

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532: 64-68) อธิบายว่า การวัดและประเมินผลการพูด
สามารถทำได้ 6 วิธี ดังนี้

1. ให้นักเรียนดูรูปภาพ หรือวีดิทัศน์ แล้วอธิบายโดยใช้ศัพท์ และโครงสร้างที่
เรียนแล้ว และให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับภาพเรื่อง เพศ วัย วุฒิ สถานภาพทาง
สังคม อาชีพ สภาพแวดล้อม สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง อากัปกริยา และ
ความรู้สึก ตลอดจนให้ข้อสังเกตผู้ที่เกี่ยวข้อง คู่สนทนาในภาพ หรือ
วีดิทัศน์
2. ให้สนทนาเป็นคู่ ๆ โดยกำหนดสร้างสถานการณ์ให้
3. ให้บันทึกตารางเวลาทำงาน แล้วนัดประชุมครั้งต่อไป
4. ให้รายงานเพื่อน ๆ ในชั้น หลังจากสำรวจว่ากิจกรรมที่เพื่อน ๆ ทำมาก
ที่สุดในปลายวันอาทิตย์
5. ให้สัมภาษณ์เป็นคู่ หรือ เป็นกลุ่ม
6. ให้เล่าเรื่องโดยใช้จินตนาการของตนเอง หรือจากประสบการณ์จริง

อัจฉรา วงษ์โสธร (2543:81-83) ได้กำหนดกิจกรรมและตัวกระตุ้นสำหรับ
การสอนการพูดไว้ดังนี้

กิจกรรม

1. ให้บรรยายสิ่งของหรือภาพ
2. บอกให้คู่สอบวาดภาพ หรือ เขียนแผนภูมิ
3. บอกให้คู่สอบประกอบชิ้นส่วนเครื่องมือ กลไก อย่างใดอย่างหนึ่ง
4. อธิบายให้คู่สอบจัดเรียงลำดับภาพ
5. บอกทางไปทีใดที่หนึ่ง
6. เล่าเรื่อง
7. รายงาน

8. แสดงความคิดเห็น
9. บรรยายเหตุการณ์ บุคคล สถานที่

ตัวกระตุ้น

1. ตัวกระตุ้นที่เป็นข้อความ
2. ตัวกระตุ้นที่เป็นภาพ
3. ตัวกระตุ้นที่เป็นสถานการณ์ กิจกรรม ที่ผู้สอบมีส่วนร่วม
4. ตัวกระตุ้นที่เป็นโสตทัศน เช่น โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง วิทยู วีดิทัศน์

นอกจากนี้ อัจฉรา วงษ์โสธร (2543:146-148) ยังได้แบ่งรูปแบบการทดสอบความสามารถในการพูดเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. การพูดเดี่ยว เช่น การกล่าวรายงาน การอธิบาย การเล่าเรื่อง การให้คำแนะนำ ในการทำอย่างใดอย่างหนึ่ง การกล่าวแสดงความคิดเห็น หรือการกล่าววิพากษ์วิจารณ์ เทคนิควิธีการวัดความสามารถทางการพูดประเภทนี้ มักเป็นวิธีทดสอบแบบตรง เพราะผู้พูดได้แสดงทักษะพูดจริงตามเนื้อหาที่ได้เตรียมมา
 2. การสัมภาษณ์ หรือ การสนทนา ซึ่งมักเป็นการพูดระหว่างบุคคลสองคน โดยฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการสอบ เป็นผู้ป้อนคำถามให้ผู้เรียนได้แสดงทักษะพูดของตนเอง การสนทนามักเริ่มต้นด้วยการทักทายเพื่อให้ผู้เรียนคลายความเครียด หรือความวิตกกังวลที่เกิดขึ้น และช่วยให้คุ้นกับสถานการณ์ของการสอบได้ดีขึ้น ต่อจากนั้นจะเป็นการเข้าสู่เรื่องที่มุ่งทดสอบ ซึ่งอาจเป็นเรื่องทั่วไปตามบทบาทสมมติที่กำหนดให้ผู้เรียน เช่น การถามทิศทาง การจองบัตรชมการแสดงดนตรี การสั่งอาหารในภัตตาคาร ฯลฯ หรือเป็นการพูดแสดงความคิดเห็นเรื่องการเมือง การศึกษา เหตุการณ์ปัจจุบัน การพูดเกี่ยวกับแผนการณ์ในอนาคตของตนเอง เช่น การศึกษาต่อ และอื่น ๆ
 3. การอภิปรายหรือโต้วาทีซึ่งมีการแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่มโดยมีกรรมการให้คะแนนเป็นผู้ให้คะแนนผู้เรียนเป็นรายบุคคล อย่างไรก็ตามการพูดเป็นกลุ่มแบบนี้มีการพูดของผู้อื่นเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการพูดของแต่ละคน
- อันเดอร์ฮิลล์ (Underhill, 1988: 44-87) ได้เสนอกิจกรรมการวัดและประเมินผลการพูดไว้ 20 แบบ ดังต่อไปนี้
1. การอภิปราย หรือ การสนทนาระหว่างผู้เข้าสอบ
 2. การรายงาน
 3. การอภิปราย เพื่อเลือกวิธีการแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม
 4. การแสดงบทบาทสมมติ

5. การสัมภาษณ์
6. การบรรยายวิธีการปฏิบัติให้เพื่อนสร้างรูปแบบใด ๆ
7. การกรอกแบบฟอร์ม แล้วสนทนากับผู้สัมภาษณ์
8. การสนทนาโต้ตอบตามสถานการณ์สั้น ๆ ที่กำหนดให้
9. การถาม-ตอบ ชุดคำถามที่เรียงตามลำดับความยาก
10. การอ่านบทสนทนาที่เว้นช่องว่างไว้ให้
11. การบรรยายภาพ หรือภาพประกอบเรื่อง
12. การอธิบายเกี่ยวกับวัตถุ หรือกระบวนการใด ๆ ในชีวิตประจำวัน
13. การเล่าเรื่อง หรือข้อความจากสิ่งที่ได้ฟัง
14. การเล่าเรื่อง หรือข้อความจากสิ่งที่ได้อ่าน
15. การอ่านออกเสียงจากบทอ่านที่ได้อ่านแล้ว
16. การแปลความ หรือตีความบทอ่านเป็นภาษาอังกฤษ
17. การพูดเติมข้อความให้สมบูรณ์จากสิ่งที่ได้อ่าน หรือได้ฟังมา
18. การให้แก่อธิบายจากสิ่งที่ได้อ่านหรือฟังโดยการพูด
19. การพูดเปลี่ยนประโยคที่กำหนดให้อยู่ในรูปที่ใช้ไวยากรณ์ต่างจากเดิม
20. การพูดซ้ำประโยคต่าง ๆ ที่เพิ่มความซับซ้อนขึ้นตามลำดับ

ฮีตัน (Heaton. 1990: 61-119) ได้ให้ตัวอย่างวิธีการวัดและประเมินผลการพูดไว้ดังนี้

1. การเล่าเรื่องหลังจากได้อ่านแล้ว (Re-telling stories) นักเรียนจะอ่านเรื่องที่กำหนดให้ในใจ แล้วจึงเล่าเรื่องที่อ่านนั้นให้ครูฟัง

2. การใช้ภาพ (Using pictures) การใช้ภาพมีประโยชน์ในการทดสอบทักษะการพูดมาก ภาพที่ใช้ควร มีผลต่อการใช้รูปแบบทางภาษา มองเห็นได้ชัดเจน วิธีการใช้ภาพในการประเมินผล มีวิธีการต่าง ๆ กัน กล่าวคือ

2.1 บรรยายภาพ (Picture for description) ให้นักเรียนบรรยายภาพเป็นกลุ่ม อธิบายถึงคน วัตถุ และสถานที่ต่าง ๆ ในภาพ ผู้ประเมินไม่ควรถามคำถามเกี่ยวกับภาพมากเกินไป แต่ควรกระตุ้นให้นักเรียนเป็นฝ่ายพูด

2.2 เปรียบเทียบภาพ (Picture for comparison) นักเรียนจะได้รับภาพที่คล้ายกันเป็นคู่ จากนั้นจะหาจุดที่ต่างกันในภาพของตนโดยจะไม่มองภาพของอีกฝ่ายหนึ่ง นักเรียนจะถามคำถามและตอบรับ หรือปฏิเสธคู่สนทนาตามภาพที่ตนได้รับ

2.3 จัดลำดับภาพ (Sequences of pictures) การจัดลำดับภาพเพื่อ

เล่าเรื่อง ใช้ทดสอบการพูดของนักเรียน โดยผู้ประเมินควรแนะนำให้นักเรียนใช้ภาษาในรูปอดีต มากกว่าการบรรยายสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น การลำดับภาพจะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการในการทำสิ่งใด ๆ เช่น การเปลี่ยนยางรถเนื่องจากยางรั่ว การลำดับภาพนี้มักใช้ทดสอบนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.4 บอกคำพูดของคนในภาพ (Picture in speech bubble)

นักเรียนจะได้รับภาพที่ไม่มีคำพูด (อาจเป็นภาพ การ์ตูนช่อง การ์ตูนเรื่อง หรือ ภาพเรื่องราว) แล้วเดาว่าคนกำลังพูดว่าอะไร ผู้ประเมินจะกระตุ้นให้นักเรียนพูดให้มากที่สุด เนื่องจากจุดประสงค์ของการให้นักเรียนเดาคำพูดของคนในภาพไม่ใช่การเดาให้ถูกต้อง แต่เป็นการแสดงความสามารถในการพูดของนักเรียน วิธีการนี้สามารถใช้ทดสอบนักเรียนเป็นคู่หรือรายบุคคลได้

2.5 บอกเส้นทางตามแผนที่ (Maps) นักเรียนจะได้รับแผนที่ แล้วให้นักเรียนบอกเส้นทางไปตามแผนที่ หากสอบเป็นคู่ นักเรียนคนหนึ่งจะเป็นคนบอกเส้นทาง อีกคนหนึ่งจะปฏิบัติตาม และไปตามเส้นทางบนแผนที่

3. การสัมภาษณ์ (Oral interview) การสัมภาษณ์เป็นการทดสอบการฟัง-พูด ที่ดีมากที่สุดแบบหนึ่ง เนื่องจากนักเรียนจะอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นจริง การสัมภาษณ์จะเริ่มขึ้นด้วยการให้นักเรียนบอกรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ ที่อยู่ งานอดิเรก สิ่งที่ชอบ (หรือไม่ชอบ) เป็นต้น ผู้สัมภาษณ์อาจขอให้นักเรียนสะกด ชื่อ หรืออ่านตัวเลข (เลขที่สอบ หมายเลขโทรศัพท์ รหัสไปรษณีย์ ฯลฯ) ในการประเมินผลการพูดด้วยการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องทำให้นักเรียนรู้สึกสบายใจในระหว่างการสนทนา วิธีการดำเนินการ สัมภาษณ์มีข้อควรปฏิบัติดังนี้

3.1 การถามคำถาม (Asking questions) การถามผู้เข้าสัมภาษณ์ ควรเลือกคำถามที่นำไปสู่คำตอบที่น่าสนใจ ไม่ใช่คำถามอะไรก็ได้ ควรพูดให้เป็นธรรมชาติ ไม่ควรกังวลเกี่ยวกับมาตรฐานการใช้ภาษา ควรแสดงความเป็นมิตรกับนักเรียนที่เข้าสัมภาษณ์ และมีส่วนร่วมในการสนทนากับนักเรียน แต่ไม่ควรพูดมากจนเกินไป

3.2 การให้คะแนน (Marking) การให้คะแนนไม่ควรทำต่อหน้า ผู้เข้าสัมภาษณ์ เนื่องจากจะเป็นการทำให้ผู้เข้าสัมภาษณ์หมดกำลังใจ การให้คะแนนควรทำหลังจากนักเรียนที่ได้รับการสัมภาษณ์ออกจากห้องสอบไปแล้ว

3.3 การสัมภาษณ์เป็นคู่ (Testing students in pairs) การให้นักเรียนเข้า สัมภาษณ์ครั้งละ 2 คน จะเป็นการลดความเครียดของนักเรียนลงได้ ครูผู้สัมภาษณ์อาจขอให้ นักเรียนหาความแตกต่างในภาพ 2 ภาพที่มีลักษณะคล้ายกัน หรือ อาจจัดลำดับภาพใหม่เพื่อ เล่าเรื่องตามภาพนั้น ๆ หรือ ครูอาจขอให้นักเรียนเตรียมคำถามมาถามกันเองก็ได้ ข้อดีของการ

สัมภาษณ์คือ ผู้สัมภาษณ์จะได้ฟังการสนทนาของนักเรียนที่ระดับภาษาไม่ต่างกันมากเหมือนสัมภาษณ์กับครูผู้ประเมิน และนักเรียนจะแสดงความสามารถในการใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ

4. การสอบโดยใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา (Using a language laboratory) การใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาจะช่วยให้นักเรียนพูดภาษาอังกฤษได้ และนักเรียนจะเคยชินกับการตอบคำถามซึ่งอาจเกิดขึ้นในชีวิตจริงซึ่งมีวิธีการปฏิบัติดังนี้

4.1 บันทึกคำถามต่าง ๆ ลงในแถบบันทึกเสียง และกำหนดสถานการณ์สั้น ๆ ให้โดยบันทึกลงในแถบบันทึกเสียง นักเรียนจะได้ตอบตามแต่ละสถานการณ์

4.2 กำหนดบทสนทนาซึ่งเป็นสถานการณ์ในชีวิตจริงให้โดยบันทึกลงในแถบบันทึกเสียง ครูผู้ดำเนินการสอบจะอธิบายสถานการณ์ที่กำหนดให้อย่างสั้น ๆ ก่อนเริ่มการสนทนา นักเรียนสามารถถาม และตอบ ตามที่ได้ยินจากแถบบันทึกเสียง

4.3 กำหนดบทสนทนาให้ คล้ายแบบ 4.2 แต่การโต้ตอบของนักเรียน จะได้รับการชี้แนะ โดยครูจะบันทึกเสียงพูดเบา ๆ ในแถบบันทึกเสียงซึ่งจะเป็นตัวช่วยให้นักเรียนรู้ว่าจะได้ตอบอย่างไร

4.4 กำหนดบทสนทนาให้ แล้วนักเรียนอ่านบันทึกประจำวันส่วนหนึ่งที่ตัดมา บันทึกดังกล่าวเป็นตารางการนัดหมายในสัปดาห์หนึ่ง นักเรียนจะสนทนาโต้ตอบกับเสียงจากแถบบันทึกเสียงโดยอาศัยข้อมูลจากบันทึกที่ได้อ่าน

5. การทดสอบพูดที่รวมทักษะอื่นไว้ด้วย (Testing speaking with other skills) เช่น การพูดสามารถทดสอบรวมกับการอ่านได้ นักเรียนอาจจะอ่านข้อความ เนื้อหา แล้วอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านกับเพื่อน หรือครูผู้ทดสอบ

6. การทดสอบการพูดโดยใช้บทบาทสมมติ (Role play) การให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติง่าย ๆ เป็นการทดสอบที่มีประโยชน์ การให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติสามารถทำได้โดยการกำหนดบทบาท และสถานการณ์ ให้นักเรียนอย่างชัดเจน นักเรียนจะไม่มีเตรียมตัวล่วงหน้า และจะแสดงตามบทบาท และ สถานการณ์ที่ได้รับ

อัจฉรา วงษ์โสธร (2543:148; อ้างอิงจาก Rice.1992.) ได้เสนอรูปแบบการทดสอบการพูดโดยใช้ชีวิตทัศน์เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนได้บรรยาย อธิบาย คาดเดา เกี่ยวกับอุปนิสัยใจคอ ทำนายเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคลและเหตุการณ์ แก่ปัญหาที่เกิดขึ้น หรือเสนอแนวทางยุติความขัดแย้ง สร้างจินตนาการซึ่งผู้เข้าสอบต้องเดาเหตุการณ์ให้ได้ว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น บุคคลที่เป็นใคร มีความสัมพันธ์เช่นใด

แวร์ (Weir, 1993: 48-51) ได้แบ่งรูปแบบการทดสอบการพูดไว้ 3 แบบคือ

1. การทดสอบการพูดแบบผ่านสื่อกลาง (Indirect format) ทำได้ 3 วิธี
ดังต่อไปนี้

1.1 การพูดซ้ำประโยค หรือ ข้อความ ที่ได้ฟัง (Sentence repetition)
นักเรียนจะได้ฟังข้อความและคำถามในแต่ละข้ออย่างละ 1 ครั้ง จากนั้นนักเรียนจะพูดตาม
ประโยคตัวอย่าง หากนักเรียนพูดผิดไปจากประโยคตัวอย่างทั้ง 2 ประโยค ในแต่ละข้อจะต้อง
หยุดทำการทดสอบทันที ในการจัดลำดับข้อความ และคำถามต่าง ๆ จะเริ่มจากง่ายไปหายาก
คะแนนที่นักเรียนได้รับ จะขึ้นอยู่กับจำนวนประโยคที่นักเรียนสามารถพูดตามได้ถูกต้อง ดังนั้น
หากนักเรียนสามารถพูดตามได้ถูกต้องหลายข้อ คะแนนของนักเรียนก็จะเพิ่มขึ้นตามลำดับ

1.2 การสนทนาในสถานการณ์สั้น ๆ กับแถบบันทึกเสียง (Mini-situation
on tape) นักเรียนจะได้ฟังข้อความต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นคำถาม หรือคำแนะนำ จากนั้นนักเรียน
จะสนทนาโต้ตอบกับข้อความที่ได้ยินจากแถบบันทึกเสียงให้เหมาะสมที่สุด หรืออีกวิธีการหนึ่ง
นักเรียนจะได้ฟังข้อความในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนจะต้องคิดว่าหากตนอยู่ใน
สถานการณ์นั้น ๆ แล้วจะพูดให้เข้ากับสถานการณ์ และให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

1.3 การถ่ายโอนข้อมูลโดยการบรรยายภาพชุด (Information transfer:
narrative on a series of pictures) นักเรียนจะได้รับภาพชุดที่เรียงตามลำดับเหตุการณ์ และมี
เวลาศึกษาภาพชุดเหล่านั้น จากนั้นนักเรียนจะต้องเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ในภาพโดยใช้
ภาษาในรูปอดีตกาล

2. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน (Interaction Student with
Student) นักเรียนจะได้รับสถานการณ์ และข้อมูลซึ่งข้อมูลนั้นจะไม่สมบูรณ์ นักเรียนต้อง
สนทนากับเพื่อนเพื่อหาข้อมูลที่ขาดหายไป

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูผู้ประเมิน (Interaction Student with
Examiner or interlocutor) แบ่งเป็น 2 วิธี ดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์ หรือ การสนทนาโดยอิสระ (The free interview/
conversation) นักเรียนจะสนทนาโต้ตอบกับครูผู้ประเมินการสอบซึ่งเป็นการสัมภาษณ์
แบบอิสระ ที่ไม่มีการเตรียมไว้ล่วงหน้า

3.2 การสัมภาษณ์ที่มีการควบคุม (The controlled interview) วิธีการนี้จะ
เป็นการสัมภาษณ์แบบมีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า ครูผู้สัมภาษณ์จะเลือกคำถามที่จะใช้
ทดสอบความสามารถทางภาษาของนักเรียน การสัมภาษณ์จะเริ่มต้นด้วยการถามเกี่ยวกับ
ข้อมูลส่วนตัว หรือข้อมูลทางสังคมเพื่อให้นักเรียนผู้เข้าสอบสบายใจ

3.3 การแสดงบทบาทสมมติ (Role play) นักเรียนจะได้รับบทบาทและสถานการณ์ จากนั้นนักเรียนจะสนทนาโต้ตอบกับเพื่อนนักเรียน หรือกับครูที่แสดงอีกบทบาทหนึ่งในการแสดงบทบาทสมมตินั้น

3.4 กิจกรรมช่องว่างข้อมูล (Information gap) นักเรียนจะได้รับสถานการณ์และข้อมูลซึ่งข้อมูลนั้นจะไม่สมบูรณ์ นักเรียนต้องสนทนากับครูผู้ประเมิน เพื่อหาข้อมูลที่ขาดหายไป

แม็กนามารา (McNamara.1996: 33-34;citing Savignon. 1972) แบ่งการวัดและประเมินความสามารถการพูดออกเป็น 4 วิธี คือ

1. การอภิปรายกับเจ้าของภาษาที่พูดภาษาอังกฤษ
2. การค้นหาข้อมูลจากเจ้าของภาษาที่พูดภาษาอังกฤษ
3. การพูดสนทนาในหัวข้อใด ๆ
4. การบรรยายเกี่ยวกับสิ่งใด ๆ

ฮาเซมิ และ โทมัส (Hashemi, and Thomas. 1996: 36) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการพูดว่า ควรใช้เวลาประมาณ 10 -12 นาที และมี ผู้ดำเนินการสอบ 2 คน คนหนึ่งอาจจะเป็นผู้พูดกับนักเรียน ในการประเมินผลแบ่งเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ผู้ดำเนินการสอบจะทักทายนักเรียน และนักเรียนจะให้ข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ เลขที่ สัญชาติ จากนั้นนักเรียนจะถามตอบข้อมูลส่วนตัวกับเพื่อน

ตอนที่ 2 นักเรียนจะได้ดูภาพ หรือ โฆษณา แล้วสนทนากับเพื่อนเกี่ยวกับภาพ หรือโฆษณานั้น

ตอนที่ 3 นักเรียนแต่ละคนจะได้รับภาพถ่าย แล้วสนทนากับเพื่อนเกี่ยวกับภาพของตน

ตอนที่ 4 ผู้ดำเนินการสอบจะให้นักเรียนพูดเพิ่มเติม เกี่ยวกับสิ่งที่เห็นในภาพ ซึ่งนักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนได้

นอกจากนี้ ฮาเซมิ และ โทมัส เสนอว่า การประเมินผลการพูดดังกล่าวสามารถทำได้กับนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยให้นักเรียนสนทนากับผู้ดำเนินการสอบแทนการสนทนากับเพื่อน

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษสามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งผู้ประเมินสามารถเลือก และปรับใช้กับการวัดและประเมินผลการพูดภาษาอังกฤษของตนได้ตามความเหมาะสม ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ปรับวิธีวัดและประเมินผลความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ โดยกำหนดให้นักเรียนตอบคำถาม warm up จำนวน 3 ข้อ เพื่อสร้าง

ความคุ้นเคยและสร้างบรรยากาศในการสนทนา แล้วให้นักเรียนเลือกบทบาทและสถานการณ์ และสนทนาตามสถานการณ์ บทบาท และ ภาพที่ได้รับ

2. เอกสารเกี่ยวกับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

2.1 ความหมายของบทบาทสมมติ

บทบาทสมมติเป็นเทคนิคหรือกิจกรรมการสอนวิธีหนึ่งซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการ ดังนี้

เซฟเทิล และ เซฟเทิล (Shafteel and Shafteel.1967: 83-84) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า หมายถึง วิธีการที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้สถานการณ์ในชีวิตจริง และเป็นแนวทางที่จะช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข การแสดงบทบาทสมมติจะแฝงไว้ด้วยมวลประสบการณ์และกลวิธีแก้ปัญหาหลาย ๆ ด้าน

เทเลอร์ และ วอลฟอร์ด (Tayler and Walford.1974: 19) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้แสดงได้สวมบทบาทในสภาพการณ์ต่าง ๆ เพื่อฝึกและตัดสินใจว่าตนควรมีพฤติกรรมแบบใดจึงจะแก้ปัญหาได้ดีที่สุด ผู้แสดงต้องตระหนักในบทบาทของตนเองเพื่อให้เข้าใจบทบาทและมีอารมณ์ในการแสดง

ลี (Lee. 1974: 316) กล่าวว่าบทบาทสมมติ หมายถึง การเรียนรู้จากการสังเกตบทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์ ซึ่งต่างจากการแสดงละคร คือผู้แสดงบทบาทสมมติ จะต้องคิดคำพูดและแสดงท่าทางโดยไม่มีการเตรียมบทพูดไว้ล่วงหน้า

เมนทส์ (Ments.1983: 16) กล่าวว่า บทบาทสมมติคือการให้ผู้เรียนจินตนาการว่าตนเป็นบุคคลในสถานการณ์สมมติ จากนั้นให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่คิดว่าบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์นั้นรู้สึก

ชูศรี สนิทประชากร (2525 : 14) กล่าวถึงบทบาทสมมติว่าเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น และนำการแสดงออกทั้งทางความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ การแสดงบทบาทสมมติเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบการณ์จริงในสถานการณ์ ทั้งนี้เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่าง ๆ

สุนน อมรวิวัฒน์ แรมสมร อยู่สถาพร และ โสภภาพรรณ ชัยสมบัติ (2526:99) ได้ให้ความหมายบทบาทสมมติว่าเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่จะเรียน โดยผู้สอนจะสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทขึ้นมา ให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น ในบทบาทสมมติผู้สอนมักจะกำหนดปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ แฝงมาด้วย การที่ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ

โดยไม่ต้องฝึกและเตรียมตัวก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติโดยที่ไม่รู้ว่าผู้แสดงคนอื่นจะมีปฏิกิริยาโต้ตอบอย่างไรบ้าง นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหาตัดสินใจอย่างธรรมชาติ

/สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537: 143) กล่าวถึงบทบาทสมมติว่า เป็นกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ โดยใช้บทบาทที่สมมติขึ้นจากสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง มาเป็นเครื่องมือในการสอน โดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทนั้นและแสดงพฤติกรรมไปตามความรู้สึก อารมณ์ และเจตคติของผู้แสดงที่มีต่อบทบาท การแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะทางภาษา เพราะการสร้างสถานการณ์สมมติและให้ผู้เรียนสวมบทบาทต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดไว้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการ และแรงบันดาลใจ ที่จะนำทักษะทางภาษาที่ได้เรียนรู้มาใช้ในการสื่อสาร

/สนั่น มีชันหมาก (2538: 280) ให้ความหมายบทบาทสมมติว่า เป็นการแสดงออกของผู้เรียนตามเนื้อหาของสถานการณ์โดยไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนสัมผัสสิ่งที่เรียนรู้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงขณะแสดงออก มีการแก้ไขปรับปรุงให้สมจริงมากที่สุด และมีความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ประสานงานกับกลุ่มแสดงของตนได้เป็นอย่างดี

/ญาดาพนิต พิณกุล (2539: 265) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับสถานการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้ได้เรียนรู้และเข้าใจที่จะปรับพฤติกรรมของตนในสภาวะต่าง ๆ ซึ่งผู้เรียนได้รู้จักตัดสินใจในสถานการณ์ของสถานการณ์การสมมติขึ้น

/จากความหมายของบทบาทสมมติข้างต้น สรุปได้ว่าบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมการสอนที่ครูเป็นผู้กำหนดสถานการณ์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้แสดงออกทั้งคำพูดและท่าทางตามลักษณะนิสัยของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์สมมติขึ้นโดยไม่มีการฝึกซ้อม และนำการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายในการเรียนรู้

2.2 ประวัติความเป็นมาของบทบาทสมมติ

บทบาทสมมติเป็นวิธีการหนึ่งของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group process) ซึ่งไม่ใช่ของใหม่ พบว่ามีการใช้กันมาแล้วตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900 ในรูปของการแสดงละคร ต่อมาผู้นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกมนุษยสัมพันธ์ ในด้านการศึกษาและในวงการแพทย์ หรือการบำบัดผู้ป่วยทางจิตในวงการจิตวิทยา ผู้นำบทบาทสมมติมาใช้เป็นคนแรกคือ ดร. จาคอบ แอล โมเรโน (Dr. Jacob L. Moreno) จิตแพทย์ชาวออสเตรีย เขาได้ประยุกต์การแสดงละครมาใช้ในการบวนการบำบัดทางจิต (therapy) หลังจากนั้นมีการค้นพบว่าบทบาทสมมติสามารถใช้ในการวิเคราะห์ทางสังคมวิทยาได้ด้วย โดยเรียกว่า ไฮโครดราม่า (psychodrama) และ

โซซิโอดรามา (sociodrama) ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทที่มุ่งแก้ปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับความร่วมมือของเอกัตบุคคลในกลุ่ม นักจิตวิทยาสมัยต่อมาได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับการสร้างสถานการณ์ และนำมาใช้ในการบำบัดรักษาคนไข้ทางจิต ทำให้มีการนำวิธีการนี้มาใช้กันอย่างแพร่หลาย จากหลักการดังกล่าวนี้เองทำให้นักการศึกษาสนใจและได้นำบทบาทสมมติเข้ามาใช้ในวงการการศึกษา เซฟเทิล และ เซฟเทิล (Shafitel, and Shafitel. 1967: 431) ได้ศึกษาการใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน ซึ่งนับว่าเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมติในวงการศึกษารุ่นแรก หลังจากที่ได้ทดลองใช้วิธีการนี้เป็นเวลามากกว่า 20 ปี เขาทั้งสองร่วมมือกันเขียนหนังสือชื่อ *Role-Playing for Social Values: Decision-Making in the Social Studies* และตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1967 ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน (ทิตนา แชมมณี. 2519: 41; อ้างอิงจาก วาริ ธีระจิตร. 2534: 184-185)

2.3 รูปแบบการใช้บทบาทสมมติ

รูปแบบในการใช้บทบาทสมมติที่นักวิชาการกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

ทิตนา แชมมณี (วาริ ธีระจิตร. 2534:186 -187; อ้างอิงจาก Tisana Tiansamae. 1972: 122-123) กล่าวถึงการใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนว่ามี 2 แบบ ใหญ่ ๆ คือ

1. การใช้บทบาทสมมติแบบมีบทเตรียมไว้ หมายถึง การใช้บทบาทสมมติเข้ามาช่วยในการสอน โดยที่ผู้สอนได้เตรียมบทล่วงหน้า หวังจะให้ผู้เรียนได้เรียนไปตามแผน และขั้นตอน ที่เตรียมไว้ เช่น ครูจะเตรียมสถานการณ์สมมติล่วงหน้า และเตรียมบทสนทนาตัวอย่างเรียบร้อย เมื่อเข้าสอนครูจะสอนและใช้บทบาทสมมติตามขั้นตอนที่เตรียมมา

2. การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึงการใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือช่วยในการสอนตามวาระและโอกาสที่อำนวย ครูไม่ได้เตรียมบทบทมาให้ผู้เรียนล่วงหน้า

✓ สมศิริ ปลื้มจิตต์ (2534: 32) กล่าวว่าการใช้บทบาทสมมติอยู่ 2 แบบ คือ

1. การใช้บทบาทสมมติที่เตรียมไว้ล่วงหน้า (Preplanned or Structure role playing) การใช้บทบาทสมมติแบบนี้มีรากฐานมาจากความคิดที่ว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนมากที่สุด ผู้เรียนเรียนรู้โดยการทดลองฝึกหัดและลองผิดลองถูก ผู้เรียนสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นแล้วเลียนแบบหรือเรียนรู้โดยการมีปฏิริยาโต้ตอบพฤติกรรมของผู้เสนอบทบาท ผู้เรียนจะทำหน้าที่ตีความและตัดสินใจอย่างพินิจพิเคราะห์ สมาชิกในกลุ่มจะเกิดความคิดรวบยอดในหลักการเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์เป็นโอกาสที่สมาชิกจะเพิ่ม ความรู้สึกเกี่ยวกับการรับรู้ การมองเห็น และ การแก้ปัญหา

2. การใช้บทบาทสมมติแบบอัตโนมัติ (Spontaneous role playing) รูปแบบการใช้บทบาทสมมตินี้คล้าย ๆ กับแบบแรก คือ สมาชิกกลุ่มเรียนรู้ด้วยการสังเกตเลียนแบบและการวิจารณ์หรือติชม แต่ข้อมูลระหว่างทฤษฎีนี้ต่างกับทฤษฎีแรกคือ กระบวนการวิเคราะห์ในสถานการณ์การเรียนรู้ ในแบบนี้ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้คิดหารูปแบบพฤติกรรมของเขาเองมาทดลอง และค้นคว้าหาแบบของพฤติกรรมใหม่ ๆ การใช้บทบาทสมมติแบบนี้มักใช้ปนกับแบบแรก ซึ่งขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของกลุ่ม

กล่าวโดยสรุป การใช้บทบาทสมมติทั้ง 2 แบบ คือ บทบาทสมมติที่ครูได้เตรียมบทบาทไว้ล่วงหน้า และบทบาทสมมติที่ไม่ได้เตรียมไว้ล่วงหน้า ทั้ง 2 แบบมีจุดที่ต่างกัน กล่าวคือ การใช้บทบาทสมมติที่เตรียมไว้ล่วงหน้าเน้นความพร้อมของผู้แสดงที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละบท รวมถึงการจัดฉากให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องหรือสถานการณ์นั้น ๆ ส่วนรูปแบบการใช้บทบาทสมมติที่ไม่มีการเตรียมไว้ล่วงหน้าเน้นไหวพริบ เข้าวินิจฉัย ความคิดสร้างสรรค์ อย่างฉับไวของผู้แสดง

2.4 ประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ

บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการสอนอย่างหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการสอนมาก ครูสามารถใช้บทบาทสมมติช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในด้านต่าง ๆ การแสดงบทบาทสมมติจะพัฒนาความสามารถของนักเรียนที่จะปฏิบัติตนกับบุคคลอื่น ๆ บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่สนุกและสร้างความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษให้เกิดแก่นักเรียน ตามที่บุคคลต่าง ๆ กล่าวถึงประโยชน์ของบทบาทสมมติไว้ ดังต่อไปนี้ คือ

เมนส์ (Ments.1983: 25) กล่าวว่า การใช้บทบาทสมมติมีประโยชน์ ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่ซ่อนอยู่
2. ช่วยให้นักเรียนได้อธิบายถึงหัวข้อสนทนาและปัญหาส่วนตัว
3. ช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจตนเอง
4. นักเรียนได้ฝึกพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ
5. แสดงปัญหาสังคมโดยทั่วไป และปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
6. ให้โอกาสแก่นักเรียนที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และให้ความสำคัญต่อการสนองตอบทางอารมณ์ในการแสดง และทางภาษาท่าทาง

ลาตัส (Ladousse. 1987:5) กล่าวถึงประโยชน์ของบทบาทสมมติ ดังนี้

1. กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้ผู้สอน ได้สอนการพูดแก่นักเรียนในสถานการณ์ที่หลากหลายได้ ๆ ก็ได้
2. กิจกรรมบทบาทสมมติทำให้นักเรียนอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องใช้และพัฒนา รูปแบบภาษาเอง บ่อยครั้งที่ภาษาเหล่านั้นไม่อยู่ในคลังคำศัพท์ กิจกรรมบทบาทสมมติ จำเป็นต่อการทำงานและการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้เรียน
3. เพื่อเตรียมบทบาทเฉพาะในชีวิตของผู้เรียน ผู้เรียนจะได้ใช้ภาษาที่อาจต้องใช้ในอนาคต การใช้ภาษาของนักเรียนในบทบาทสมมติ จะเป็นการเตรียมการใช้ภาษาให้ถูกต้อง ลดความเสี่ยงต่อการใช้ภาษาที่ผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตจริง
4. บทบาทสมมติช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนที่ขี้อาย ให้มีโอกาสได้พูดได้อย่าง ชัดถ้อยชัดคำ เนื่องจากนักเรียนจะรู้สึกว่าการที่ได้นั้นไม่ใช่บุคลิกภาพของตัวเองนักเรียน จึง สามารถพูดและแสดงออกได้อย่างเต็มที่
5. บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่สนุก นำไปสู่การเรียนรู้ที่ดีขึ้นโดยอัตโนมัติ เป็นเทคนิคการสื่อสารที่พัฒนาความแคล่วคล่องในการใช้ภาษาของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียน มีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและครู ในขณะเดียวกันก็เพิ่มแรงจูงใจในการเรียน

เกรดเลอร์ (Gredler. 1992:160 -163) อธิบายว่า บทบาทสมมติใช้เพื่อฝึกทักษะ เฉพาะอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

อัล ซาตัส และ อะฟีฟี (Al-Saadat, and Afifi. 1997:43) มีความเห็นว่า บทบาท สมมติช่วยให้นักเรียนที่เรียนภาษาต่างประเทศได้สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นความสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และกับผู้สอน ในขณะเดียวกันให้อิสระแก่ผู้เรียนในการใช้ภาษาสื่อสาร นักเรียนมีประสบการณ์กับบทบาทใหม่ ๆ ในสถานการณ์ที่เป็นจริง และผลในระยะยาวบทบาท สมมติช่วยให้นักเรียนรู้และเข้าใจสังคม

วอชซ์ (Wachs. 1997) กล่าวว่า บทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัยขณะที่ ใช้ภาษาอังกฤษในสิ่งแวดล้อมที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ นักเรียนมีโอกาสได้พัฒนาความ แคล่วคล่อง และความมั่นใจในการพูด นักเรียนจะสนุกสนานกับการใช้ภาษาและค้นพบ ข้อผิดพลาดในการพูดของตน ยิ่งกว่านั้นบทบาทสมมติเป็นเครื่องมือทำให้นักเรียนเกิด ความตระหนักในการใช้ภาษา เนื่องจากนักเรียนต้องคิดภาษาที่จะพูดเอง และนักเรียนได้แสดง ความคิดเห็นที่มีเหตุผลและเป็นที่ยอมรับจากเสียงส่วนใหญ่ และสามารถนำหลักการนี้ไปใช้ ในชีวิตจริงในอนาคตได้

สุนทร จันทรดี (2528: 115) ให้ความเห็นว่า บทบาทสมมติมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ ผู้เรียนได้พิจารณา วิเคราะห์บทบาท และเปิดโอกาสให้ผู้แสดง ได้แสดงออกตามบทบาทด้วย

ความรู้สึกของตนเอง และประโยชน์ของบทบาทสมมติเพื่อช่วยเปลี่ยนความรู้สึกและเจตคติของผู้เรียนโดยไม่รู้ตัว และรู้จักรับฟังข้อคิดเห็นของคนอื่น

ทิตินา แชมมณี (2529:42-43) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการเรียนการสอนดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจว่าพฤติกรรมมีสาเหตุ การที่ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่าง ๆ จำกัดอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผลักดันให้คนแสดงพฤติกรรมใด ๆ ออกไป ความเข้าใจนี้ จะทำให้ผู้เรียนไม่ด่วนตัดสินใจอะไรง่าย ๆ ก่อนที่จะพิจารณาถึงสาเหตุ นอกจากนั้นยังช่วยให้ ผู้เรียนได้แนวทางในการแก้ปัญหาให้ตรงจุดอีกด้วย
2. ช่วยให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การที่ให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทของผู้อื่น จะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ว่าผู้อื่นมีความคิดและความรู้สึกอย่างไร ความเข้าใจนี้จะช่วยผู้เรียนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
3. ช่วยลดความรู้สึกตึงเครียดของผู้เรียน ในบางครั้งผู้เรียนอาจจะมีความรู้สึกรุนแรงในใจหลายประการที่ไม่สามารถจะแสดงออกมาได้ ครูอาจใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนระบายความรู้สึกนั้น ๆ ออกมา เป็นการช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ของผู้เรียนลงได้บ้าง
4. ช่วยให้ผู้เรียนรู้ความต้องการของผู้เรียนในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถจะบอกความต้องการของตนเองออกมาได้ ครูอาจจะจัดบทบาทสมมติให้ผู้เรียนได้แสดง ซึ่งผู้เรียนอาจจะเปิดเผยความต้องการของตนเองออกมาโดยไม่รู้ตัว
5. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับผู้อื่นในทางที่ดี ผู้เรียนจะได้มีโอกาสสำรวจตนเอง และเรียนรู้เกี่ยวกับผู้อื่นโดยใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้นและพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง สิ่งนี้นับว่าเป็นพื้นฐานของความเจริญงอกงาม ทางจิตใจ อันจะช่วยให้บุคคลนั้นดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุข และสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
6. ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจค่านิยมของตน และหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของตน ในขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติอยู่นั้นผู้เรียนจะมีพฤติกรรม การตัดสินใจที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของตน การที่มีโอกาสได้แสดง ได้อภิปราย และวิเคราะห์ค่านิยมเหล่านั้น จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น
7. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามัคคีในกลุ่มให้ดีขึ้น ในการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม มักจะมีปัญหาขัดแย้งกันอยู่เนือง ๆ ความขัดแย้งนี้ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน

และเกิดความแตกแยกในหมู่คณะ วิธีการใช้บทบาทสมมตินี้สามารถนำมาใช้ในการทำงานกลุ่ม ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจกันและมีความสามัคคีปรองดองกัน

8. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม เพราะมนุษย์เป็น สัตว์สังคม ดังนั้นการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมในสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็น บทบาทสมมติ จะช่วยให้การเรียนรู้นี้เป็นจริงและสนุกสนานยิ่งขึ้น

9. ช่วยให้ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ บทบาทสมมติมักจะมี สถานการณ์ที่มีความขัดแย้งแฝงอยู่ ผู้แสดงจะต้องใช้วิจารณญาณและไหวพริบในการแก้ปัญหา จึงนับว่าวิธีการนี้ช่วยฝึกเรื่องการแก้ปัญหาและการตัดสินใจได้เป็นอย่างดี

10. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเพราะสมใน หลาย ๆ บทบาท เพราะคน ๆ หนึ่งมักจะมีหลายบทบาทในชีวิตจริง เช่น เป็นพี่ เป็นลูก เป็น หลาน เป็นนักเรียน เป็นหัวหน้าชั้น เป็นต้น ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกฝนบทบาทต่าง ๆ เพื่อค้นหา พฤติกรรมที่ถูกต้อง เหมาะสม ในสถานการณ์แต่ละอย่าง

11. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน รู้สึก คิด กระทำ โดยปกติเมื่อ ผู้เรียนเผชิญปัญหา จะกระทำไปตามความรู้สึกนั้นทันที แล้วจึงจะหวนกลับมาหาวิธีที่ดีกว่า การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนทำตามขั้นตอนที่ดีกว่าการคิด

วารี ธีระจิตร (2534:189-190) สรุปประโยชน์ของบทบาทสมมติว่า ช่วยให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเรียนได้อย่างดี ช่วยปรับปรุงพฤติกรรมและเจตคติให้นักเรียนปฏิบัติตนใน สังคมได้อย่างเหมาะสมและรู้จักเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ฝึกการแก้ปัญหาและรู้จักการตัดสินใจ ได้อย่างเหมาะสม รู้จักเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ฝึกการแก้ปัญหาและรู้จักการตัดสินใจ

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537:143) ให้ความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของบทบาทสมมติ ว่า การแสดงบทบาทสมมติในการเรียนการสอนภาษาเน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้องใน สถานการณ์หนึ่ง ๆ และชี้ให้เห็นความสำคัญของการใช้คำพูดที่ถูกต้องและเหมาะสม

— ญาดาพนิต พิณกุล (2539: 266-267) กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมบทบาท สมมติ ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้การประพจน์ และปฏิบัติตนในสังคมได้เหมาะสม
2. ผู้เรียนได้รู้จักพัฒนาการฝึกปฏิบัติ คือ รู้สึก คิด และกระทำอย่างมี

ระบบ

3. ผู้เรียนได้ผ่อนคลายความตึงเครียด
4. ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและรู้จักตัดสินใจ
5. ผู้เรียนได้ฝึกความกล้าแสดงออก มีความมั่นใจในการปรับตัว และมี

ความเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด

6. ผู้เรียนได้ร่วมกันพัฒนาความสามัคคีโดยการทำงานเป็นกลุ่ม
ร่วมกับผู้อื่น
7. ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการรับรู้ความรู้สึก ความคิดที่เป็นของ
ตัวเองและผู้อื่น ทำให้มองโลกกว้างขึ้น
8. ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นว่ามีความแตกต่าง
จากตัวเอง และสามารถยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
9. ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงออกหลายบทบาท
10. ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจค่านิยมของตนเอง และผู้อื่นซึ่งสามารถทำให้รู้จัก
ตัดสินใจ เลือกค่านิยมของตนเองได้อย่างมีเหตุผล
11. ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น
12. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

จากประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกและเตรียมการใช้ภาษาในการสื่อสารในสถานการณ์ที่หลากหลาย ทำให้เกิดความสนุกสนานในการเรียน ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในการปฏิบัติตนในสังคม ฝึกการแก้ปัญหา และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการตัดสินใจ อีกทั้งเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่น ตลอดจนสามารถปฏิบัติตนต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีและเกิดความสามัคคี

2.5 หลักการและขั้นตอนการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน

2.5.1 หลักการนำบทบาทสมมติไปใช้

การนำบทบาทสมมติไปใช้ในห้องเรียนนั้น วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (2522 27 – 29) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. การแสดงบทบาทสมมติควรให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไม่ควรใช้เพื่อการบันเทิงเพียงอย่างเดียว
2. ในการแสดงบทบาทสมมติไม่ควรกำหนดเวลาตายตัวลงไป
3. เรื่องที่นำมาใช้ไม่ควรเป็นเรื่องที่ยากเกินไป ควรเป็นเรื่องที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอภิปรายเมื่อแสดงจบแล้ว

4. การแสดงบทบาทสมมติจะได้ผลเต็มที่เมื่อนำมาใช้ติดต่อกันพอสมควร ไม่ใช่เป็นการค้นการเรียนรู้เพียงครั้ง หรือ สองครั้งเพื่อแก้ความเบื่อหน่ายของผู้เรียนเท่านั้น

5. ควรใช้การแสดงบทบาทสมมติเมื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และฝึกทักษะในการปฏิบัติในเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์

2.5.2 ขั้นตอนการนำบทบาทสมมติไปใช้

เพื่อให้กิจกรรมบทบาทสมมติสัมฤทธิ์ผลมากที่สุด ครูผู้สอนควรปฏิบัติตามขั้นตอนที่มั่นใจว่า แต่ละขั้นได้รับการตรวจสอบและใช้ให้เหมาะสมที่สุด นักการศึกษาต่าง ๆ ได้เสนอขั้นตอนการนำบทบาทสมมติไปใช้ ดังต่อไปนี้

เมนทส์ (Ments.1983: 16) ได้เสนอแนะขั้นตอนเสนอการนำบทบาทสมมติไปใช้ไว้ 7 ขั้น ดังนี้

1. ตั้งจุดประสงค์และพิจารณาวิธีการใช้กิจกรรมในการสอน การตั้งจุดประสงค์สามารถเขียนเป็นข้อความที่บอกประโยชน์ หรือ ข้อความที่เป็นปัญหาที่จะนำมาสู่การพิจารณาวางแผน
2. พิจารณาข้อจำกัดภายนอก การพิจารณาถึงปัจจัยที่จะยับยั้งการดำเนินกิจกรรมบทบาทสมมติเบื้องต้นเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณา ข้อที่ควรพิจารณาในเบื้องต้นคือ ห้องที่มีที่ว่างในการทำกิจกรรมที่เหมาะสม และควรเป็นห้องเก็บเสียง มีโต๊ะ เก้าอี้ ในห้องหลายแบบ และสามารถเคลื่อนได้ เวลา ควรมีเวลาเพียงพอในการนำเข้าสู่กิจกรรม การให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่นักเรียน การดำเนินการแสดง การอภิปราย หลังจากพิจารณาข้อจำกัดแล้วกลับไปทบทวนวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และสิ่งที่สามารถทำได้
3. รวบรวมปัจจัยสำคัญแห่งปัญหา การที่จะทำให้ปัญหา หรือสถานการณ์ชัดเจน จะต้องมองที่ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ จากนั้นร่างรายการของบทบาทที่เป็นไปได้ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นขอบเขตทั้งหมดของกิจกรรม และบทบาทที่เลือกไว้
4. เลือกแบบ หรือ เขียนบทบาทโดยสรุป ในทางปฏิบัติ กิจกรรมบทบาทสมมติหนึ่ง ๆ จะเขียนขึ้นเพื่อจุดประสงค์เฉพาะอย่าง ซึ่งการเขียนกิจกรรมบทบาทสมมตินี้ไม่ใช่เรื่องยาก อย่างไรก็ตาม การรับจากบทบาทที่มีผู้เขียนไว้ หรือ เขียนขึ้นมาใหม่ด้วยตนเอง จะดีกว่าการตัดสินใจเลือกจากบทบาทสมมติที่มีผู้เขียนไว้
5. ดำเนินกิจกรรม หลังจากสิ่งต่าง ๆ ได้เตรียมไว้เรียบร้อยแล้วจึงปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนกิจกรรมบทบาทสมมติ
6. อภิปราย การอภิปรายมีประโยชน์ต่อครูผู้สอน เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนได้เรียนบทเรียนที่ถูกต้องแล้ว และนักเรียนได้ป้อนข้อมูลนั้นกลับมายังครู การอภิปรายควรเป็น

การสะท้อนความคิดของรายบุคคลมากกว่ากลุ่ม ข้อผิดพลาด หรือ ความเข้าใจผิด ต่าง ๆ สามารถนำมาอภิปรายได้ สิ่งที่สำคัญที่สุดในการอภิปราย คือการนำอภิปรายที่ดี

7. ติดตามผล การแสดงบทบาทสมมติซ้ำ ๆ จนกระทั่งบรรลุระดับความสามารถนับว่าเป็นเหตุผลที่ดี ถ้ากิจกรรมบทบาทสมมตินั้นใช้เพื่อสอน หรือชักจูงสถานการณ์ใหม่ ๆ แต่ถ้าเป็นการยกประเด็นปัญหามาให้แสดงกิจกรรมบทบาทสมมติ ควรมีการติดตามผล หากใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อกระตุ้นความตระหนักของปัญหา ควรมีการอภิปรายเป็นกลุ่ม ไม่ว่ากิจกรรมบทบาทสมมตินั้นจะจัดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ใด สิ่งที่ต้องพิจารณาคือ การโยงสู่กิจกรรมต่อไปเช่น การเขียนเรียงความ การอ่าน การแสดงบทบาทสมมติ หรือ สถานการณ์จำลองต่อไป หรือแม้กระทั่งการฝึกฝนสิ่งที่เรียนไปแล้ว

ทิสนา แชมมณี (วาริ ธีระจิตร. 2534: 187-189; อ้างอิงจาก ทิสนา แชมมณี (2525: 2) กล่าวว่า กระบวนการในการใช้บทบาทสมมติว่า ไม่ว่าจะเป็นการใช้บทบาทสมมติแบบมีบท หรือ แบบไม่มีบทเตรียมไว้ ขั้นตอนในการใช้มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ในขั้นนี้ครูจะต้องวิเคราะห์แยกแยะสภาพการณ์ออกมาให้ได้ว่า อะไรคือ ปัญหา หรือจุดที่ต้องการชี้ให้ผู้เรียนเห็น และเรียนเพื่อความเข้าใจ และกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

2. การกำหนดสถานการณ์และบทบาทสมมติ เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูต้องกำหนดสถานการณ์ที่ง่ายและชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติที่จะให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมตินี้เขียนขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบกับปัญหาและข้อขัดแย้ง และฝึกฝนการแก้ปัญหา และต้องตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

1. การนำเข้าสู่บทเรียนหมายถึงการนำผู้เรียนเข้าไปสู่เรื่องที่จะศึกษาหรือปูพื้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน ในขั้นนี้ครูอาจจะเล่าเรื่องราว หรือ สถานการณ์ให้ ผู้เรียนฟัง การนำเข้าสู่บทเรียนนี้จะนำไปมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและ สถานการณ์ที่ตั้งไว้

2. การเลือกตัวผู้แสดง การเลือกตัวผู้แสดงอาจเป็นไปได้ 2 ลักษณะ คือ อาจเลือกตัวผู้แสดงที่มีลักษณะใกล้เคียง และลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะของบทบาทที่มอบหมายให้ก็ได้ ในกรณีแรก การแสดงจะช่วยให้กลุ่มเข้าใจปัญหาได้ดี เพราะการแสดงเป็นไปโดยธรรมชาติ ในกรณีหลัง การแสดงจะช่วยให้ผู้แสดงและผู้ชมได้เข้าใจถึงบทบาทของผู้ที่มีลักษณะแตกต่างออกไป ดังนั้น การเลือกตัวผู้แสดงจึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการแสดงและการสอนเป็นสำคัญ

3. การจัดฉากแสดง การจัดฉากนั้นเป็นการจัดฉากแบบสมมติขึ้นมาเพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงกับความเป็นจริง การจัดฉากอาจจะเป็นไปในลักษณะแบบง่าย ๆ โดยการเลื่อนโต๊ะ เพียงตัวเดียวไปจนถึงการจัดฉากแบบหรูหรา

4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ การใช้บทบาทสมมติในการเรียนนั้นไม่ช่วยให้การเรียนสนุกสนานเพียงอย่างเดียว ครูควรช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกต และ วิเคราะห์เหตุการณ์ ดังนั้น การเตรียมผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็น ไม่เช่นนั้นการอภิปรายและวิเคราะห์หลังการสอนนั้นจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

5. การเตรียมความพร้อมก่อนแสดง การที่ผู้เรียนจะแสดงบทบาทสมมติให้เป็นไปอย่างธรรมชาติได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้แสดง ถ้าผู้แสดงมีความสบายใจ การแสดงจะเป็นไปอย่างธรรมชาติ ดังนั้นครูจำเป็นต้องช่วยขจัดความตื่นเต้นประหม่า และ ความวิตกกังวลของผู้แสดงออกไปด้วยวิธีต่าง ๆ

6. การแสดง เมื่อผู้แสดงและผู้ชมพร้อมแล้ว ผู้แสดงก็เริ่มแสดงได้ การแสดงนี้ควรให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดของครูขึ้นกลางคัน นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครู หรือ ผู้กำกับการแสดง อาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

7. การตัดบท เมื่อผู้แสดงได้แสดงไปเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ครู หรือ ผู้กำกับการแสดง ควรตัดบทหรือหยุดการแสดง ไม่ควรปล่อยให้แสดงเยิ่นเย้อไปจะทำให้เสียเวลา และ ผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบทจะทำได้ในกรณีต่อไปนี้

7.1 เมื่อการแสดงนั้นได้ให้ข้อมูลเพียงพอแก่กลุ่มที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปรายได้

7.2 กลุ่มพอจะเดาได้ว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไรถ้าจะมีการแสดงต่อไป

7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้เพราะเกิดความเข้าใจผิดบางประการ

7.4 การแสดงจบเรื่อง

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล การวิเคราะห์การแสดงมักจะ เป็นไปในรูปการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แสดง ผู้ชม หรือผู้สังเกตการณ์ ส่วนการอภิปรายจะเป็นไปในรูปใดนั้นมักจะขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจจะมีการให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึก และเสนอความเห็นก่อนแล้วจึงให้ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น การอภิปรายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา และเน้นที่เหตุผลของการแสดงออกและพฤติกรรมที่แสดงออก โดยปกติการอภิปรายจะไม่มุ่งว่าใครแสดงดี หรือไม่ดีอย่างไร นอกจาก วัตถุประสงค์ของการแสดงคือ การฝึกทักษะการแสดง การเรียนรู้ทั้งหลายจะอยู่ที่ขั้นนี้เป็นสำคัญ ครูจะต้องกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและหาคำตอบซึ่งอาจใช้วิธีการตั้งคำถามช่วย

ขั้นที่ 4 ขั้นการแสดงเพิ่มเติม หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายการแสดง แล้ว กลุ่มอาจจะเสนอแนะแนวความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจหรือ หากการแสดง ครั้งแรกยังไม่ได้ผลเป็นที่พอใจ ครูอาจจะให้มีการแสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมก็ได้เพื่อดูผลอีกครั้ง หาก การแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็น ครูสามารถข้ามไปขั้นที่ 5

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป หลังจากอภิปรายเกี่ยวกับการ แสดงแล้ว ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่วๆ ไป ซึ่งโดยมากจะเป็นการเล่า ประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันนี้จะ ช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้น

ส่วน สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537:144 -145) กล่าวถึงขั้นตอนในการนำการแสดง บทบาทสมมติมาใช้ว่า มี 8 ขั้นตอน กล่าวคือ

1. การนำเข้าสู่การแสดงบทบาทสมมติ ผู้สอนต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด ความสนใจ และความกระตือรือร้น ในการแสดงบทบาทสมมติโดยชี้แจงเหตุผลของการแสดง บทบาทสมมติ และประโยชน์ที่จะได้รับ ผู้สอนอาจใช้วิธีการต่อไปนี้

- 1.1 เสนอสถานการณ์แก่ผู้เรียนโดยตรง โดยการบรรยายหรืออธิบาย สถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

- 1.2 ใช้กิจกรรมเพื่อนำไปสู่สถานการณ์ ได้แก่ ให้ผู้เรียนดูภาพยนตร์ อ่าน เอกสาร ตอบคำถามในแบบสอบถาม หรืออภิปรายกลุ่มย่อย

- 1.3 ใช้เกมอุปกรณ์เพื่อสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เกมที่ใช้ควรเป็นเกมที่ สนุกตื่นเต้น และทำให้ผู้เรียนตระหนักว่า เป็นการอุปกรณ์ที่จะนำไปสู่กิจกรรมอื่นต่อไป

2. การเตรียมตัวผู้เรียนในด้านภาษา ข้อเท็จจริง และลักษณะสังคม และ วัฒนธรรมของสถานการณ์ เช่น การให้คำศัพท์และรูปประโยคที่จำเป็นให้ผู้เรียนฝึกการใช้ภาษา ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ โดยฝึกเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม

3. การเลือกผู้แสดงบทบาทสมมติ ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนอาสาสมัคร หรือ ผู้สอน เลือกโดยการสุ่มหรือเลือกเฉพาะเจาะจง

4. การเตรียมความพร้อมของผู้แสดงบทบาท ผู้สอนให้เวลาผู้แสดงบทบาทได้ ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทที่จะต้องแสดง โดยให้อ่านเอกสารบรรยายบทบาท (Role Cards) หรือ ผู้สอนพูดถึงบทบาทนั้นให้ฟัง

5. การจัดการการแสดง ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันจัดการแบบสมมติขึ้นเพื่อให้ การแสดงนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริง อาจเป็นการจัดการแบบง่าย ๆ ใช้เพียงโต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น

6. การแสดงบทบาทสมมติ ผู้แสดงบทบาทจะต้องแสดงบทบาทอย่างมีชีวิตชีวา ควรใช้เวลาสั้นและดำเนินไปจนกระทั่งพฤติกรรมที่ผู้แสดงเลือกแสดงปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน

7. การอภิปรายผลการแสดง ผู้แสดงบทบาทและผู้ชมแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดง มีการประเมินประสิทธิภาพในการสื่อสารของผู้แสดง ผู้สอนอาจอธิบายหรือแก้ไขถ้อยคำสำนวนของผู้แสดง

8. การดำเนินกิจกรรมติดตามผล ผู้สอนอาจมอบหมายกิจกรรมต่อไปให้ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น อ่านเพิ่มเติม เขียนรายงานสรุปผลการแสดง หรือเขียนรายงานการประชุมที่มีขึ้นในการแสดงบทบาทสมมติเป็นต้น

ญาดาพนิต พิณกุล (2539: 267-269) สรุปว่า ไม่ว่าจะเป็นการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทเตรียมไว้ หรือ แบบไม่มีบทเตรียมไว้ มีขั้นตอนการใช้บทบาทสมมติมีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดปัญหา เหตุการณ์ ปัญหานั้นควรเป็นปัญหาที่ไม่ซับซ้อนมากนัก ครูจะต้องเลือกวิเคราะห์แยกแยะสถานการณ์ออกมาให้ได้ว่าจะอะไรคือปัญหา เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูก็นำปัญหานั้นมาเสนอแก่ผู้เรียน ครูและนักเรียนช่วยกันตีความในเรื่องรานั้น ๆ แล้วช่วยกันเขียนบทบาทสมมติที่จะให้ผู้เรียนแสดง บทบาทสมมติที่เขียนขึ้นนี้ควรพยายามให้ผู้เรียนได้ประสบปัญหา และขัดแย้งเพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหาและตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 2 เลือกผู้แสดง ครูและนักเรียนอาจร่วมมือกันเลือกผู้แสดงว่าใครควรเล่นบทบาทใด อาจให้นักเรียนผู้อสาสมัครเองก็ได้ หรือบางครั้งครูอาจมีเงื่อนไขในการเลือกผู้แสดง เช่น เลือกผู้แสดงที่มีลักษณะใกล้เคียงกับลักษณะตรงกันข้ามของบทบาทที่มอบหมายให้ ในกรณีแรกการแสดงจะช่วยให้นักกลุ่มเข้าใจปัญหาได้ดี เพราะการแสดงเป็นไปโดยไม่เคอะเขิน ในกรณีหลังการแสดงจะช่วยให้ผู้แสดงและผู้ชมเข้าใจถึงบทบาทของผู้ที่มีลักษณะแตกต่างออกไป ดังนั้นการเลือกตัวผู้แสดงจึงขึ้นอยู่กับจุดหมายของการแสดงและการสอน

ขั้นตอนที่ 3 จัดฉาก และกำหนดขอบเขตของบทบาท การจัดฉากของการแสดงบทบาทสมมติเป็นไปในลักษณะง่าย ๆ โดยการเลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียวไปจนถึงการจัดให้ใกล้ความเป็นจริงแบบหยาบๆ ส่วนบทบาทสมตินั้นถือเป็นความอิสระของผู้แสดงตามที่เขาคิดว่าบุคคลในเหตุการณ์นั้นควรแสดง

ขั้นตอนที่ 4 เตรียมผู้สังเกตการณ์ การแสดงบทบาทสมตินั้นผู้เรียนจะถูกแบ่งเป็นสองฝ่าย คือฝ่ายหนึ่งเป็นผู้แสดง และฝ่ายที่เป็นผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ ครูจะต้องมอบหมายกิจกรรมระหว่างการชมบทบาทสมมติให้ผู้สังเกตการณ์ เพื่อให้การชมบทบาทสมติมีเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มิได้ชมเพื่อความสนุกเพียงอย่างเดียว

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นแสดง เมื่อผู้ชมและผู้แสดงพร้อมแล้ว ผู้แสดงทุกคนก็เริ่มแสดงตามที่ได้รับมอบหมายโดยการแสดงอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองออกมาอย่างเต็มที่ เหมือนตนเองอยู่ในเหตุการณ์นั้นจริง ๆ หรือสวมวิญญาณของบุคคลนั้นอยู่ การแสดงอารมณ์ เจตคติ การตัดสินใจ และอื่น ๆ อย่างจริงจังของผู้แสดง จะทำให้นักเรียนเข้าใจเหตุการณ์และการแสดงออกของบุคคลนั้นมากขึ้น

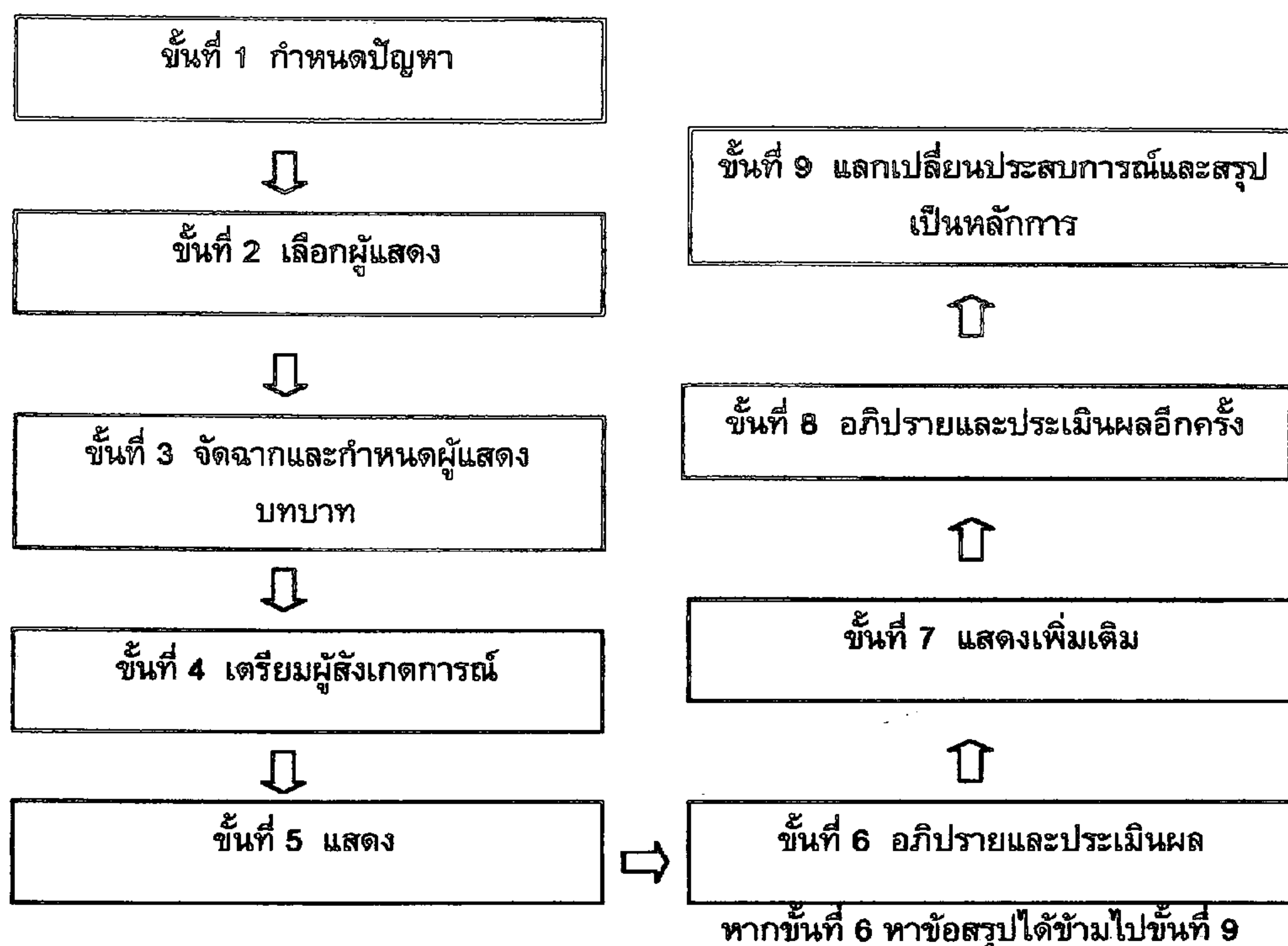
ขั้นตอนที่ 6 อภิปราย และการประเมินผล โดยปกติการอภิปรายจะเป็นไปในรูปของการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แสดง ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายจะเป็นไปในรูปใดนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจจะมีการให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึก และเสนอความเห็นก่อน แล้วจึงให้ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์แสดงความคิดเห็น การอภิปรายจะไม่มุ่งถึงว่าใครแสดงดี ไม่ดี อย่างไร แต่จะอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น และแสดงความคิดเห็นต่อบทบาทที่แสดงจบไปแล้ว

ขั้นตอนที่ 7 แสดงเพิ่มเติม ควรจะมีการแสดงเพิ่มเติมเพื่อให้เหตุการณ์นั้นมีทางออกนอกเหนือจากที่แสดงไปแล้ว เช่น บางครั้งเมื่ออภิปรายจบลง กลุ่มอภิปรายจะเห็นทางออกของเหตุการณ์นั้น หรือมีวิธีการแก้ปัญหาในแนวใหม่ อาจแสดงเพิ่มเติมเพื่อดูว่าจะเกิดอะไรขึ้น

ขั้นตอนที่ 8 อภิปรายและประเมินผลอีกครั้ง เมื่อการแสดงเพิ่มเติมจบลง กลุ่มอภิปรายและประเมินผลอีกครั้งเกี่ยวกับการแสดงนั้น อาจมีการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการแสดงครั้งแรก และครั้งหลังว่าต่างกันอย่างไร พร้อมกันนั้นก็หาข้อสรุปที่ทุกฝ่ายยอมรับ

ขั้นตอนที่ 9 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุปเป็นหลักการ ในขั้นนี้จะเป็นการสรุปเรื่องราวที่ได้ศึกษาไป โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อาจให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาสรุปการอภิปรายของกลุ่มตนว่าเป็นอย่างไร ทั้งนี้จะทำให้ผู้เรียนกลุ่มอื่น ๆ มีความคิดกว้างขึ้น จากนั้นจะนำความคิดและข้อสรุปไปสัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เป็นจริงในสังคม อาจได้เป็นหลักการออกมาซึ่งเป็นหลักการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคลในสังคมนั่นเอง

สิริวรรณ ศรีพหล และ พันทิพา อุทัยสุข (ญาดาพนิต พิณกุล 2539: 269; อ้างอิงจาก สิริวรรณ ศรีพหล และ พันทิพา อุทัยสุข 2532 109) ได้เสนอขั้นตอนของการสอนโดยใช้บทบาทสมมติไว้ ดังแผนภูมิต่อไปนี้



ที่มา: สิริวรรณ ศรีพหล และพันทิพา อุทัยสุข (ญาติพินิต พินกุล 2539: 269; อ้างอิงจาก สิริวรรณ ศรีพหล และ พันทิพา อุทัยสุข 2532:109)

กล่าวโดยสรุป ขั้นตอนในการนำกิจกรรมบทบาทสมมติมาใช้ มีขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผู้สอนอาจเลือกและประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนแสดง ขั้นตอนวิเคราะห์อภิปรายผล และขั้นสรุป ผู้สอนสามารถเพิ่ม หรือรวม บางขั้นตอนไว้ด้วยกันได้ตามสถานการณ์ของผู้เรียน การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับขั้นตอนการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ จากแนวคิดของ เมนทส์ (Ments.1983) และทิสนา แชมมณี (วาริ ธีระจิตร. 2534: 187-189; อ้างอิงจาก ทิสนา แชมมณี. 2525:2) ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ ผู้สอนกำหนดสถานการณ์และเขียนบทบาทสมมติ
2. ขั้นตอนแสดง ประกอบด้วย การเตรียมผู้เรียนในด้านภาษา การนำเข้าสู่บทเรียน การเลือกผู้แสดง ผู้สอนเสนอสถานการณ์แก่ผู้เรียนโดยตรงแล้วให้ผู้เรียนเลือกบทบาทที่จะแสดง และเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง นอกจากนี้ครูจะมอบหมายให้ผู้เรียนทุกกลุ่มเตรียม

คำถาม หรือข้อเสนอแนะอย่างน้อยกลุ่มละ 2 ข้อ สำหรับการอภิปราย หลังจากให้นักเรียนได้แสดงและชมการแสดงของกลุ่มอื่น ๆ

3. ขึ้นอภิปรายผล ผู้เรียนและผู้สอนสรุปเรื่องราว แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์แสดงความรู้สึก และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์สมมตินั้น ผู้สอนอธิบาย และแก้ไขถ้อยคำสำนวนของผู้แสดง

3. งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ

กุลชาติ โยสีดา (2529) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสนใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ทักษะการฟัง-พูดเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบบทบาทสมมติและวิธีสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียน คณิต-วิทย์ ที่กำลังเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ (อ 616) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2528 โรงเรียนสีคิ้ว "สวัสดิ์ผดุงวิทยา" อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน กลุ่มทดลองสอนโดยวิธีสอนแบบบทบาทสมมติ กลุ่มควบคุมสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบบทบาทสมมติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความสนใจในวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามคู่มือครู

รจนา ชัยมีเขียว (2530) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความสนใจต่อวิธีสอนการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาริต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2529 วิธีการสอนใช้การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ และการสอนตามคู่มือครู เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการพูด แบบประเมินการพูด แบบสอบถามวัดความสนใจต่อวิธีสอนการพูด ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ และการเรียนตามคู่มือครู มี ผลสัมฤทธิ์ทางการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสนใจต่อวิธีสอนการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จุฑารัตน์ ธานี (2534) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษทักษะการฟัง-พูด เพื่อการสื่อสาร และความเข้าใจในวัฒนธรรมทางภาษาโดยใช้เทคนิคบทบาทสมมติ และการสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน กันทรารมณ อำเภอกันทรารมณ จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2533 ได้มาโดยการใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง กลุ่มควบคุม 1 ห้อง ห้องละ 30 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยเทคนิคบทบาทสมมติ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครู ผลการทดลองพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคบทบาทสมมติมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษทักษะการฟัง-พูด เพื่อการสื่อสารสูงกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคบทบาทสมมติ มีความเข้าใจในวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัล ซาดัส และ อะฟีฟิ (Al- Saadat, and Afifi. 1997: 43) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติกับนักเรียนชาวซาอุดีอาระเบียที่กลัวการสื่อสารกับบิดา เนื่องจากในประเทศซาอุดีอาระเบีย บิดาจะเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในบ้าน ภรรยาและลูกต้องปฏิบัติตามคำสั่งของบิดา และผู้ที่มีอายุมากกว่าจะมีอำนาจเหนือผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งนักเรียนจะถูกจำกัดการแสดงความคิดเห็น ทำให้นักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เก็บกด ทำให้การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนไม่เป็นผลที่น่าพอใจ และทักษะการสื่อสารของนักเรียนก็ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น อัล ซาดัส พยายามใช้กิจกรรมบทบาทสมมติกับนักเรียนกลุ่มดังกล่าว โดยเน้นให้ครูผู้สอนช่วยนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร ผลจากการศึกษาพบว่า กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนเกิดความต้องการในการสื่อสาร กระตุ้นความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในเหตุการณ์ที่ไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า และกิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเองในการเรียนวิชาอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เนื่องจากนักเรียนรู้ว่าตัวนักเรียนเองเข้าใจและได้รับการเข้าใจจากบุคคลอื่น นอกจากนี้ กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนในสถานการณ์จริงในอนาคต เมื่อต้องใช้ภาษาอังกฤษ เนื่องจากนักเรียนคุ้นเคยกับการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติมาแล้ว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้แนวทางการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ เพื่อสร้างทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนและได้ใช้แนวทางดังกล่าวในงานวิจัยครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการพัฒนาความสามารถด้านการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมณีเสวตรอุปถัมภ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การระบุปัญหาที่สนใจ
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมณีเสวตรอุปถัมภ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 34 คน

การระบุปัญหาที่สนใจ

ปัญหาที่ผู้วิจัยพบขณะปฏิบัติโครงการสอนภาษาอังกฤษ เมื่อภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 คือนักเรียนขาดโอกาสในการฝึกและใช้ภาษาอังกฤษพูดสนทนาโต้ตอบในสถานการณ์ที่เป็นจริง เนื่องจากนักเรียนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ใช้ภาษาไทย ไม่มีความจำเป็นต้องพูดภาษาอังกฤษ สาเหตุดังกล่าวทำให้นักเรียนไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติมาใช้ในการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการพูดภาษาอังกฤษในชั้นเรียนมากขึ้น และสามารถนำภาษาไปใช้ในสถานการณ์จริงได้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ 5 ชุด ดังต่อไปนี้

1. แผนการสอน
2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ
3. เกณฑ์ประเมินความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ
4. แบบประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ

5. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน

ในการสร้างเครื่องมือดังกล่าว ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

แผนการสอน (ภาคผนวก ก หน้า 87-90)

การสร้างแผนการสอน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2539
2. ศึกษาการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการจัดการเรียนการสอนของ เมนทส์ (Ments.1983) ทิศนา ขัมมณี (วาริ ธีระจิตร. 2534: 187-189; อ้างอิงจาก ทิศนา ขัมมณี. 2525:2) สุมิตรา อังวัฒนกุล (2537: 144-145) ญาดาพนิต พิณกุล (2539: 265-270) และปรับขั้นตอนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ดังนี้

2.1 ขั้นเตรียมการ ผู้สอนกำหนดสถานการณ์และเขียนบทบาทสมมติเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ

2.2 ขั้นแสดง ประกอบด้วย

2.2.1 การเตรียมผู้เรียนในด้านภาษา เช่นการใช้คำศัพท์และรูปประโยคที่จำเป็น ให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาเป็นคู่ หรือ เป็นกลุ่ม

2.2.2 การนำเข้าสู่บทเรียนและการเลือกผู้แสดง ผู้สอนเสนอสถานการณ์แก่ผู้เรียนโดยตรงด้วยการบรรยายสถานการณ์ให้ผู้เรียนเข้าใจ จากนั้นให้ผู้เรียนเลือกบทบาทที่จะแสดงภายในกลุ่มของตน

2.2.3 การซ้อมก่อนการแสดง หลังจากที่นักเรียนเลือกบทบาทของตนแล้วให้นักเรียนช่วยกันคิดบท และ ซ้อมเพื่อเตรียมความพร้อมภายในกลุ่ม ก่อนการแสดง

2.2.4 การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูมอบหมายให้ผู้เรียนทุกกลุ่มเตรียมคำถาม หรือข้อเสนอแนะอย่างน้อยกลุ่มละ 2 ข้อ สำหรับการอภิปราย หลังจากที่นักเรียนได้แสดงและชมการแสดงของกลุ่มอื่น ๆ

2.2.5 การจัดฉากและการแสดง นักเรียนจัดฉากและแสดงเป็นกลุ่ม

2.2.6 ขั้นอภิปรายผล ผู้เรียนและผู้สอนสรุปเรื่องราว แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์แสดงความรู้สึก และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์สมมตินั้น ผู้สอนอธิบาย และแก้ไขข้อผิดพลาดของนักแสดง

3. ศึกษาวัตถุประสงค์และคำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษหลัก (อ 017) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2539 เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกเนื้อหาและโครงสร้างสำหรับการสอนด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ

4. เขียนแผนการสอน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 นำหน้าที่ของภาษา (Function) และกิจกรรมบทบาทสมมติ (Role - Playing) มาทำโครงร่างแผนการสอน 8 แผน ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

แผนการสอน ที่	ลำดับ	หัวข้อ	สถานการณ์	หน้าที่ของภาษา	โครงสร้างไวยากรณ์
1	1-2	"Countries and Cities"	สนทนาเกี่ยวกับประเทศและเมืองต่าง ๆ	การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่	1. Where is the.....? 2. Is it ...? 3. What is the capital of..?
2	3-4	Buy things in Weekly Market	ซื้อ-ขาย สินค้า	การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและราคา	1. Is / Are there..? 2. How much...?
3	5-6	Sweet Home Quiz Show	สนทนาเกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัว	การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัว	1. have got... 2. have not got... 3. He/ She is..... (years old)
4	7-8	Fried white green with chopped pork	สนทนาเรื่องวิธีการปรุงอาหาร	การออกคำสั่ง	Pound..., Slice..., Chop..., Cut..., Fry..., Add...

แผนการ สอนที่	คาบที่	หัวข้อ	สถานการณ์	หน้าที่ของภาษา	โครงสร้างไวยากรณ์
5	9-10	Find Arthur Small And Anita Wise	บอกรายละเอียด เกี่ยวกับ รูปร่าง ลักษณะ และ การ แต่งกายของบุคคล	การบรรยายเกี่ยว กับบุคคล	1. He/ She has got... 2. He / She is wearing... and....
6	11-12	Where's my T- shirt?	สนทนาเกี่ยวกับ สถานที่ และสิ่งของ	การบอกตำแหน่ง ของสิ่งของ	Where is / are?
7	13-14	Keeping fit & healthy	สนทนาเกี่ยวกับ การดูแลสุขภาพ	การให้ข้อมูลเกี่ยว กับการดูแล สุขภาพ	Always Usually Often Sometimes Never
8	15-16	Can you get me some chocolate?	ขอความช่วยเหลือ จากเพื่อนร่วมงาน	การขอร้อง	Can you.....?

4.2 เขียนแผนการสอน ผู้วิจัยเขียนแผนการสอนที่ใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการฝึกการพูดของนักเรียนตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้ปรับไว้ในข้อ 1 หน้า 42

4.3 นำแผนการสอนให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม และความถูกต้อง
แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ

การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ (ภาคผนวก ข หน้า 92-100) มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1 ศึกษาเนื้อหาจากหนังสือแบบเรียน TRIO 4 ซึ่งเป็นหนังสือแบบเรียนที่ใช้ในรายวิชาภาษาอังกฤษหลัก 11 (อ 017) ตามหลักสูตรภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2539

2. ศึกษากิจกรรมการวัดและประเมินผลการพูดภาษาอังกฤษของ ฮีตัน (Heaton.1990:61-119) แวร์ (Weir. 1993: 46-61) ฮาเชมิ และ โทมัส (Hashemi, and Thomas. 1996: 36) และ ศึกษาแบบทดสอบวัดความสามารถภาษาอังกฤษจากหนังสือ “แนวการสร้างข้อสอบ” ของ อัจฉรา วงษ์โสธร (2538) และ “การพัฒนาข้อสอบภาษาอังกฤษให้เป็นมาตรฐาน” ของ อัจฉรา วงษ์โสธร (2543) แล้วสร้างแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้ (pre-post test) จากนั้นปรับวิธีดำเนินการสอบดังนี้

- 2.1 ให้นักเรียนตอบคำถาม warm up จำนวน 3 ข้อ โดยคำถาม 3 ข้อนี้ไม่นำมาคิดคะแนน
- 2.2 ให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งในกลุ่มสนทนาจับสลากเพื่อเลือกบทบาท และสถานการณ์
- 2.3 ให้นักเรียนกลุ่มสนทนาอ่านคำชี้แจง ตลอดจนทำความเข้าใจสถานการณ์ บทบาท และภาพที่ได้รับ
- 2.4 ให้นักเรียนสนทนาตามสถานการณ์ บทบาท และ ภาพที่ได้รับ

3 สร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมเนื้อหา และหน้าที่ภาษาที่ใช้ในบทเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

3.1 ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว เพื่อสร้างความคุ้นเคย และสร้างบรรยากาศในการสนทนา จำนวน 3 ข้อ โดยนักเรียนจะตอบคำถามเป็นรายบุคคล การตอบคำถามดังกล่าวไม่นับเป็นการประเมินความสามารถในการพูด

3.2 ตอนที่ 2 เป็นบทสนทนาที่กำหนดให้นักเรียนสนทนา เป็นคู่ ตาม บทบาท และสถานการณ์ ซึ่งนักเรียนแต่ละคู่จะจับสลากเลือกบทสนทนาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จาก 4 เรื่อง ดังต่อไปนี้

๑

3.2.1. สนทนาเกี่ยวกับการซื้อ-ขายสินค้าในร้านค้า

3.2.2 สนทนา ถาม-ตอบ เกี่ยวกับเครื่องใช้ในครัวที่หาไม่พบ

3.2.3 สนทนาเกี่ยวกับการแต่งกาย และ รูปร่าง ลักษณะ ของบุคคล

3.2.4 สนทนาเกี่ยวกับการทำอาหาร

4. นำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

เกณฑ์ประเมินความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ (ภาคผนวก ข หน้า 101)

* การสร้างเกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1 สร้างเกณฑ์การให้คะแนนการสอบพูด โดยปรับจากเกณฑ์การวัดความสามารถด้านการพูดของ ฮีตัน (Heaton. 1990: 68-71) ฮิลสดอน (Hilsdon. 1991: 190-191) และ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (ม.ป.ป) เพื่อให้เหมาะกับระดับของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดเกณฑ์ความสามารถออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 (ดีมาก) สามารถสนทนาได้คล่องและมีความมั่นใจ ประสบความสำเร็จทุกเรื่องที่สนทนา สามารถพูดแสดงความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งได้ในเรื่องที่คุ้นเคย แต่ต้องใช้

เวลาคิดหาคำศัพท์ในเรื่องที่ไม่คุ้นเคย ความสามารถในการเชิงไวยากรณ์ พูดประโยคที่ซับซ้อนได้ถูกต้อง การออกเสียงชัดเจน แม้จะเป็นสำเนียงไทย การพูดมีความราบรื่นต่อเนื่อง

ระดับ 4 (ดี) สามารถสนทนาได้ค่อนข้างคล่อง และประสบความสำเร็จทุกเรื่องที่สนทนา พูดแสดงความคิดเห็นอย่างผิวเผินได้แม้จะใช้ไวยากรณ์ผิดบ้าง พยายามอธิบาย คำศัพท์ที่นึกไม่ออกบางครั้ง การออกเสียงค่อนข้างชัดเจน การพูดค่อนข้างราบรื่นและต่อเนื่อง

ระดับ 3 (พอใช้) สามารถสนทนาได้แต่ไม่คล่อง ประสบความสำเร็จเกือบทุกเรื่องที่สนทนา ไม่สามารถพูดแสดงความคิดเห็นได้ การใช้ไวยากรณ์มีที่ผิดมาก มีการอธิบายคำศัพท์ที่นึกไม่ออกบ่อยครั้ง การออกเสียงบางครั้งไม่ชัดเจน การพูดไม่ต่อเนื่อง

ระดับ 2 (เกือบพอใช้) สามารถสนทนาได้ในขั้นพื้นฐาน ส่วนมากใช้คำพูดโต้ตอบประเภท Yes/ No หรือ คำเดียว คำศัพท์ที่ใช้อยู่ในวงจำกัดมาก การออกเสียงมักไม่ชัดเจน หยุดการสนทนาบ่อยครั้ง

ระดับ 1 (อ่อน) พูดโต้ตอบเกือบไม่ได้หรือไม่เข้าใจเรื่องที่กำลังสนทนา การออกเสียงไม่ชัดเจน การสนทนาไม่ต่อเนื่อง มีการหยุดระหว่างสนทนานานและบ่อยครั้ง

2 กำหนดวิธีการให้คะแนน กำหนดผู้ให้คะแนน 2 คน ได้แก่ ผู้วิจัย และครูสอนภาษาอังกฤษที่มีประสบการณ์ในการสอนใกล้เคียงกับผู้วิจัยอีก 1 คน ซึ่งมีความเข้าใจแบบทดสอบ เกณฑ์การให้คะแนน และวิธีการให้คะแนนตรงกัน ในการทดสอบมีการใช้เทปบันทึกเสียงบันทึกคำตอบของนักเรียนแต่ละคนไว้ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาให้คะแนน ในกรณีผู้ประเมินให้คะแนนต่างกันมาก จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากผู้ประเมินทั้ง 2 คนมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย

แบบประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ (ภาคผนวก ข หน้า 102)

การสร้างแบบประเมินด้านการพูดภาษาอังกฤษ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแบบประเมินตนเองในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนจากหนังสือ "แนวการสร้างข้อสอบทางภาษา" ของ อัจฉรา วงษ์โสธร (2538: 44-45)
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือจากหลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2530:79-80) แล้วสร้างแบบประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งมี รายการพฤติกรรมจำนวน 10 ข้อ และลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของ ไลเคิร์ต (Likert's Scale) โดยกำหนดความหมายของแต่ละระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก

3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน (ภาคผนวก ข หน้า 103)

การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแบบสังเกตพฤติกรรมจากหนังสือ “การประเมินผล การเรียน” ของ วิราพร พงศ์อาจารย์ (2542: 102-110) และ “การวัดด้านจิตพิสัย” ของ ล้วน สายยศ (2543: 66-116)

2. สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน แบบสังเกต พฤติกรรมนี้ มีรายการพฤติกรรมจำนวน 10 ข้อ และมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของ ไคเคิร์ท (Likert's Scale) โดยกำหนดความหมายของแต่ละระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ทำการทดสอบความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนก่อน การทดลองการสอนการพูดโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ด้วยการใชแบบทดสอบวัด ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ (ภาคผนวก ข หน้า 92-100)

2. ให้นักเรียนประเมินความสามารถในการพูดของตนเอง เป็นระยะหลังจากการสอน ตามแผนการสอนที่ 2, 4, 6, และ 8 รวม 4 ครั้ง โดยใช้แบบประเมินตนเองด้านการพูด ภาษา อังกฤษ (ภาคผนวก ข หน้า 102)

3. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการพูดของนักเรียนโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษ (ภาคผนวก ข หน้า 103) เป็นระยะระหว่างการสอนตามแผนการสอนที่ 2, 4, 6, และ 8 รวม 4 ครั้ง

4. ทำการทดสอบความสามารถด้านการพูดของนักเรียนหลังทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ (ภาคผนวก ข หน้า 92-100)

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล มีผู้เกี่ยวข้องดังนี้ ผู้วิจัยซึ่งใช้เครื่องมือ 2 ชุด ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษ และ เกณฑ์ประเมินความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ นักเรียนใช้เครื่องมือ 2 ชุด ได้แก่ แบบประเมินด้านการพูดภาษาอังกฤษ และ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลมีวิธีการดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีวิธีการวิเคราะห์ ดังนี้

1. เปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนและหลังการทดลองจากแบบทดสอบโดยใช้สูตร t-test แบบ dependent

2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินตนเองของนักเรียน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแต่ละระยะ เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านการพูดของนักเรียน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง ดี
ค่าเฉลี่ย	2.60-3.40	หมายถึง พอใช้
ค่าเฉลี่ย	1.80-2.59	หมายถึง เกือบพอใช้
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.79	หมายถึง ควรปรับปรุง

3. คำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผลจากการสังเกตพฤติกรรมการพูดภาษาอังกฤษ แล้วเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแต่ละระยะ เพื่อศึกษาพัฒนาทักษะการพูด และทัศนคติของนักเรียน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง ดี
ค่าเฉลี่ย	2.60-3.40	หมายถึง พอใช้

ค่าเฉลี่ย	1.80-2.59	หมายถึง เกือบพอใช้
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.79	หมายถึง ควรปรับปรุง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ตัวกลางเลขคณิต (Arithmetic Mean) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2540: 53)
2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (กาญจนา วัฒนา. 2544: 73-76)
3. t-test แบบ dependent (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2540: 248)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมณีเสวตรอุปถัมภ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 1 ห้องเรียน ใช้เวลาในการทดลอง 16 คาบๆ ละ 50 นาที การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนและหลังการทดลอง

ส่วนที่ 2 การประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ

ส่วนที่ 3 การสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 การทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน

ข้อมูลจากการใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนและหลังการทดลองซึ่งมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน จากผู้ประเมิน 2 คน ซึ่งแสดงความแตกต่างทางสถิติระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สูตร t-test แบบ dependent ปรากฏผล ดังนี้

ตาราง 1 แสดงความแตกต่างของคะแนนความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนและหลังการทดลอง

ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ	N	$\sum D$	$\sum D^2$	$(\sum D)^2$	t
กลุ่มตัวอย่าง	34	92	316.50	8464	11.03 **

จากตาราง 1 พบว่าความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า หลังจากนักเรียนได้เรียนการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติตามแผนการสอนที่กำหนดไว้แล้ว ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานว่า

นักเรียนที่เรียนการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น

ส่วนที่ 2 การประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ

ข้อมูลที่น่าสนใจในส่วนนี้ได้จาก การประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งนักเรียนประเมินความสามารถของตนเองเป็นระยะ ๆ รวม 4 ระยะ ข้อมูลที่น่าสนใจได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของพฤติกรรมแต่ละรายการ และรวมทุกรายการ และนำเสนอค่าเฉลี่ยของผลการประเมินเป็น 5 ระดับ มีความหมายดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง	ดี
ค่าเฉลี่ย	2.60-3.40	หมายถึง	พอใช้
ค่าเฉลี่ย	1.80-2.59	หมายถึง	เกือบพอใช้
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.79	หมายถึง	ควรปรับปรุง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ได้นำเสนอในตาราง 2-5 ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยของผลการประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษระยะที่ 1

รายการพฤติกรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงานจนประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม	3.20	0.69	พอใช้
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	2.69	0.84	พอใช้
3. กล้าแสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวประกอบคำพูด	2.63	1.03	พอใช้
4. มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ไม่รู้สึกง่วงหรือ เบื่อขณะปฏิบัติกิจกรรม	3.00	0.82	พอใช้
5. สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้รวดเร็วทันเวลา	2.74	0.75	พอใช้
6. สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้	2.74	0.91	พอใช้
7. พยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของตนเองตลอดเวลา	2.49	0.95	เกือบพอใช้
8. สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ในการสนทนา	2.11	0.91	เกือบพอใช้
9. เลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมในการสนทนา	2.43	0.93	เกือบพอใช้
10. สามารถพูดออกเสียงได้ชัดเจน และออกเสียงสูง-ต่ำ หนัก-เบาได้	2.03	0.86	เกือบพอใช้
	2.61	0.87	พอใช้

จากตาราง 2 พบว่า ระยะที่ 1 นักเรียนประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า นักเรียนประเมินตนเองด้านความรับผิดชอบ และช่วยเหลือกลุ่มทำงาน การมีความเชื่อมั่นในตนเองในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกล้าแสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวประกอบ คำพูด ในระดับพอใช้ ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับเกือบพอใช้

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยของผลการประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษระยะที่ 2

รายการพฤติกรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงานจนประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม	3.59	0.75	ดี
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	3.13	0.93	พอใช้
3. กล้าแสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวประกอบคำพูด	2.63	0.85	พอใช้
4. มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ไม่รู้สึกง่วงหรือ เบื่อขณะปฏิบัติกิจกรรม	3.00	0.77	พอใช้
5. สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้รวดเร็วทันเวลา	2.94	0.90	พอใช้
6. สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้	2.78	0.89	พอใช้
7. พยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของตนเองตลอดเวลา	3.06	0.93	พอใช้
8. สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ในการสนทนา	2.47	0.83	เกือบพอใช้
9. เลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมในการสนทนา	3.03	0.81	พอใช้
10. สามารถพูดออกเสียงได้ชัดเจน และออกเสียงสูง-ต่ำ หนัก-เบาได้	2.53	0.36	เกือบพอใช้
	2.92	0.80	พอใช้

จากตาราง 3 พบว่าระยะที่ 2 นักเรียนประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า นักเรียนประเมินตนเองด้านความรับผิดชอบและช่วยเหลือกลุ่มทำงานเพิ่มขึ้นจากระดับพอใช้ เป็นระดับดี เพียงรายการเดียวการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ในการสนทนา และการพูดออกเสียงได้ชัดเจนและ ออกเสียง สูง-ต่ำ หนัก-เบาได้ถูกต้อง อยู่ในระดับเกือบพอใช้ ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับพอใช้

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยของผลการประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษระยะที่ 3

รายการพฤติกรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงานจนประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม	4.78	0.51	ดีมาก
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	3.37	0.91	พอใช้
3. กล้าแสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวประกอบคำพูด	3.03	0.85	พอใช้
4. มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ไม่รู้สึกง่วงหรือ เบื่อขณะปฏิบัติกิจกรรม	3.74	0.81	ดี
5. สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้รวดเร็วทันเวลา	3.07	0.75	พอใช้
6. สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้	3.11	0.75	พอใช้
7. พยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของตนเองตลอดเวลา	3.30	0.86	พอใช้
8. สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ในการสนทนา	2.63	0.69	พอใช้
9. เลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมในการสนทนา	3.19	0.85	พอใช้
10. สามารถพูดออกเสียงได้ชัดเจน และออกเสียงสูง-ต่ำ หนัก-เบาได้	2.85	0.87	พอใช้
	3.31	0.79	พอใช้

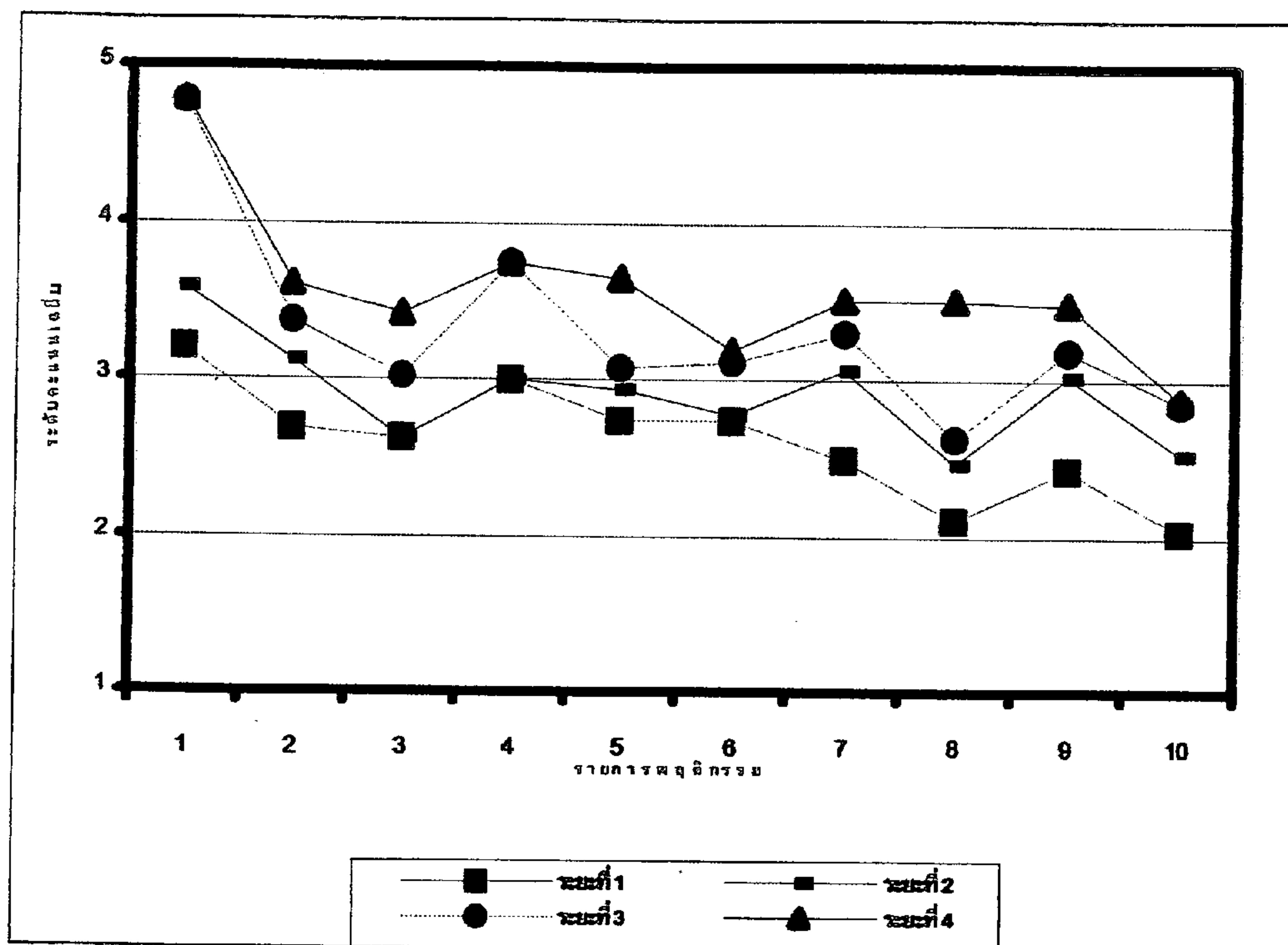
จากตาราง 4 พบว่าระยะที่ 3 นักเรียนประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า นักเรียนประเมินตนเองด้านความรับผิดชอบและช่วยเหลือกลุ่มทำงานอยู่ในระดับดีมาก ด้านการมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมอยู่ในระดับดี ส่วนด้านอื่น ๆ ยังคงอยู่ในระดับพอใช้

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยของผลการประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษระยะที่ 4

รายการพฤติกรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงานจนประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม	4.79	0.70	ดีมาก
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	3.61	0.74	ดี
3. กล้าแสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวประกอบคำพูด	3.42	0.67	ดี
4. มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ไม่รู้สึกง่วงหรือ เบื่อขณะปฏิบัติกิจกรรม	3.74	0.68	ดี
5. สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้รวดเร็วทันเวลา	3.65	0.71	ดี
6. สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้	3.19	0.66	พอใช้
7. พยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของตนเองตลอดเวลา	3.51	1.51	ดี
8. สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ในการสนทนา	3.51	0.60	ดี
9. เลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมในการสนทนา	3.48	0.68	ดี
10. สามารถพูดออกเสียงได้ชัดเจน และออกเสียงสูง-ต่ำ หนัก-เบาได้	2.87	0.83	พอใช้
	3.58	0.78	ดี

จากตาราง 5 พบว่าระยะที่ 4 นักเรียนประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า นักเรียนประเมินตนเองด้านความรับผิดชอบและช่วยเหลือกลุ่มทำงานอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านอื่น ๆ ได้พัฒนาขึ้นไปอยู่ระดับดี นอกจากการตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการพูดออกเสียงได้ชัดเจน ออกเสียงสูง-ต่ำ หนัก-เบาได้ ซึ่งยังอยู่ในระดับพอใช้

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล จากการประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้ง 4 ระยะ สามารถนำมาเปรียบเทียบให้เห็นพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในภาพประกอบ 1 ดังนี้



ภาพประกอบ 1 แสดงพัฒนาการของพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษจากแบบประเมินตนเอง 4 ระยะ

จากภาพประกอบ 1 พบว่าในระยะแรกนักเรียนประเมินตนเองโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ระยะต่อมา ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามลำดับจนถึงในระยะที่ 4 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นถึงระดับดีมากและดี เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่ารายการพฤติกรรมที่นักเรียนมีพัฒนาการมากที่สุด 1 รายการ คือ การมีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงาน

ส่วนรายการพฤติกรรมที่นักเรียนมีพัฒนาการน้อยที่สุดมี 2 รายการคือ รายการที่ 6 และ 10 ดังนี้

รายการที่ 6 สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

รายการที่ 10 สามารถพูดออกเสียงได้ชัดเจน และออกเสียง สูง-ต่ำ หนัก-เบา ได้

บันทึกเพิ่มเติมจากแบบประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ

ระยะแรก (ระยะที่ 1) นักเรียนรู้สึกสนุกสนาน และชอบการแสดงบทบาทสมมติ นอกจากนี้ นักเรียนต้องการฝึกการใช้ภาษา และให้ผู้วิจัยสอนคำศัพท์ก่อนการแสดงมากขึ้น

ระยะต่อมา (ระยะที่ 2-3) นักเรียนรู้สึกสนุกสนาน และมีความสุขในขณะปฏิบัติกิจกรรม ชอบการแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนต้องการฝึกใช้ภาษาก่อนการแสดง และให้ผู้วิจัยอธิบายการใช้ภาษา ที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์มากขึ้น นักเรียนขอเพิ่มเวลาฝึกซ้อมมากขึ้น และอยากให้มีการ แต่งกายตามบทบาทที่ตนได้รับด้วย นักเรียนแสดงความคิดเห็น และถามคำถาม

ระยะสุดท้าย (ระยะที่ 4) นักเรียนรู้สึกสนุกสนาน และมีความสุขในขณะปฏิบัติกิจกรรม ชอบการแสดงบทบาทสมมติ และกล้าพูดมากขึ้น นักเรียนต้องการให้มีเวลาฝึกซ้อมมากขึ้นในชั้นอภิปราย ผลหลังการแสดง นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงของกลุ่มอื่น ๆ และถามคำถาม

ส่วนที่ 3 การสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน

ข้อมูลที่น่าเสนอในส่วนนี้ได้จากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนซึ่ง ผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตเป็นระยะ ๆ รวม 4 ระยะ ข้อมูลที่น่าเสนอได้แก่ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของพฤติกรรมแต่ละรายการ และรวมทุกรายการ และนำเสนอค่าเฉลี่ยของผลการสังเกตพฤติกรรม เป็น 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง ดี
ค่าเฉลี่ย	2.60-3.40	หมายถึง พอใช้
ค่าเฉลี่ย	1.80-2.59	หมายถึง เกือบพอใช้
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.79	หมายถึง ควรปรับปรุง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ปรากฏ
ดังตาราง 6-9 ดังต่อไปนี้

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยของผลการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ระยะที่ 1

รายการพฤติกรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงาน จนประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม	2.27	0.83	เกือบพอใช้
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการสนทนาแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นในชั้นเรียน	2.45	1.13	เกือบพอใช้
3. กล้าแสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวประกอบการพูด	2.00	1.49	เกือบพอใช้
4. มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ไม่รู้สึกง่วง หรือ เบื่อ ขณะเพื่อนปฏิบัติกิจกรรม	2.00	0.64	เกือบพอใช้
5. สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้รวดเร็ว ทันเวลา	2.18	0.64	เกือบพอใช้
6. สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้	2.27	1.75	เกือบพอใช้
7. พยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของตนเอง ตลอดเวลา	2.00	0.46	เกือบพอใช้
8. สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ใน การสนทนา	2.00	0.46	เกือบพอใช้
9. เลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมในการสนทนา	2.00	0.46	เกือบพอใช้
10. พูดออกเสียงได้ชัดเจน และออกเสียง สูง-ต่ำ หนัก-เบา ได้ถูกต้อง	2.00	0.46	เกือบพอใช้
	2.12	0.83	เกือบพอใช้

จากตาราง 6 พบว่าระยะที่ 1 นักเรียนมีพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษทั้งโดยรวมและ
แต่ละรายการ อยู่ในระดับเกือบพอใช้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.12

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยของผลการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ระยะที่ 2

รายการพฤติกรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงาน จนประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม	3.13	0.46	พอใช้
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการสนทนาแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นในชั้นเรียน	2.63	1.03	พอใช้
3. กล้าแสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวประกอบการพูด	3.25	0.94	พอใช้
4. มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ไม่รู้สึกง่วง หรือ เบื่อ ขณะเพื่อนปฏิบัติกิจกรรม	3.00	0.77	พอใช้
5. สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้รวดเร็ว ทันเวลา	3.38	0.60	พอใช้
6. สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้	3.25	1.01	พอใช้
7. พยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของตนเอง ตลอดเวลา	2.00	0.45	เกือบพอใช้
8. สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ใน การสนทนา	2.82	0.60	พอใช้
9. เลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมในการสนทนา	2.73	0.79	พอใช้
10. พูดออกเสียงได้ชัดเจน และออกเสียง สูง-ต่ำ หน้า-เบา ได้ถูกต้อง	2.82	0.60	พอใช้
	2.90	0.73	พอใช้

จากตาราง 7 พบว่าระยะที่ 2 นักเรียนมีพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า พฤติกรรมอื่น ๆ นอกจากความพยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของนักเรียนเพียงรายการเดียว ที่อยู่ในระดับเกือบพอใช้ ได้พัฒนาขึ้นไปอยู่ระดับพอใช้

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยของผลการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ระยะที่ 3

รายการพฤติกรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงาน จนประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม	4.18	0.62	ดี
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน	3.36	0.82	พอใช้
3. กล้าแสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวประกอบการพูด	3.73	0.79	ดี
4. มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ไม่รู้สึกง่วง หรือ เบื่อ ขณะเพื่อนปฏิบัติกิจกรรม	3.91	0.54	ดี
5. สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้รวดเร็ว ทันเวลา	3.27	0.47	พอใช้
6. สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้	3.45	0.69	ดี
7. พยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของตนเอง ตลอดเวลา	3.09	0.83	พอใช้
8. สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ใน การสนทนา	2.82	0.67	พอใช้
9. เลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมในการสนทนา	3.00	0.87	พอใช้
10. พูดออกเสียงได้ชัดเจน และออกเสียง สูง-ต่ำ หนัก-เบา ได้ถูกต้อง	2.91	0.65	พอใช้
	3.37	0.70	พอใช้

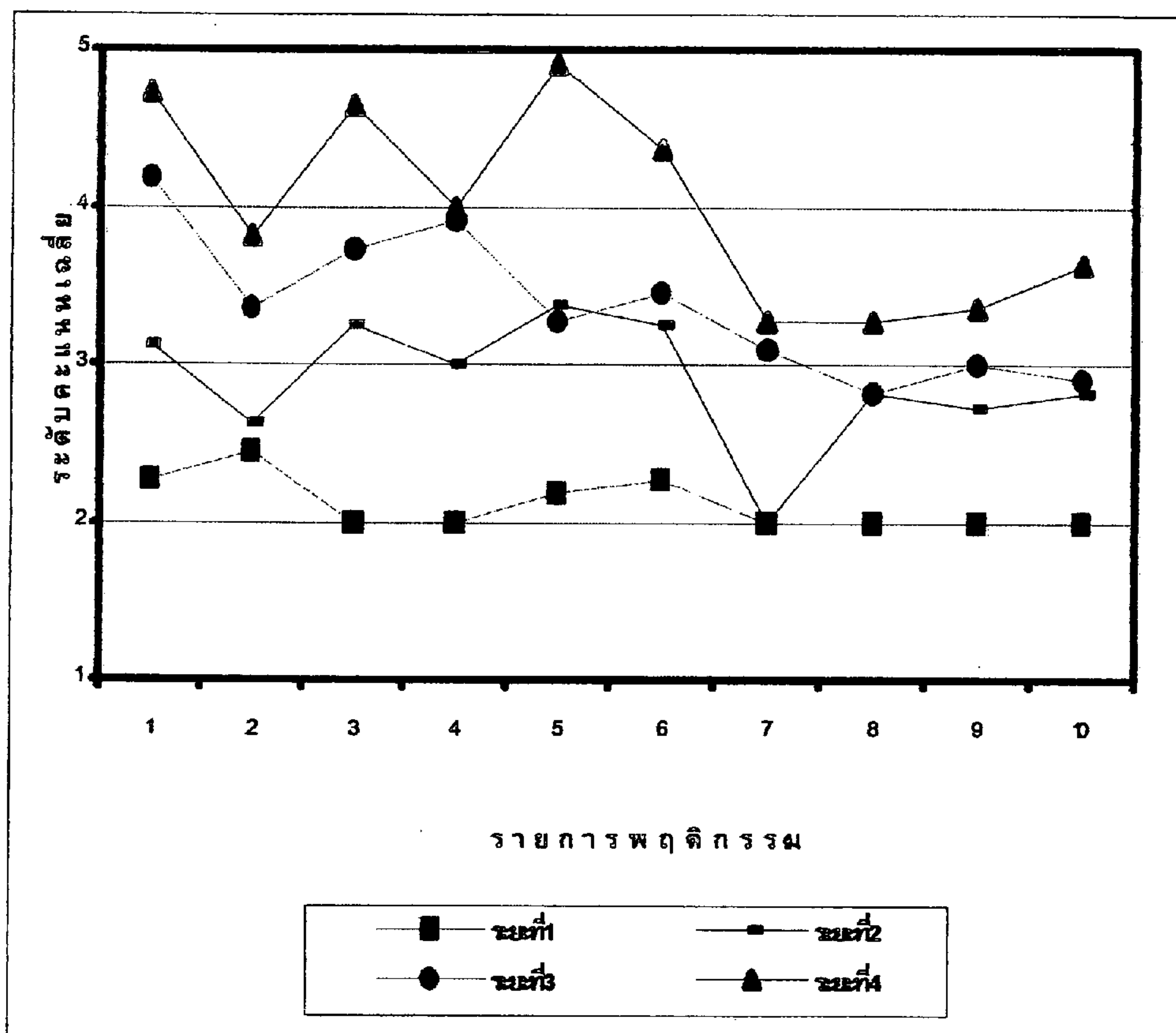
จากตาราง 8 พบว่าระยะที่ 3 นักเรียนมีพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงาน มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม กล้าแสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวประกอบการพูด และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้า อยู่ในระดับดี ส่วนรายการอื่น ๆ อยู่ในระดับพอใช้

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยของผลการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระยะที่ 4

รายการพฤติกรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงาน จนประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม	4.73	0.47	ดีมาก
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิด เห็นในชั้นเรียน	3.82	0.75	ดี
3. กล้าแสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวประกอบการพูด	4.64	0.50	ดีมาก
4. มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ไม่รู้สึกง่วง หรือ เบื่อ ขณะเพื่อนปฏิบัติกิจกรรม	4.00	0.63	ดี
5. สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้รวดเร็ว ทันเวลา	4.91	0.03	ดีมาก
6. สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้	4.36	0.03	ดีมาก
7. พยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของตนเอง ตลอดเวลา	3.27	0.47	พอใช้
8. สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ใน การสนทนา	3.27	0.47	พอใช้
9. เลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมในการสนทนา	3.36	0.67	พอใช้
10. พูดออกเสียงได้ชัดเจน และออกเสียง สูง-ต่ำ หนัก-เบา ได้ถูกต้อง	3.64	0.50	ดี
	4.00	0.45	ดี

จากตาราง 9 พบว่าระยะที่ 4 นักเรียนมีพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยรวม อยู่ในระดับดี และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติกิจกรรมความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงาน กล้าแสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวประกอบการพูด สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้า อยู่ในระดับดีมาก ส่วนความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ความเชื่อมั่นในตนเองใน การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน และความถูกต้องในการออกเสียง อยู่ในระดับดี รายการอื่น ๆ อยู่ในระดับพอใช้

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน
ทั้ง 4 ระยะ สามารถนำมาเปรียบเทียบให้เห็นพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในภาพประกอบ 2 ดังนี้



ภาพประกอบ 2 แสดงพัฒนาการของพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษจากแบบสังเกตพฤติกรรม
4 ระยะ

จากภาพประกอบ 2 พบว่าในระยะแรกพฤติกรรมของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ
เกือบพอใช้ ระยะต่อมาค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามลำดับจนถึงในระยะที่ 4 ซึ่งค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นถึงระดับดี
และดีมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่ารายการพฤติกรรมที่นักเรียนมีพัฒนาการมากที่สุดมี 4
รายการ คือรายการที่ 1, 3, 5, และ 6 ดังนี้

รายการที่ 1 มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงานจนประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม
รายการที่ 3 กล้าแสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวประกอบการพูด

รายการที่ 5 สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้รวดเร็ว ทันเวลา

รายการที่ 6 สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

ส่วนรายการที่นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมเพิ่มน้อยที่สุด มี 3 รายการ คือรายการที่ 7, 8 และ 9 ดังนี้

รายการที่ 7 พยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของตนเองตลอดเวลา

รายการที่ 8 สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ในการสนทนา

รายการที่ 9 เลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมในการสนทนา

บันทึกเพิ่มเติมจากแบบสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน

ระยะแรก (ระยะที่ 1) นักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Team work) สมาชิกในกลุ่มส่วนหนึ่งทำงานอย่างอื่นขึ้นมาทำแทนการช่วยเพื่อนเขียนบท บางกลุ่มแกลังไม่สบายใจกับทั้งกลุ่มเพื่อหลีกเลี่ยงงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ ถึงวันแสดงนักเรียนดังกล่าวก็ขาดเรียน และเมื่อสมาชิกในกลุ่มไม่ครบ นักเรียนกลุ่มนั้นจะไม่แสดง ในขณะที่แสดงนักเรียนเกือบทั้งหมดสนทนาโต้ตอบกันโดยอ่านจากบทสนทนาที่นักเรียนเขียนไว้ ภาษาที่ใช้ส่วนใหญ่ไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ การออกเสียงส่วนใหญ่เสียงเบา และไม่ชัดเจน ไม่มีการสบสายตาคู่สนทนา ไม่มีการแสดงท่าทางประกอบขณะพูด นักเรียนเกิดความประหม่าในการแสดง ไม่มีการจัดฉาก ไม่มีอุปกรณ์ประกอบฉาก ในขั้นตอนการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้วิจัยเป็นผู้เริ่มการอภิปรายโดยใช้คำถามนำให้นักเรียนตอบ

ในระยะต่อมา (ระยะที่ 2 - 3) นักเรียนคุ้นเคยกับการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มมากขึ้น สมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่ช่วยเพื่อนเขียนบท และทำงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มให้สำเร็จ นักเรียนรับผิดชอบในบทบาทหรือหน้าที่ส่วนที่ตนได้รับมอบหมายมากขึ้น ทำให้การปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่มรวดเร็วขึ้น นักเรียนซ้อมบทบาทก่อนแสดงจริงหลายรอบและใช้เวลาในการซ้อมมาก ขณะปฏิบัติกิจกรรมมีเสียงดัง ในขณะที่แสดงนักเรียนบางคนสนทนาโดยไม่อ่านบท ภาษาที่ใช้ส่วนใหญ่ไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ นักเรียนส่วนใหญ่พูดเสียงดังขึ้น แต่การออกเสียงยังไม่ชัดเจน มีการสบสายตาคู่สนทนา และมีการแสดงท่าทางประกอบขณะพูด และมีอุปกรณ์ประกอบฉากมากขึ้น นักเรียนเกิดความประหม่าน้อยลง หากสมาชิกในกลุ่มขาดเรียนนักเรียนมีการขอตัวผู้แสดงจากกลุ่มอื่น ๆ มาแสดงแทนสมาชิกที่ขาดในกลุ่มตน นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับกิจกรรม และเริ่มการอภิปรายเองโดยการถามตอบเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่แสดง

ระยะสุดท้าย (ระยะที่ 4) นักเรียนเกือบทั้งหมดช่วยเพื่อนเขียนบท และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบจากเพื่อน การปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่มเป็นไปอย่างรวดเร็ว นักเรียนซ้อมบทบาทก่อนแสดงจริงหลายรอบ และยังขอเพิ่มเวลาในการซ้อมบทบาทก่อนแสดงจริงจากเวลาเดิมที่กำหนดให้ ขณะปฏิบัติกิจกรรมมีเสียงดังมาก ในขณะที่แสดงนักเรียนสนทนาโดยไม่อ่านบท ภาษาที่ใช้ นักเรียนพยายามใช้ให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ แต่ยังไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์อยู่มาก นักเรียนส่วนใหญ่พูดเสียงดังและชัดเจนขึ้น มีการสบสายตาคู่สนทนา และมีการแสดงท่าทางประกอบขณะพูด มีการแสดงสีหน้าและน้ำเสียงโดยไม่ประหม่า มีการเลียนแบบการแสดงจากโทรทัศน์ มีอุปกรณ์ประกอบฉากมากขึ้น หากสมาชิกในกลุ่มของตนไม่ครบนักเรียนมักแสดง 2 บทบาทแทน นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับกิจกรรม และดำเนินการอภิปรายเองโดยตลอด ด้วยการถามตอบเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่แสดง มีการพูดถึงความสำเร็จของเพื่อน ๆ และตนเอง พูดแสดงความรู้สึก ความชอบ ไม่ชอบในการแสดง และอภิปรายเกี่ยวกับข้อผิดพลาดในการออกเสียง และการใช้ภาษาตามหลักไวยากรณ์บ้าง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบว่า การสอนทักษะการพูดโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ จะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นหรือไม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

สมมติฐานของการวิจัย.

นักเรียนที่เรียนการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมณีเสวตรอุปถัมภ์ จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 34 คน

ผู้วิจัยได้ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จากหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2539 และได้ศึกษาหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือและวารสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนการพูดภาษาอังกฤษ หนังสือและวารสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าซึ่งประกอบด้วย แผนการสอน แบบทดสอบวัดความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ แบบประเมินตนเอง และแบบสังเกตพฤติกรรม แล้วปฏิบัติการสอนและใช้เครื่องมือตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษก่อนและหลังการทดลอง โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการทดสอบการพูดก่อนและหลังการทดลอง แล้วทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test แบบ dependent และคำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากแบบประเมิน

ตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ และแบบสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษ แต่ละระยะ แล้วจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลที่ได้จากการประเมินตนเอง 4 ระยะ และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลจากการสังเกตพฤติกรรม 4 ระยะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการสอนการพูดภาษาอังกฤษช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษหลังการทดลอง เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการสอนการพูดภาษาอังกฤษ ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการในด้านความรับผิดชอบช่วยเหลือกลุ่มทำงาน ความกล้าในการแสดงท่าทาง ประกอบการพูด ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมได้รวดเร็ว ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม และความเชื่อมั่นในตนเองในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

อภิปรายผล

ผลจากการทดลองใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ในการสอนการพูดภาษาอังกฤษ พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถอภิปรายได้ ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมบทบาทสมมติมีขั้นตอนการดำเนินการ ที่เอื้อให้ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนสูงขึ้น ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ในขั้นเตรียมการ ผู้สอนได้กำหนดสถานการณ์และเขียนบทบาทสมมติอย่างชัดเจนให้แก่ผู้เรียน สถานการณ์ที่กำหนดให้เป็นสถานการณ์ที่เป็นจริง เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน ดังนี้คือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและราคา การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัว การออกคำสั่ง การบรรยายเกี่ยวกับบุคคล การบอกตำแหน่งของสิ่งของ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การขอความช่วยเหลือ นอกจากนี้สถานการณ์และบทบาทดังกล่าว ยังกระตุ้นให้นักเรียนอยากแสดงบทบาท ซึ่งเป็นโอกาสให้นักเรียนได้พูดภาษาอังกฤษมากขึ้น ดังผลจากการเปรียบเทียบการประเมินตนเองของนักเรียนทั้ง 4 ระยะ (ดูภาพประกอบ 1 หน้า 56) และจากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ทั้ง 4 ระยะ (ดูภาพประกอบ 2 หน้า 62) ที่แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมเพิ่มขึ้น สามารถกล่าวได้ว่าพัฒนาการดังกล่าว เป็นผลสืบเนื่องมาจากการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ และการเตรียมสถานการณ์และบทบาทที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ไบรน์ (Byrne.1976: 118) ว่าสถานการณ์ที่

กำหนดให้นักเรียนแสดงนั้น ควรเป็นสถานการณ์ที่ช่วยให้นักเรียนได้พูดภาษาอังกฤษ เป็นสถานการณ์ที่เป็นจริง และสนุกสนานกระตุ้นให้นักเรียนอยากแสดง

1.2 ในขั้นแสดง ผู้วิจัยได้เตรียมนักเรียนในด้านภาษา เช่นการใช้คำศัพท์ และรูปประโยคที่นักเรียนต้องใช้ในการแสดง โดยก่อนกำหนดบทบาทและสถานการณ์ให้นักเรียน ผู้วิจัยได้สอนคำศัพท์โดยใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ เช่น เสนอรูปภาพ แสดงท่าทาง อธิบาย และใช้วัสดุจริง จากนั้นให้ผู้เรียนฝึกการใช้คำศัพท์ รูปประโยค และสำนวนภาษา เป็นคู่ หรือเป็นกลุ่ม แล้วอธิบายสถานการณ์ให้ผู้เรียนเข้าใจ ผู้วิจัยได้แนะนำให้นักเรียนเข้าใจบทบาท เพื่อสะท้อนภาพของตัวละครให้นักเรียนเห็นจริงมากที่สุด ทำให้นักเรียนสามารถเตรียมและฝึกท่าทางของตัวละคร (Character) และเขียนบทพูด (Dialogue) ซึ่งนักเรียนสามารถเลือกใช้สำนวนต่าง ๆ โดยอิสระ ดังผลจากการเปรียบเทียบการประเมินตนเองของนักเรียนทั้ง 4 ระยะ (ดูภาพประกอบ 1 หน้า 56) และจากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ทั้ง 4 ระยะ (ดูภาพประกอบ 2 หน้า 62) ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถเลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมในการสนทนาได้ดีขึ้น เนื่องจากในขั้นแสดง ผู้วิจัยได้เตรียมนักเรียนในด้านภาษาอย่างเพียงพอ นอกจากนี้นักเรียนยังได้ซักซ้อมความพร้อมก่อนการแสดง ทำให้เกิดความแคล่วคล่อง และความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษมากขึ้น

1.3 ในขั้นการอภิปรายผล ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการแสดงความคิดเห็น และผู้วิจัยได้อธิบายแก้ไขถ้อยคำ สำนวน ข้อผิดพลาด หรือความเข้าใจผิดต่าง ๆ แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจข้อผิดพลาดของตน และพยายามแก้ไขข้อผิดพลาดในการพูดครั้งต่อไป ดังผลจากการเปรียบเทียบการประเมินตนเองของนักเรียนทั้ง 4 ระยะ (ดูภาพประกอบ 1 หน้า 56) และจากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ทั้ง 4 ระยะ (ดูภาพประกอบ 2 หน้า 62) นักเรียนพยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของตนเองเพิ่มขึ้น ส่วนการอภิปรายผลหลังการแสดง ช่วยให้ผู้เรียนและผู้วิจัยได้สะท้อนการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน และข้อควรแก้ไขในการพูด ทำให้นักเรียนมีความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น เนื่องจากนักเรียนมีโอกาสดำเนินการแก้ไขภาษา และข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติกิจกรรม

2. กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถของนักเรียนด้านการพูดภาษาอังกฤษ ดังต่อไปนี้

2.1 กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การพูดภาษาอังกฤษอย่างมีความสุข เอื้อให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษสูงขึ้น โดยเฉพาะความสามารถด้านความแคล่วคล่องในการใช้ภาษาอันได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเองในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กล้าแสดงท่าทางประกอบการพูด ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม ดังปรากฏอย่างชัดเจนใน

ผลการประเมินตนเองของนักเรียน (ดูภาพประกอบ 1 หน้า 58) และจากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ทั้ง 4 ระยะ (ดูภาพประกอบ 2 หน้า 62) ที่พบว่านักเรียนมีพัฒนาการมากในด้านความรับผิดชอบ ช่วยเหลืองานกลุ่มจนประสบความสำเร็จ ความกล้าแสดงท่าทางประกอบการพูด ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างรวดเร็ว ความกระตือรือร้นในการทำงาน และมีความเชื่อมั่นในตนเองในการสนทนา

2.1.1 นักเรียนกล้าพูดมากขึ้น เนื่องจากในขณะปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนได้ฝึก ถาม-ตอบ เป็นคู่ หรือเป็นกลุ่ม และมีการใช้เกมอุปกรณ์ เพื่อสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เกิดความสบายใจ ทำให้นักเรียนสามารถแสดงออกทางการพูดได้อย่างเต็มที่ และรู้สึกสนุกสนานในการเรียน ดังนั้นก็เพิ่มเติมจากการประเมินตนเองของนักเรียน (ดูบันทึกเพิ่มเติมหน้า 57) พบว่าทั้ง 4 ระยะนักเรียนรู้สึกสนุกสนาน ชอบการแสดงบทบาทสมมติ และมีความสุขในขณะปฏิบัติกิจกรรม ทำให้นักเรียนเกิดความสบายใจ และกล้าพูดมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ในขั้นอภิปรายผลหลังการแสดง นักเรียนชมเชยการแสดงของกลุ่มตน และกลุ่มอื่น ๆ และกล้าถามคำถามมากขึ้น

2.1.2 นักเรียนกล้าแสดงออก เนื่องจากในการปฏิบัติกิจกรรมบทบาทสมมติ นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาได้หลายรูปแบบโดยอิสระ นักเรียนต้องสื่อความหมาย และถ่ายทอดความรู้สึกให้ผู้ชมรับรู้ แม้ในกลุ่มนักเรียนที่เจี๊ยบ พูดเสียงเบา ไม่กล้าแสดงออก ก็ต้องแสดงท่าทาง และพูดให้เสียงดังชัดเจนขึ้น เมื่อนักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงและภาษาที่นักเรียนใช้ นักเรียนได้ชี้ข้อดีและข้อควรปรับปรุงของกลุ่มตนเอง และกลุ่มอื่น ๆ โดยไม่รู้สึกกระดากอาย นักเรียนให้การยอมรับต่อคำชมเชย ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ นักเรียนกล้าแสดงสีหน้าท่าทางอย่างเหมาะสม มีการสบสายตากับคู่สนทนา มีการเคลื่อนไหวแสดงท่าทางประกอบการพูดด้วย ความมั่นใจมากขึ้น ความกล้าแสดงออกในการพูด การแสดงสีหน้าท่าทางของนักเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ดังผลจากการเปรียบเทียบการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ทั้ง 4 ระยะ (ดูภาพประกอบ 1 หน้า 56) และจากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ทั้ง 4 ระยะ (ดูภาพประกอบ 2 หน้า 62) พบว่านักเรียนกล้าแสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวประกอบคำพูดเพิ่มขึ้นมาก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ เมนส์ (Ments. 1983:25) และลาดัส (Ladouse.1987: 5) ว่าการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นการให้โอกาสแก่นักเรียนที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนที่ขี้อายมีโอกาสได้พูดอย่างชัดถ้อยชัดคำ เนื่องจากนักเรียนจะให้ความสำคัญต่อการสนองตอบทางอารมณ์ในการแสดง และทางภาษาท่าทาง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไล พังสอาด (2542: 45) ซึ่งได้เปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติและการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนมีพฤติกรรม

กล้าแสดงออกมากขึ้น หลังจากได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ และการใช้บทบาทสมมติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.1.3 นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองในการตัดสินใจ และการแสดงความคิดเห็น เนื่องจากขั้นตอนในการเรียนนั้นนักเรียนต้องวางแผนการทำงานกันเองโดยตลอด ทำให้นักเรียนต้องกล้าตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม แม้ในระยะแรกนักเรียนขาดความมั่นใจในการตัดสินใจต่าง ๆ เพราะนักเรียนเกิดความประหม่า ขาดทักษะในการเสนอความคิดเห็นเป็นภาษาอังกฤษ ดังที่ โกวเวอร์ และ วอลเตอร์ (Gower, and Walter. 1985:137) กล่าวว่านักเรียนบางคนไม่ยอมออกความคิดเห็น เพราะไม่เคยได้รับการเตรียมการอภิปรายเป็นภาษาอังกฤษ แต่ในระยะต่อมานักเรียนเกิดความคุ้นเคยกับกิจกรรม และ การใช้ภาษาอังกฤษในการแสดงความคิดเห็น ทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจ และการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ดังผลจากการเปรียบเทียบแบบประเมินพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ทั้ง 4 ระยะ (ดูภาพประกอบ 1 หน้า 56) และ จากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ทั้ง 4 ระยะ (ดูภาพประกอบ 2 หน้า 62) พบว่า นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มขึ้นมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา เนตรล้อมวงษ์ (2531: 67) ที่ได้ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติ ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทบุรียวิทยา พบว่า การใช้บทบาทสมมติในช่วงแรก ๆ ผู้วิจัยเป็นผู้เริ่มการอภิปรายโดยใช้คำถามนำให้นักเรียนตอบ ระยะต่อมานักเรียนเริ่มมีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ สุมาลี ใจดี (2538: 42) ที่ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติ ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เป็นการสอนที่ดีวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการในด้าน ความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น

2.2 กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาจากการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และนักเรียนยังได้แสดงออกทางภาษาอย่างเต็มที่ ทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่าย เกิดความสนใจ และกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ดังผลจากการเปรียบเทียบแบบประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ทั้ง 4 ระยะ (ดูภาพประกอบ 1 หน้า 55) และจากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ทั้ง 4 ระยะ (ดูภาพประกอบ 2 หน้า 61) พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมเพิ่มขึ้นมาก นักเรียนไม่รู้สึกง่วง หรือ เบื่อขณะปฏิบัติกิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้รวดเร็วขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลชาติ โยสีดา (2529) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสนใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ภาษาอังกฤษ ทักษะการฟัง-พูดเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบบทบาทสมมติ และวิธีสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบบทบาทสมมติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีความสนใจในวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนตามคู่มือครู

2.3 กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ และความสามัคคีในกลุ่ม กล่าวคือกิจกรรมบทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม ดังที่ วาริธิระจิตร (2534:189-190) และญาติาดานิต พินกุล (259:266-267) กล่าวว่าบทบาทสมมติช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนได้อย่างดี ช่วยปรับปรุงและพัฒนาการประพฤติปฏิบัติตนในสังคม ตลอดจนพัฒนาเจตคติให้นักเรียนปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม ในการวิจัยนี้ ผลจากการประเมินตนเองและจากแบบสังเกตพฤติกรรม พบว่าพฤติกรรมทางสังคม อันได้แก่ ความรับผิดชอบ และช่วยเหลือกลุ่มทำกิจกรรมของนักเรียนมีการพัฒนามากที่สุด ซึ่งสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

2.3.1 การปฏิบัติกิจกรรมบทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงาน กระตือรือร้นในการทำกิจกรรม และปฏิบัติกิจกรรมได้รวดเร็วขึ้น ดังผลจากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษ ในระยะแรกของการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (ดูตาราง 6 หน้า 58) นักเรียนมีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงาน กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมอยู่ในระดับต่ำ คือระดับเกือบพอใช้ เพราะนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Team work) บางคนหลีกเลี่ยงงานที่ตนได้รับมอบหมาย ขาดความตั้งใจจริงที่จะทำงานให้เสร็จเรียบร้อย ทำให้งานกลุ่มไม่สำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ไม่มีความรับผิดชอบ ดังที่ แคทเทล (Cattell, 1963: 145) กล่าวว่า บุคคลที่ไม่มีความรับผิดชอบ มักถือเอาความสะดวกเป็นเกณฑ์ มักหลีกเลี่ยงข้อบังคับ นักเรียนเหล่านี้ทำให้กลุ่มไม่สามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้ งานไม่เสร็จสิ้นในระยะเวลาที่กำหนดให้ ส่วนคนมีความรับผิดชอบ ต้องมีความบากบั่น ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ ในระยะต่อมานักเรียนได้เรียนรู้ผลกระทบบังกล่าว และมีการปรับตัว พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มให้สำเร็จ ไม่หลีกเลี่ยงหรือทอดทิ้งงาน ให้ความช่วยเหลือกลุ่มในการทำกิจกรรม รับผิดชอบในบทบาทหรือหน้าที่ของตนมากขึ้น ทำให้การปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่มรวดเร็วขึ้น ในระยะที่ 4 (ดู ตาราง 5 หน้า 55) และ ตาราง แสดงค่าเฉลี่ยจากการสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ระยะที่ 4 (ดู ตาราง 9 หน้า 61) พบว่านักเรียนมีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงานดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันท์ กิตตินรนนท์ (2536: 67) ที่ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนช่องพระนาวิทยา

พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยบทบาทสมมติ มีความสามารถในการทำงานกลุ่มสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3.2 นักเรียนมีความสามัคคีสูงขึ้น การสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ช่วยพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนสูงขึ้น เพราะการที่นักเรียนจะปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้สำเร็จ ทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมมือกันตั้งแต่การกำหนดตัวผู้แสดง การเตรียมคำพูด และการฝึกซ้อม ผู้ที่มีความรู้ทางภาษาดีจะต้องช่วยเขียนคำพูด เตรียมการอภิปราย แก้ไขข้อผิดพลาดด้านภาษา ทำให้ทุกกลุ่มประสบความสำเร็จในการสื่อสารตามบทบาททุกกิจกรรม

3. ผลจากการประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ และจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านการใช้ภาษา ได้แก่ การออกเสียง และการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

3.1 นักเรียนประเมินตนเองว่ามีพัฒนาการในการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และได้พยายามแก้ไขข้อบกพร่องในการใช้ภาษามาก แต่ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พบว่าการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์มีพัฒนาการน้อย คืออยู่ในระดับพอใช้ เนื่องจากนักเรียนไม่รู้จักเกณฑ์การใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์มาก ในขณะที่นักเรียนคิดว่าตนใช้ภาษาที่ถูกต้องแล้ว ผู้วิจัยสังเกตว่าภาษาที่นักเรียนใช้ยังมีข้อผิดพลาดอีกมากมาย เนื่องจากลักษณะของการสอนด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ นั้น นักเรียนสามารถเลือกใช้ภาษาได้อย่างหลากหลายจากภาษาที่เคยเรียน นอกเหนือจากรูปแบบภาษาที่นักเรียนได้ฝึกในชั้นเตรียมภาษาดังที่ แมททิวส์ สปรัทท์ และ ดันเกอร์ฟีลด์ (Matthews, Spratt and Dangerfield. 1985: 38) กล่าวว่า นักเรียนไม่ควรใช้ภาษาในรูปแบบเดิมบ่อยมากเกินไป เพราะจะทำให้กิจกรรมบทบาทสมมติกลายเป็นการฝึกการใช้ภาษารูปแบบที่ซ้ำ ๆ กันแทน ภาษาที่ใช้ในกิจกรรมบทบาทสมมติควรมีความหลากหลาย และเป็นธรรมชาติ จากลักษณะของกิจกรรมดังกล่าว ทำให้การใช้ภาษาของนักเรียนให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์มีพัฒนาการน้อย

3.2 การแก้ไขข้อบกพร่องในการใช้ภาษาของนักเรียนมีพัฒนาการเช่นเดียวกับใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ คืออยู่ในระดับพอใช้ แม้นักเรียนจะประเมินตนเองว่าได้พัฒนาการแก้ไขข้อบกพร่องในการใช้ภาษามาก คืออยู่ในระดับดี ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พบว่านักเรียนไม่รู้จักการแก้ไขภาษาที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์มากนัก นักเรียนคิดว่าตนได้แก้ไขข้อบกพร่องจากการอภิปราย การใช้ภาษามากแล้ว แต่ผู้วิจัยสังเกตว่าข้อบกพร่องที่ได้อธิบายในชั้นการอภิปรายหลังการแสดง แล้วนักเรียนนำไปแก้ไข เป็นเพียงข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาบางส่วนเท่านั้น ขณะแสดงนักเรียนส่วนใหญ่ยังมีข้อผิดพลาดเช่นเดิมที่ไม่แก้ไข และข้อผิดพลาดที่ผู้วิจัยไม่ได้อธิบายให้นักเรียนเข้าใจอีกมาก

3.3 ความสามารถในการออกเสียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง และชัดเจน จาก ลักษณะ และขั้นตอนต่าง ๆ ของการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการในการออกเสียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้องและชัดเจนขึ้น แต่พัฒนาการด้านนี้ไม่สูงเท่ากับความ แคล่วคล่องในการใช้ภาษา (ดูภาพประกอบ 1 หน้า 56 และ ภาพประกอบ 2 หน้า 62) ทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนมีเวลาในการฝึกออกเสียงไม่เพียงพอ ดังนั้นที่เพิ่มเติมของนักเรียน และ ผู้วิจัย (ดู บันทึกเพิ่มเติมหน้า 57 และ หน้า 64) พบว่าเวลาสำหรับการจัดกิจกรรมบทบาท สมมติยังไม่เหมาะสม เพราะเวลาในชั้นการอภิปราย ผู้วิจัยไม่สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดใน การใช้ภาษาของนักเรียน ให้ถูกต้องได้ทั้งหมดภายในเวลาที่กำหนดไว้ เนื่องจากนักเรียนมี ข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาและการออกเสียงมาก แม้จะฝึกให้นักเรียนออกเสียงให้ถูกต้อง ชัดเจนเพียงอย่างเดียว ครูต้องฝึกอย่างน้อย 5 เรื่องได้แก่ สัญลักษณ์กำกับเสียงของภาษา (Sound Symbol) เสียง (Sound) โดยเฉพาะเสียงที่เป็นปัญหามากสำหรับนักเรียน คือ เสียงท้ายคำ (Word Ending) เสียงต่อเนื่อง (Connected Speech) ระดับเสียงในประโยค (Intonation and Sentence Stress) เสียงสูง-ต่ำ หน้า-เบา ต้นคำ กลางคำ ท้ายคำ การออกเสียงเน้นคำ (Word Stress) อาจเน้นส่วนหน้า ส่วนกลาง ส่วนท้าย ซึ่งจะต้องใช้เวลา ในการดำเนินกิจกรรมมากขึ้น และอีกประการหนึ่ง นักเรียนได้เลือกคำศัพท์ และสำนวนต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่นักเรียนได้เรียนมาโดยอิสระ แต่นักเรียนออกเสียงคำศัพท์เหล่านั้นผิดเพี้ยน ไปจำนวนมาก เนื่องจากข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการทดลอง ผู้วิจัยจึงไม่สามารถแก้ไข ข้อผิดพลาดดังกล่าวให้ถูกต้องได้ทั้งหมด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ห้องเรียน เนื้อหาที่ใช้สอดคล้องกับหลักสูตรพุทธศักราช 2539 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หากนำกิจกรรมในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไปใช้ ควรมีการปรับเนื้อหาและระดับภาษาที่ใช้ใน กิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน โดยการศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษของระดับที่จะใช้ กิจกรรมนี้ เพื่อศึกษาขอบเขตของโครงสร้างทางไวยากรณ์ ระดับความยากง่ายของคำศัพท์ การจัดลำดับเนื้อหาในการฝึกภาษาที่เหมาะสม

2. ในการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ครูควรใช้ห้องเรียนที่นักเรียน สามารถเคลื่อนไหว และจัดวางอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ได้โดยง่าย เพื่อ ความสะดวกในการฝึกการใช้ภาษา การดำเนินกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ เช่น การแบ่งกลุ่ม การจัดฉากให้สมจริง การฝึกซ้อม สามารถทำได้โดยง่าย และห้องดังกล่าวควรอยู่

ห่างจากห้องเรียนปกติ เพราะจากลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนตลอด และมักมีเสียงดังขณะนักเรียนปฏิบัติกิจกรรม

3. ควรอธิบายและแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ รวมทั้งการให้คำชมเชยในชั้น การอธิบายผลหลังการแสดง ไม่ควรเสนอแนะ อธิบาย หรือแก้ไขข้อผิดพลาดในสิ่งที่เกิดขึ้นทันทีในขณะที่นักเรียนกำลังแสดง เพราะจะทำให้การแสดงหยุดชะงัก ไม่ต่อเนื่อง และนักเรียนขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าแสดงออกอย่างเต็มที่

4. ควรใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ที่มีรูปแบบภาษาที่นักเรียนได้เรียนและฝึกมาแล้ว เพื่อให้ครูมุ่งพัฒนาความคล่องคล่องในการใช้ภาษาได้โดยสะดวก เพราะจุดประสงค์ในการสอนภาษาอังกฤษโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ คือมุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้อย่างคล่องคล่องกล้าแสดงออกทางคำพูด และท่าทางในการพูดมีความเป็นธรรมชาติ การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ กับนักเรียนที่ได้เรียนและฝึกรูปแบบภาษามาแล้ว จะส่งผลให้การใช้กิจกรรมดังกล่าวสามารถดำเนินไปในระยะเวลาที่กำหนด

5. การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการแสดง หรือการทำกิจกรรมของนักเรียนทุกคน ครูจึงควรจัดกลุ่มให้มีนักเรียนที่มีความสามารถคล่องแคล่วในทุกกลุ่ม เพื่อให้โอกาสกับเด็กเก่งและเด็กที่ไม่เก่งได้ฝึกพูดร่วมกัน และฝึกให้นักเรียนเกิดการวางแผนการทำงานในกลุ่มของตน

6. การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติควรคำนึงถึงระดับความสามารถของนักเรียน และการกำหนดเวลาในการเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง เช่น การเขียนบท การวางตัวผู้แสดง และการฝึกซ้อม หากนักเรียนที่จะใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นมีความสามารถทางภาษาสูงสามารถจัดกิจกรรมให้โดยการกำหนดสถานการณ์ และบทบาทให้นักเรียนแล้วให้นักเรียนคิดบทสนทนาขึ้นมาเอง แต่หากนักเรียนที่จะใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นเด็กที่มีความสามารถทางภาษาต่ำ ควรปรับกิจกรรมให้ท้าทายน้อยลงโดยมีการกำหนดคำศัพท์ และสำนวนภาษาที่จำเป็นต้องใช้ให้นักเรียนมากขึ้น มีการกำหนด สถานการณ์ บทบาท และให้แผนผังในการพูด (Mapped dialogue) แก่นักเรียน ตลอดจนให้เวลาในการฝึกซ้อมบทบาทก่อนการแสดงแก่นักเรียนมากขึ้น เพราะจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความพร้อม ความมั่นใจในการแสดง และสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). *หลักสูตรภาษาอังกฤษพุทธศักราช 2539*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อรุณสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2538*. กรุงเทพฯ : อรุณสภา.
- กาญจนา วัฒนา. (2544). *การวิจัยในชั้นเรียน*. มปท.
- กุลชาติ โยสีดา. (2529). *การศึกษาเปรียบเทียบความสนใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษทักษะการฟัง-พูดเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบบทบาทสมมติและวิธีสอนตามคู่มือครู*. ปรินญานิพนธ์ กศ. ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- โกศัย สาริกบุตร. (2540). *ศิลปะการสื่อความหมาย*. กรุงเทพฯ : คอมแพคท์.
- * จุฑารัตน์ ธานี. (2534). *การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษทักษะการฟัง-พูดเพื่อการสื่อสาร และความเข้าใจในวัฒนธรรมทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคบทบาทสมมติ กับการสอนตามคู่มือครู*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี สนิทประชากร. (2525). *วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่*. กรุงเทพฯ : วัชรการพิมพ์.
- * ญาดาพนิต พิณกุล. (2539). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ : วีระวิทยานิพนธ์.
- ดุขฎี ทรัพย์ปรุง. (2529). *ผลการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทีศนา แคมมณี. (2519, กรกฎาคม-สิงหาคม). "การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน," *ครุศาสตร์*. 6 (2) : 41-48.
- นันทกา ทาสุณี, และ คนอื่นๆ. (2542). *ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะการเรียน*. กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

พจนันท์ ไวยยานนท์. (2541). ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุวรรณารามวิทยาส จังหวัดชลบุรี. ปรินญานิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

พรรณพิศ วาณิชการ. (2538). คู่มือแนะแนวการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม. กรุงเทพฯ : อรุณสภา.

ยุทธิ พยัณวิเชียร. (2542). จริตวิทยา. กรุงเทพฯ : พิมพ์เศศ พรินท์ติ้ง เซ็นเตอร์.

*รจนา ชัยมีเขียว. (2530). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความสนใจต่อวิธีสอนการพูดของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยการอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติและ
การสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียน. กรุงเทพฯ :
สุวีริยาสาส์น.

_____. (2540). สถิติวิทยาทางการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
สุวีริยาสาส์น.

ล้วน สายยศ. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วรวรรณ ราชสงฆ์. (2541). การเปรียบเทียบผลการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้บทบาทสมมติที่มี
ต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จังหวัดพัทลุง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วารี ธีระจิตร. (2534). การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิเชียร เกตุสิงห์. (2530). หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิชย์.

วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์. การแสดงบทบาทสมมติในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2522. อัดสำเนา.

วิราพร พงศ์อาจารย์. (2542). การประเมินผลการเรียน. พิษณุโลก : สถาบันราชภัฏ
พิบูลสงคราม.

วิไล พังสอาด. (2542). การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติและการใช้แม่แบบที่มีผลต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังตะเคียนวิทยาคม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี. ปรินูญานิพนธ์ กศ. ม. (จิตวิทยาการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สเทวิก เอิร์ล ดับบลิว. (2538). การเรียนการสอนภาษา = *Teaching and Learning Language*.
กรุงเทพฯ : อรุณสภา.

* สนั่น มีขันหมาก. (2538). ระเบียบวิธีแห่งวิทยาการการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

* สมศิริ ปลื้มจิตต์. (2534). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเหตุผลเชิงจริยธรรมในการสอนจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการสอนโดยใช้บทบาทสมมติกับการสอนตามคู่มือ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สวณิต ยมาภัย และ ถิรนนท์ ธารศิริวงษ์. (2535). การพูดขึ้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนทร จันทดี. (2528). การศึกษาในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2532). การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนน อมรวิวัฒน์, แรมสมร อยู่สถาพร, และ โสภภาพรณ ชัยสมบัติ. (2526). หลักและแนวปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.

* สุมิตรา อังวัฒนกุล (2535). การวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2537). วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2539). แนวคิดและเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุเมธ แสงนิมนวล. (2540). หลายลีลาศิลปะการพูด. กรุงเทพฯ : บัณฑิต.

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2543). เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ กรุงเทพฯ : ทีพี พรินท์.

อรุณี วิริยะจิตรา, และ คนอื่นๆ. (2532). *การเรียนรู้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

อวยชัย ผกามาต. (2542). *วาทกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ภูเก็ต : สถาบันราชภัฏภูเก็ต.

อ้อม ประนอม. (2540). *วิทยาการสำหรับวิทยากร*. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.

อัจฉรา เนตรล้อมวงษ์. (2531). ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทบุรียวิทยา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.

อัจฉรา วงศ์โสธร. (2538). *แนวทางการสร้างข้อสอบภาษา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2543). *การพัฒนาข้อทดสอบภาษาอังกฤษให้เป็นมาตรฐาน(Development and standardization of English language tests)*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Al-Saadat, Abdullah ,and Afifi, Elhami. (1997, July-September). "Role-Playing for Inhibited Students in Paternal Communities," *Forum*. 35 (3): 43.

Bartz, Watter H. (1979). *Testing Oral Communication in The Foreign Language Classroom;Language in Education: Theory and Practice*. Virginia : The Center for Applied Linguistic.

Brown, Gillian. and Yule, George. (1983). *Teaching the Spoken Language*. Cambridge : Cambridge University Press.

Buchwitz, Hildergard. (1981, Summer). "Creativity in the School Environment," *Delta Kappa Gamma Bulletin*. 47 : 50-55.

Byrne , Donn. (1976). *Teaching Oral English*. Singapore : Longman.

Byrne, Donn. (1987). *Teaching for Classroom Interaction*. London : Longman.

Carroll, Brendan J. (1980). *Testing Communicative Performance*. London : Cambridge University Press.

Cattell, Raymond B. (1963). *Manual for the Jr.-Sr. High School Personality Questionnaire "HSP" Form A. .* Illinois : The Institute for Personality and Ability Testing.

Clark, Richard W. (1988). *Effective Speech*. London : McGraw Hill.

- Crystal, David. (1997). *English as Global Language*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Evans, David R. (1979). *Games and Simulations in Literacy*. Tehran : Hulton Educational Institute for Adult Literacy Methods.
- Gower, Roger. and Walter, Steve. (1985). *Teaching Practice Handbook*. London : Heineman Educational Books.
- Gredler, Margaret. (1992). *Designing and Evaluating Games and Simulation*. London : Kogan Page.
- Harmer, Jeremy. (1988). *The Practice of English Language Teaching*. London : Longman.
- Harris, D.P. (1988). *Testing English as A Second Language*. New York : McGraw Hill.
- Hashemi, Louise. and Thomas, Barbara. (1996). *Tests for PET 1*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Heaton, J.B. (1990). *Classroom Testing*. New York : Longman.
- Janet, Hilsdon . (1991). "The Group oral Exam.Advantages and Limitations," *Review of ELT: Language Testing in the 1990s: The Communicative Legacy*. 1 (1) : Page190-191.
- Johnson, Christopher. (1983, March). "Problem-Solving: Your Key to Creative Thinking," *Media & Method*. 19 : 12-14.
- Kahn, John Ellison. *How to Write and Speak Better*. (1998). London : Reader's Digest.
- Ladousse, Gillian. (1987). *Role Play*. Oxford : Oxford University Press.
- Lee, John R. (1974). *Teaching Social Studies in the Elementary School*. New York : Free Press.
- Lucas, Stephen E. (1995). *The Art of Public Speaking*. New York : McGraw Hill.
- Matthews, Alan ., Spratt, Marry., and Dangerfield, Les. (1985). *At the chalkface*. Hong Kong : Edward Arnold.
- McNamara, Tim. (1996). *Measuring Second Language Performance*. London : Longman.
- Ments, Van Morry. (1983). *The Effective Use of Role Play: practical techniques for improving learning*. London : Kogan Page.

- Ments, Van Morry. (1999). *The Effective Use of Role Play: practical techniques for improving learning*. London : Kogan Page.
- Paulston, Christina Bralt. and Howard R. Selekman. (1983). "Interaction Activity in the Foreign Classroom: or How to Grow the Tulip Rose," in *Developing Communications Skills*.
- Pease, Allan, and Garner, Alan. (1995). *Talk Language: how to use conversation for profit and pleasure*. Singapore : Heinemann Asia
- Richards, Jack C. (1998). *Beyond Training: Perspectives on Language Teacher Education*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Samovar, Larry A. (1998). *Oral Communication: Speaking Across Cultures*. Boston, Mass : McGraw Hill.
- Savignon, Sandra J. (1983). *Initiatives in Communicative Language Teaching: A Book of Reading*. Massachusetts : Addison-Wesley Publishing company.
- Schmuck, Richard A. (1997). *Group Process in the Classroom*. Madison, WI: Brown and Benchmark.
- Searle, J.R. (1978). *Speech Acts*. New York : Cambridge University Press.
- Shaftel, Fannie R. and Shaftel, George. (1967). *Role Playing for Social Value: Decision Making in the Social Studies*. Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice- Hall.
- ✓ Shumin, Kang. (1997, September). "Developing Adult EFL Students' Speaking Abilities," *Forum*. (online) 35(3): Page8. Available:
<http://exchanges.state.gov/forum/vols/vol35/no3/p8.htm>
- Taylor, John L. and Walford, Rex. (1974). *Simulation in the classroom*. Middlesex, Marmonsworth : Penguin Book.
- Taylor, Roy E. (1996, March). "Assesing Oral Communication Skills Reflections an Oral Examiner," *World English*. 15(1) : Page 131-138.
- Tompkins, Patricia K. (1998, August). "Role Playing/ Simulation," *The Internet TESL Journal*. (online). 4 (8) : Available:/ <http://www.aitech.ac.jp/~iteslj/>
- Underhill, Nic. (1988). *Testing Spoken Language*. New York : Cambridge University Press.

- Wachs, Stewart. (1997, September). "Bones of Contention: Listed /Role Plays for Students of Oral English," in *The internet TESL Jouurnal*. (online) 3(9): Available: <http://www.aitech.ac.jp/~iteslj/>
- Watcyn-Jones, Peter. (1997). *Pairwork 2*. London: Penguin Book.
- Weir, Cyril J. (1993). *Understanding and Developing Language Tests*. Hertfordshire : Prentice.
- Westcott, Alvin M. and James, Smith A. (1975). *Creative Teaching of Mathematics in the Elementary School*. Boston : Allyn and Bacon Inc..
- Widdowson, H. (1983). *Teaching Language as Communication*. Oxford: Oxford University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แผนการสอน (Lesson Plans)

Lesson Plan I

Language Focus	:	-Where is the...? -Is it the capital of...? -What is the capital of...?
Function	:	Talking about countries and cities
Time	:	100 minutes
Objective	:	To enable the students to talk about countries and cities.
Procedures	:	

1. Preparation for the Role Play

The teacher writes up a situation and sets up the roles that the students will use to practice talking about countries and cities, like the one shown below:

① **Situation:** Howard Jones has a son, Peter. Peter is a student. He will have a geography test and the questions will be about the countries and their capitals. But he is not quite sure about where each capital is. So his father helps him revise the lesson until the telephone rings.

② **Roles:**

A. Howard

- When you find that your son is worried, ask him what's wrong.
 - Offer him some help.
 - Ask him where the following countries are:
- | | | | |
|-------|----------|-----------|-----------------|
| Spain | Greece | Indonesia | The Philippines |
| India | Cambodia | Canada | Egypt |
- Ask him what the capital of each country is by using the table given.

B. Peter

- Use the information in the table to answer your father's questions.
- Answer his questions until the telephone rings.
- Thank him.

2. Performing the role-play

2.1 Revise the language pattern

The teacher revises the language patterns as follows:

- ① The teacher asks and talks with the students about some important countries and cities.
- ② The teacher has the students sit in pairs.
- ③ The teacher pronounces the names of the countries and cities prepared, then gets the students to repeat the words.
- ④ The students match the capitals with the countries shown on the sheet in pairs.
- ⑤ The teacher checks the answers by asking where each capital is.
- ⑥ The students give the answers.
- ⑦ The teacher elicits the focus language used in the questions and answers.
- ⑧ The teacher asks the students to practice asking-answering the language patterns in pairs.

2.2 Lead in & Allocate Roles

Directly, the teacher leads in the role-play by explaining the situation to the students, then asks them to take the roles: fathers and sons, in pairs.

2.3 Rehearse the role-play

After the students are assigned their role, the teacher gets them to create the role-play scripts and rehearse in groups.

2.4 Give tasks to observers

The teacher tells the students that while one pair is performing the role-play, the others observe and are expected to complete the following tasks:

- ① The students will note special grammar / vocabulary used in pairs' performance.
- ② Each pair has to write at least two questions (or comments) about the role-play, while watching.

2.5 Perform the role-play

The students perform their role-play one group at a time.

3. Briefing

To promote the students' talking and expressing themselves, the teacher tells the students to ask and answer the questions about the roles they have played and also about the situation. The students should voice their own opinion.

If the students have nothing to discuss or they are still unfamiliar with the discussion, the teacher may throw questions at the students and have them answer one question at a time, and then lets them ask and answer among themselves. To start the discussion, the teacher can use the guided questions below:

- Do you remember how many questions Peter can answer correctly?
- Do you think Peter is intelligent? Why or why not?
- Should parents help their children with the lesson revision or homework?
Why or why not?
- How do you feel when your father (or mother) helps you with the lesson you have learned at school or your homework?
- If you were Peter how would you feel when the telephone rang?
- Are you happy with your performance? In what way do you like it?
- Do you think you made any mistakes in grammar while you were performing the role-play?
- Which mistakes did your group make?
- Which mistakes did the other groups make?
- How would you correct the mistakes?

Materials	:	Picture cards, Worksheets, Role-play cards
Evaluation	:	Observe the students

The table for Howard

Countries	Capitals	Countries	Capitals
Spain	Madrid	India	New Delhi
Greece	Athens	Canada	Ottawa
Indonesia	Jakarta	Cambodia	Phnom Penh
The Philippines	Manila	Egypt	Cairo

The table for Peter

Countries	Capitals	Countries	Capitals
Spain (In Europe)	Madrid	India (In Asia)	New Delhi
Greece (In Europe)	Athens	Germany (In Europe)	Berlin
Indonesia (In Asia)	<i>cannot remember</i>	Cambodia (In Asia)	<i>cannot remember</i>
The Philippines (In Asia)	<i>cannot remember</i>	Egypt (In Europe)	Cairo

Worksheet

Say where the following capitals are by matching each country with the right capital.

- | | |
|-------------------------|--------------------|
| 1. PHANOM PENH (.....) | A. ITALY |
| 2. PEKING (.....) | B. CAMBODIA |
| 3. CAIRO (.....) | C. GERMANY |
| 4. BERLIN (.....) | D. SPAIN |
| 5. NEW DELHI (.....) | E. SWEDEN |
| 6. JAKARTA (.....) | F. CHINA |
| 7. KUALA LUMPUR (.....) | G. INDIA |
| 8. MANILA (.....) | H. GREECE |
| 9. MADRID (.....) | I. MALAYSIA |
| 10. STOCKHOLM (.....) | J. THE PHILIPPINES |
| 11. ROME (.....) | K. INDONESIA |
| 12. ATHENS (.....) | L. EGYPT |

ภาคผนวก ข

- แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ
- เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถการพูดภาษาอังกฤษ
- แบบประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ
- แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษ

คำชี้แจง

แบบทดสอบนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1:

เป็นชุดคำถาม Warm up ซึ่งนักเรียนจะตอบคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว เป็นรายบุคคล คำถามมีจำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 :

เป็นแบบทดสอบสนทนาโต้ตอบ นักเรียนจะสนทนาโต้ตอบกันตาม บทบาท สถานการณ์ และ ภาพ ที่กำหนดให้

ตอนที่ 1

ให้นักเรียนตอบคำถาม 3 คำถามต่อไปนี้เป็นรายบุคคล

1. What is your name? / Can you spell your name?
 2. What is your student number?
 3. What subject do you like to study? Why?
-

ตอนที่ 2

ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำชี้แจงต่อไปนี้

1. นักเรียนแต่ละคู่จับสลากเพื่อเลือก บทบาท สถานการณ์ และ ภาพ ในการสนทนา
 2. นักเรียนแต่ละคนเตรียมคำพูดตามบทบาทที่นักเรียนเลือกไว้แล้วภายในเวลา 3 นาที
 3. สนทนาโต้ตอบกันโดยแต่ละคนตั้งคำถามอย่างน้อยคนละ 4 คำถาม ภายในเวลา 5 นาที
-

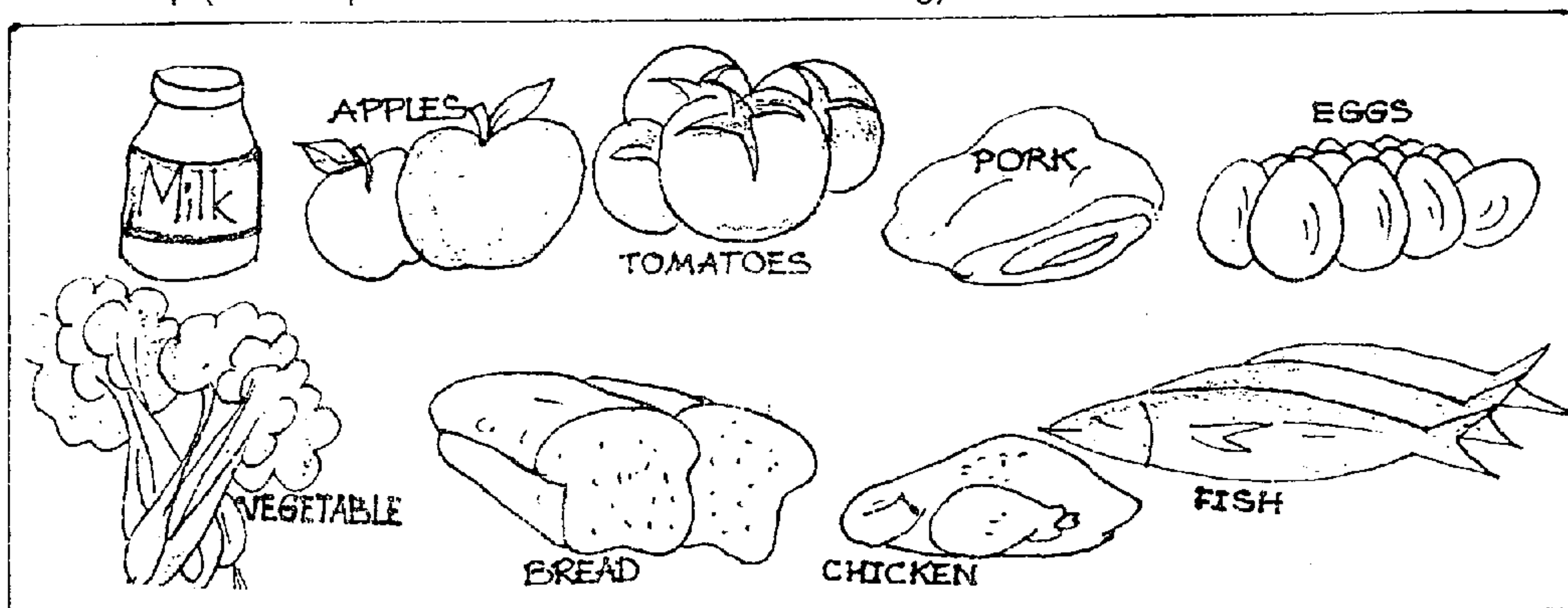
1. Buy food and drink

Situation: Sarah has lived in Thailand for months. She usually buys some food and drink to keep in the fridge. Now she is asking the shopkeeper if they have food and drink she wants. Sarah has one hundred baht to spend, so she asks about the price of each item and makes a decision whether she will buy it or not.

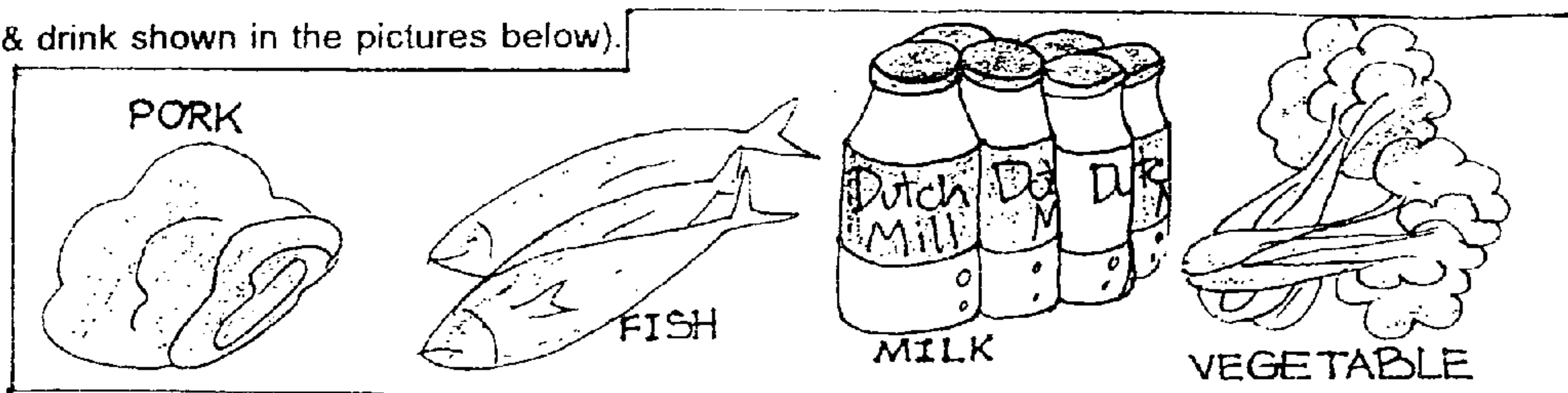
Roles:

A. You are Sarah.

- Greet the shopkeeper, and ask her if there are the kinds of food and drink you want in the shop (use the pictures shown below in the asking).



- Ask the shopkeeper how much food and drink (you need) cost.
- Ask the shopkeeper to bring you the food and drink that you need (you need the food & drink shown in the pictures below).



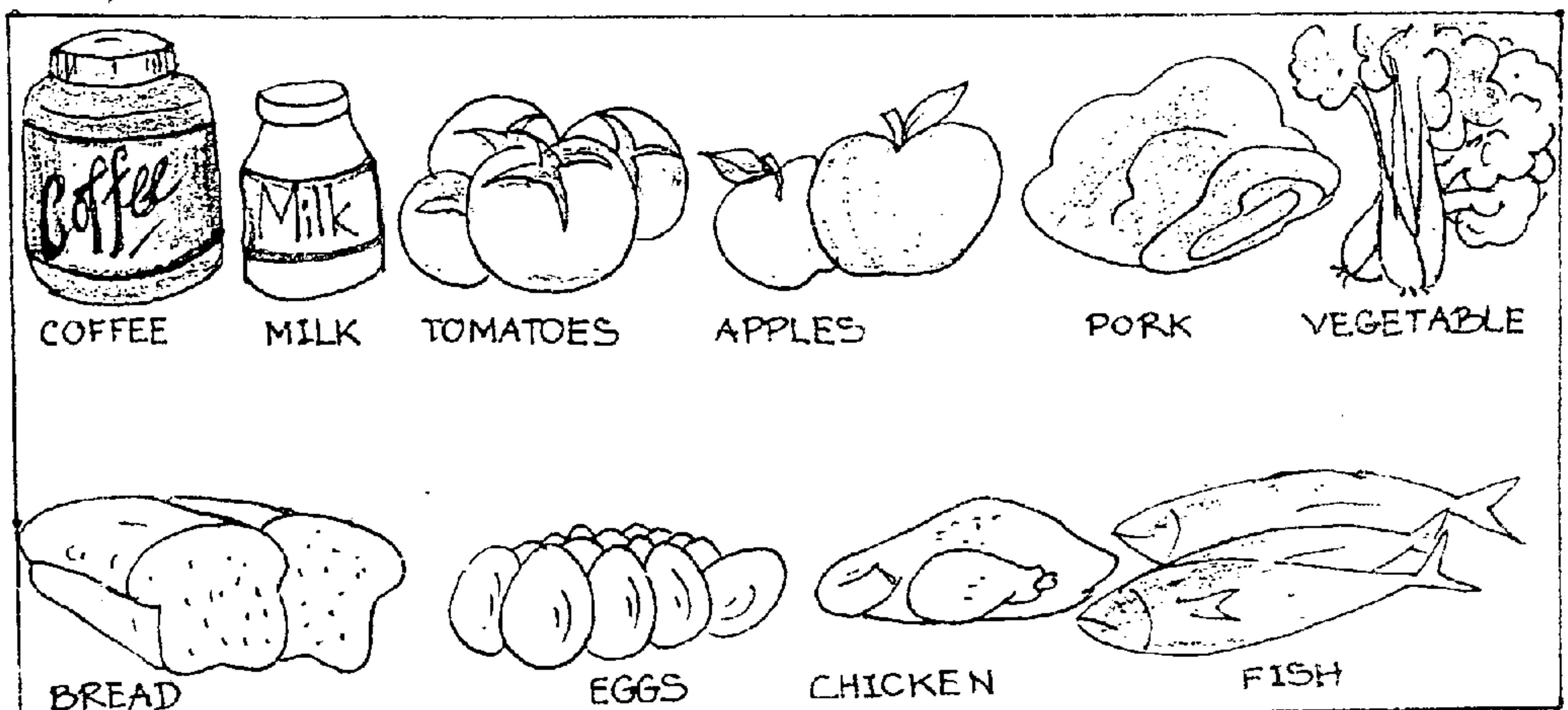
- Get the food and drink from the shopkeeper, then pay one hundred baht for the food and drink.
- Thank the shopkeeper.

1. Buy food and drink

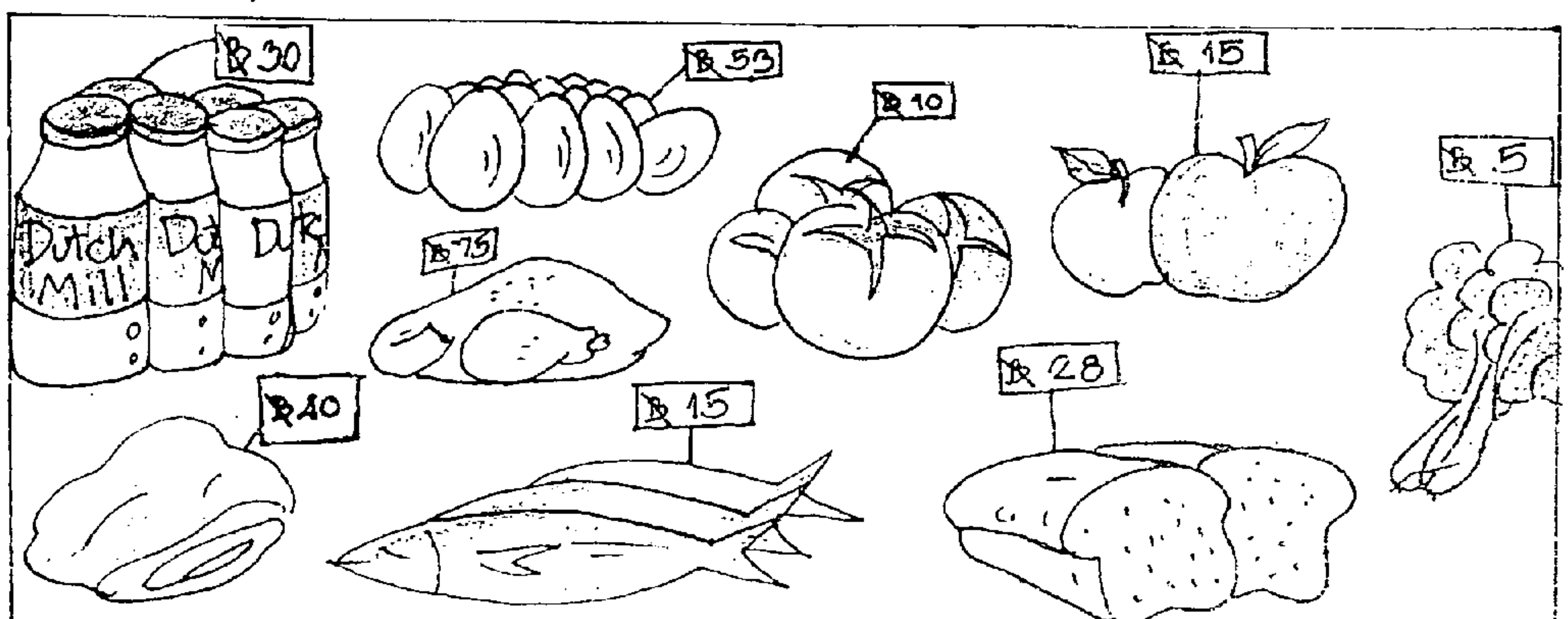
Situation: Sarah has lived in Thailand for months. She usually buys some food and drink to keep in the fridge. Now she is asking the shopkeeper if they have the food and drink she wants. Sarah has one hundred baht to spend, so she asks about the price of each item and makes a decision whether she will buy it or not.

B. You are the shopkeeper.

- Greet Sarah, and ask if you can help her.
- Tell Sarah that there are the food and drink she needs in the shop (use the pictures below).



- Tell Sarah the price of each item.



- Bring Sarah the food and drink she needs, and the changes.

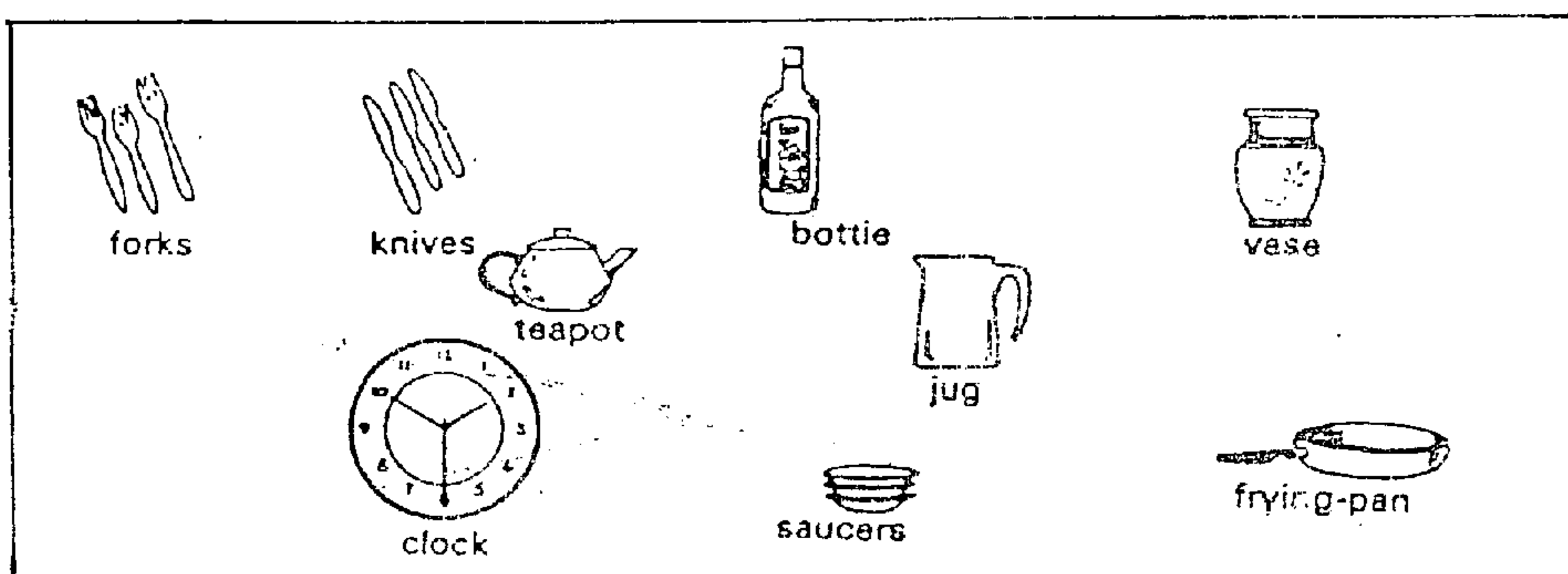
2. In the kitchen

Situation: Peter and Robert are moving to a new flat. Now Peter and Robert are packing the tools and objects in the kitchen. There are still 18 objects to pack. They are tired. This makes them forget where each object is. Each person can find some, so they ask each other where each object is.

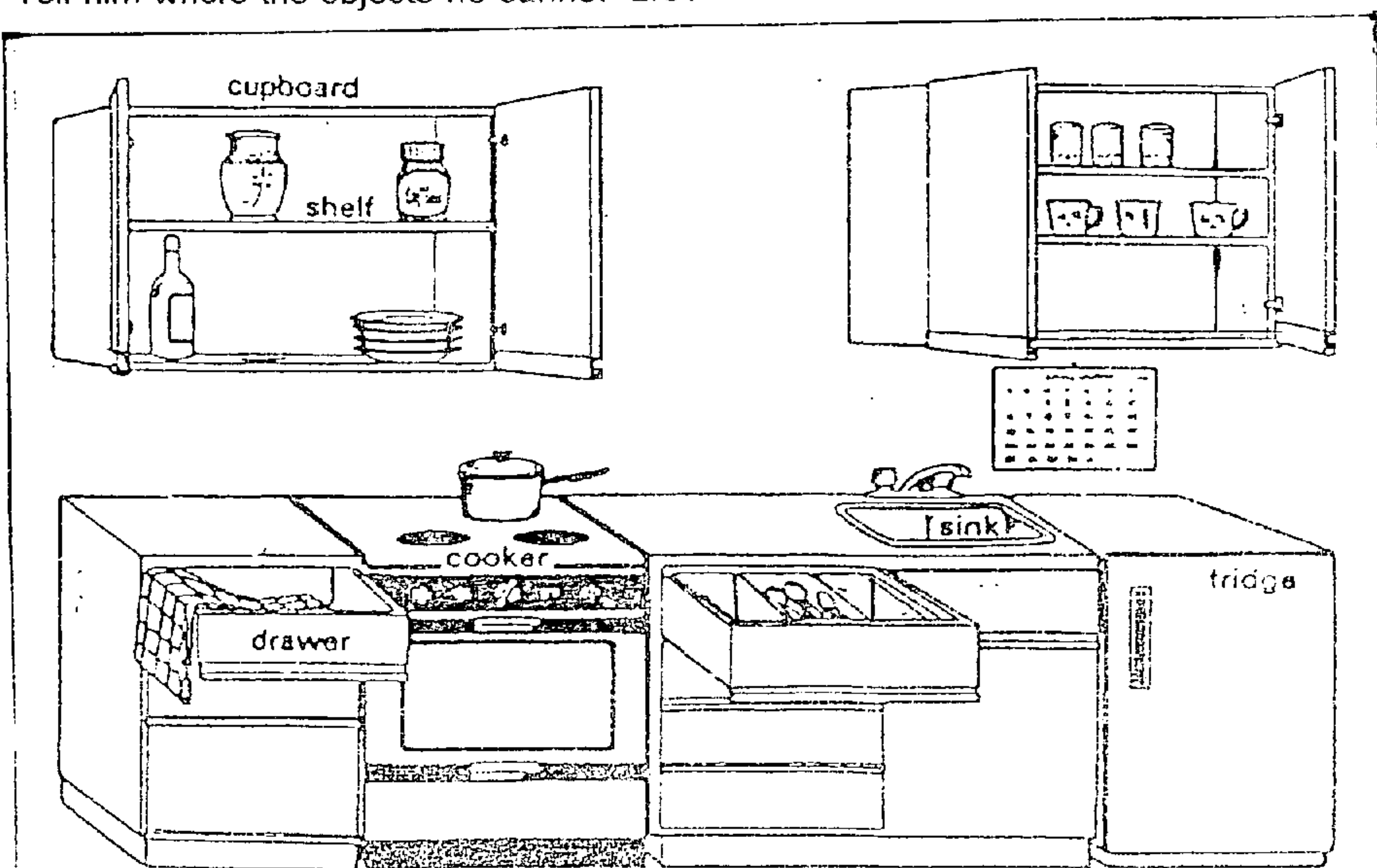
Roles :

A. You are Peter.

- Tell Robert that you are tired, and you cannot find all the objects.
- Ask Robert where the objects (forks, knives, bottle, vase, teapot, jug, clock, saucers, frying-pan) are.



- Tell him where the objects he cannot find are.

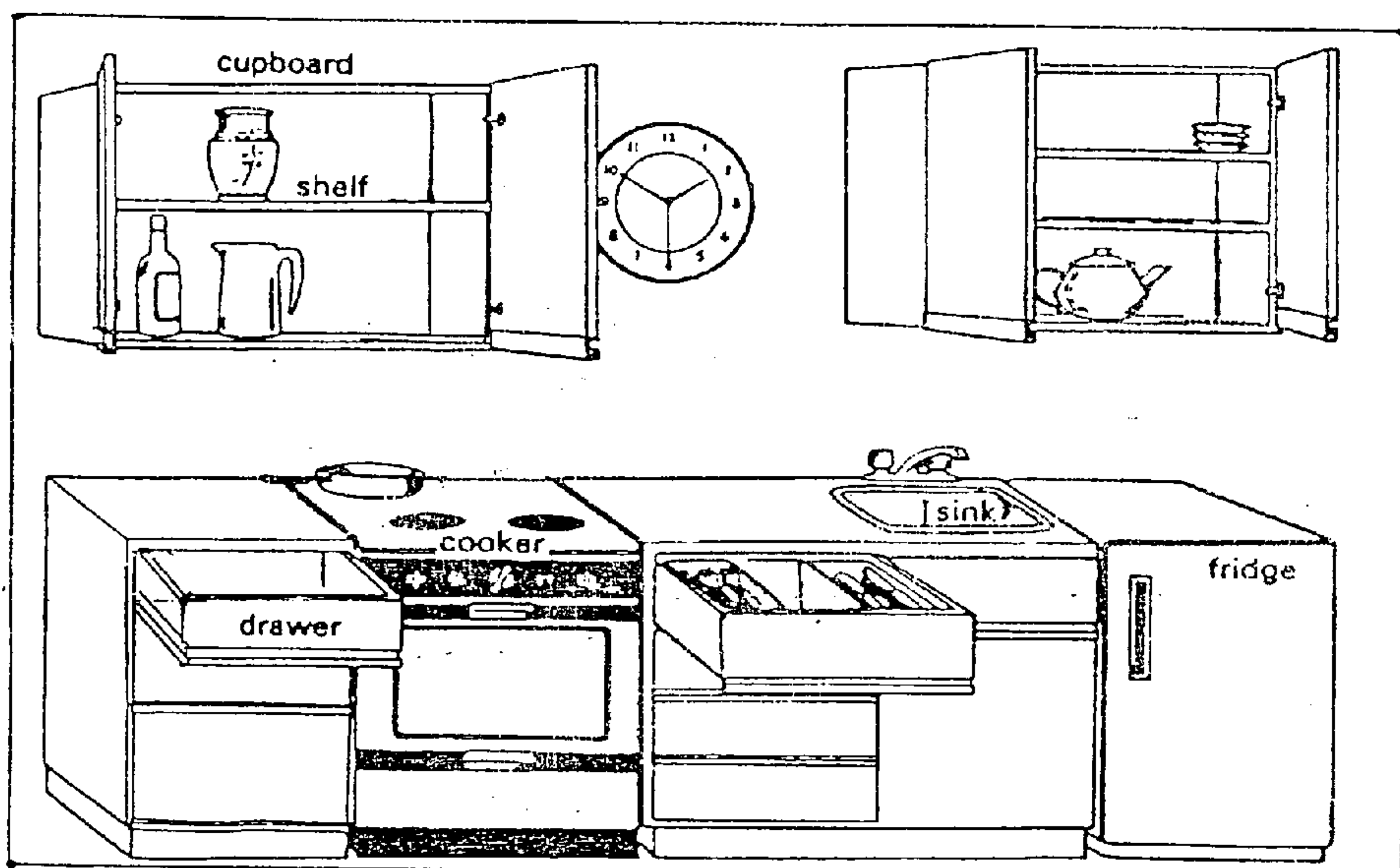


2. In the kitchen

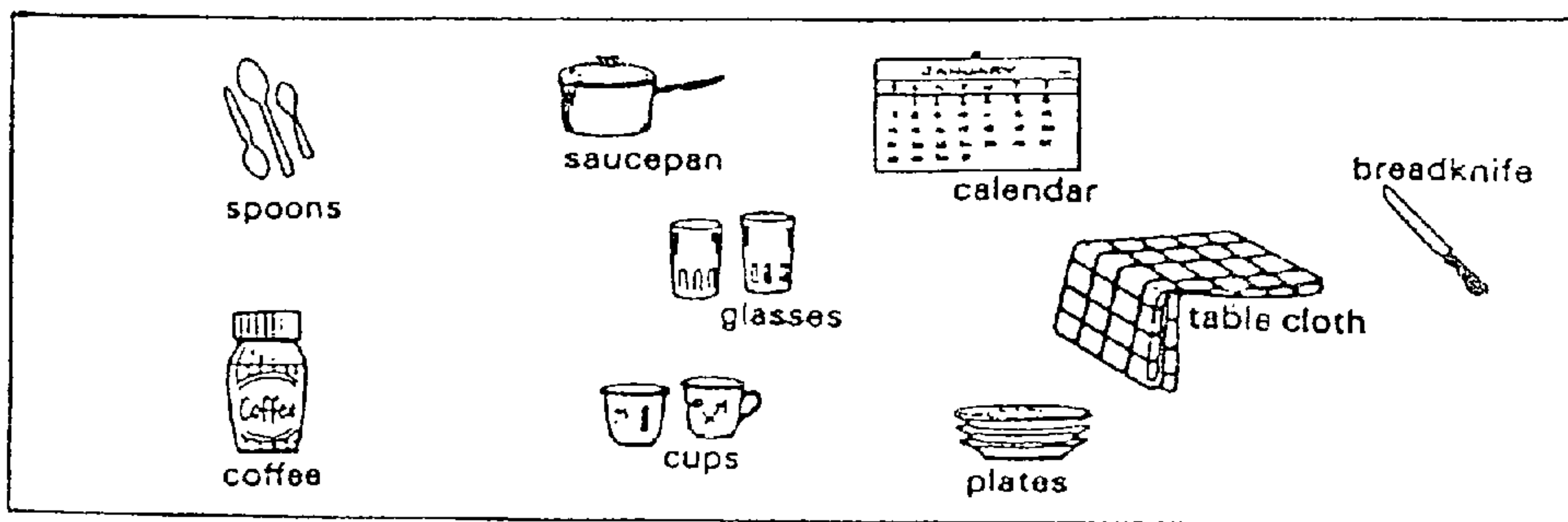
Situation: Peter and Robert are moving to a new flat. Now Peter and Robert are packing the tools and objects in the kitchen. There are still 18 objects to pack. They are tired. This makes them forget where each object is. Each person can find some, so they ask each other where each object is.

B. You are Robert.

- Tell Peter you are tired too. Then tell him where the objects you find, but he cannot find are .



- Ask Peter where the following objects are.



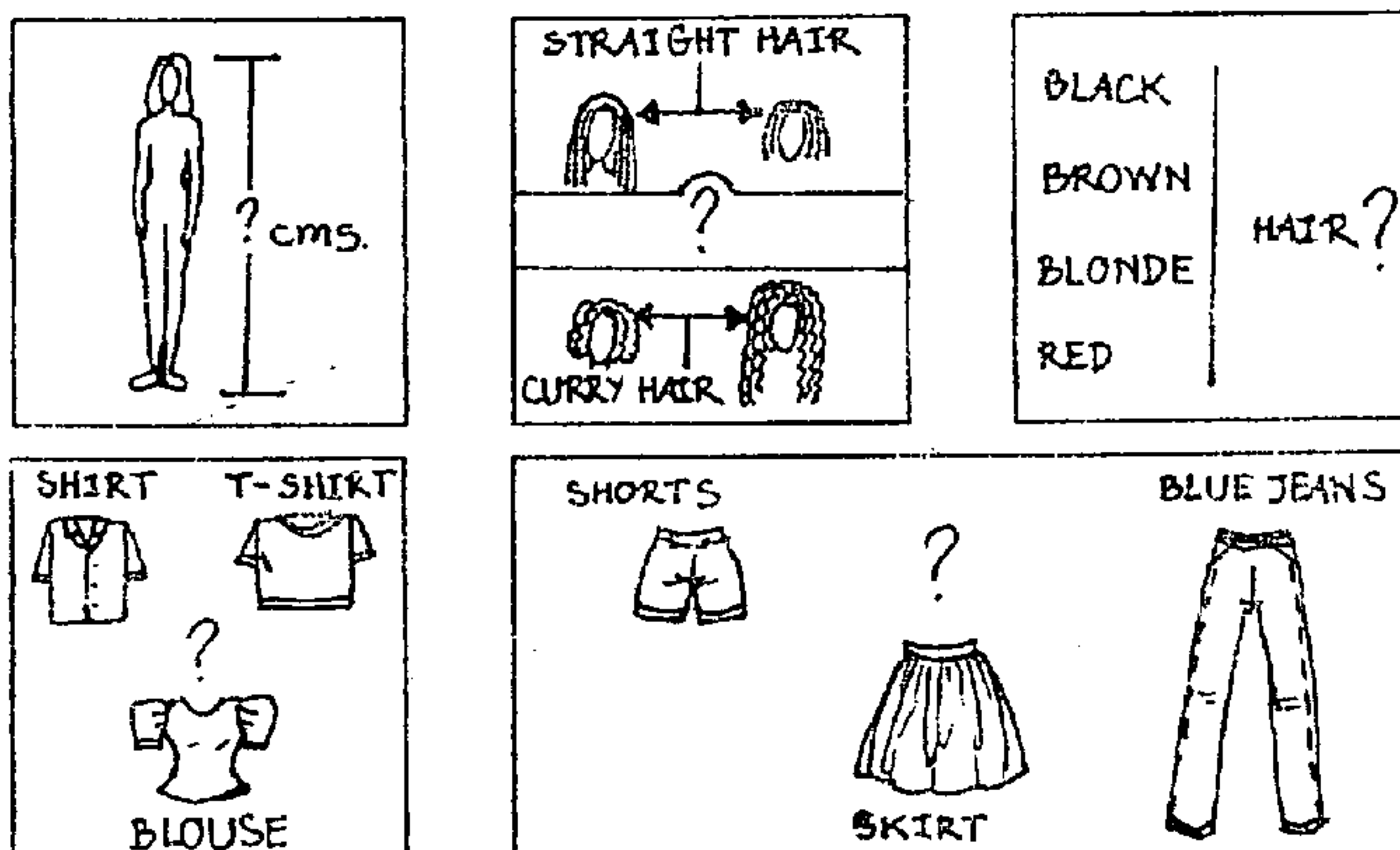
3. Kate's appearance

Situation: Kate forgot her bag on a bus yesterday evening. There are some books and her student card in the bag. Luckily, Thomas found it, and he is calling Kate. He tells her to meet him, and get the bag back. But Kate and Thomas have never met each other before, they have to describe how they look like and what they will wear to each other.

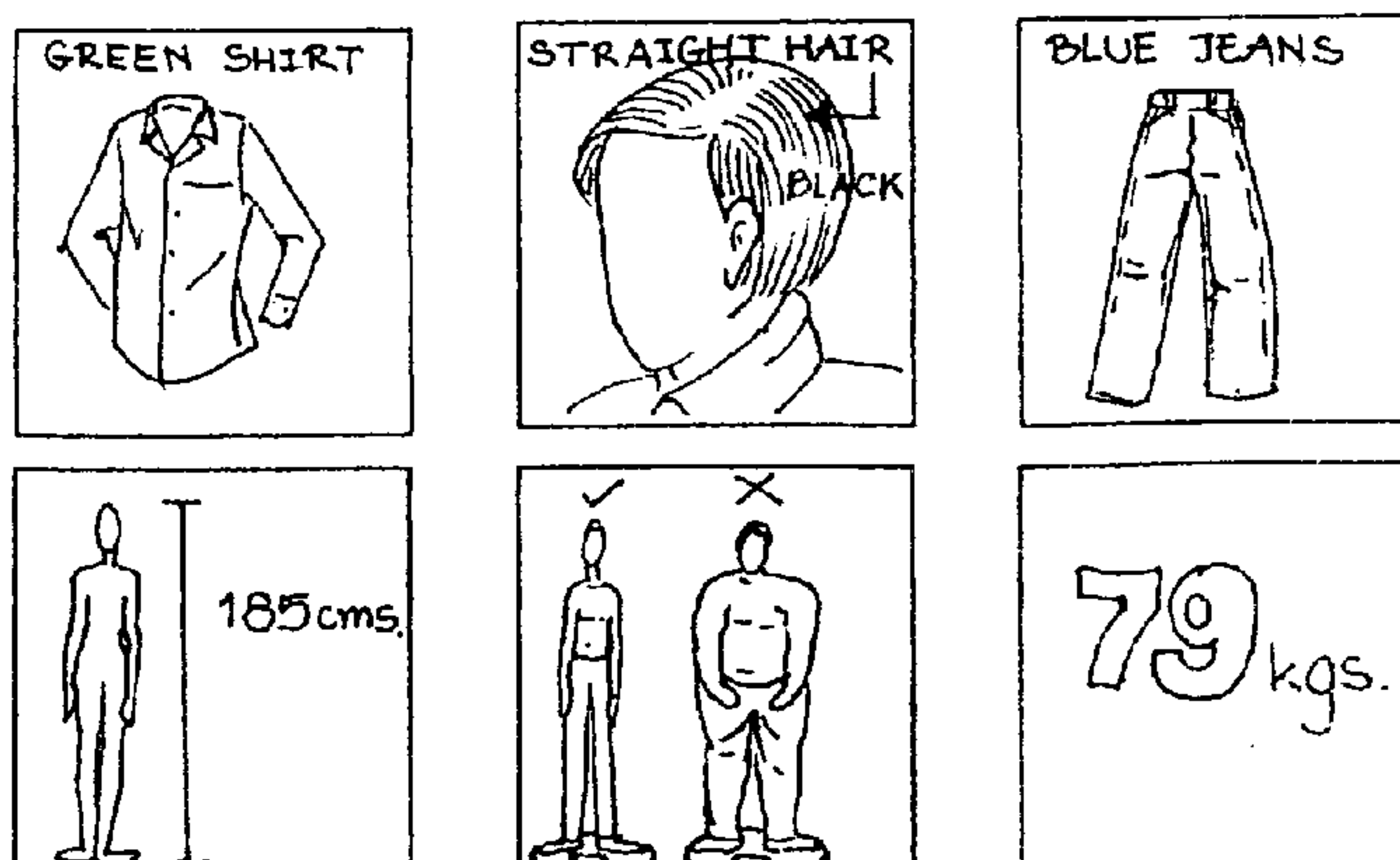
Roles:

A. You are Thomas.

- Call Kate, and tell her that you found her bag.
- Tell Kate to meet you at the park at 06:30 p.m.
- Ask Kate about her appearance and what she will wear.



- Describe your appearance and tell her what you will wear (use the pictures shown below).

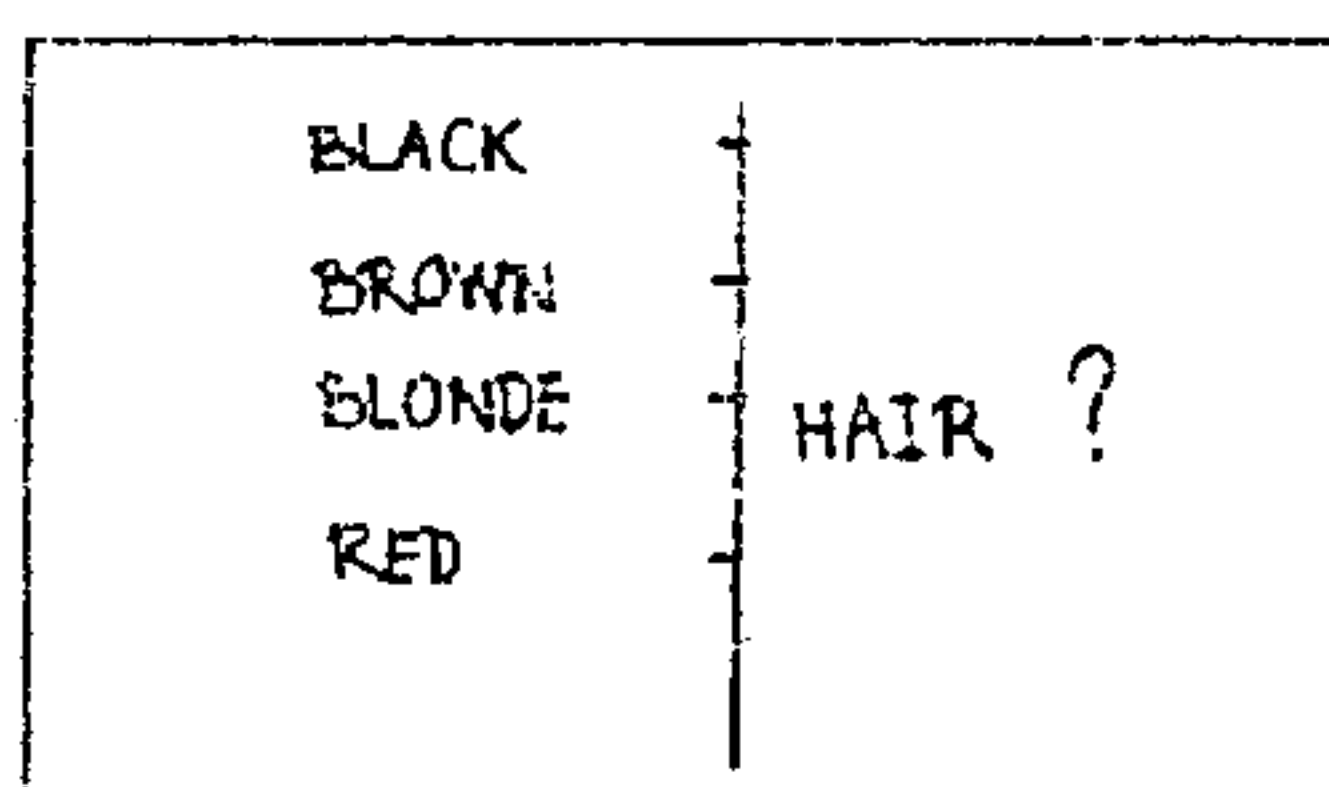
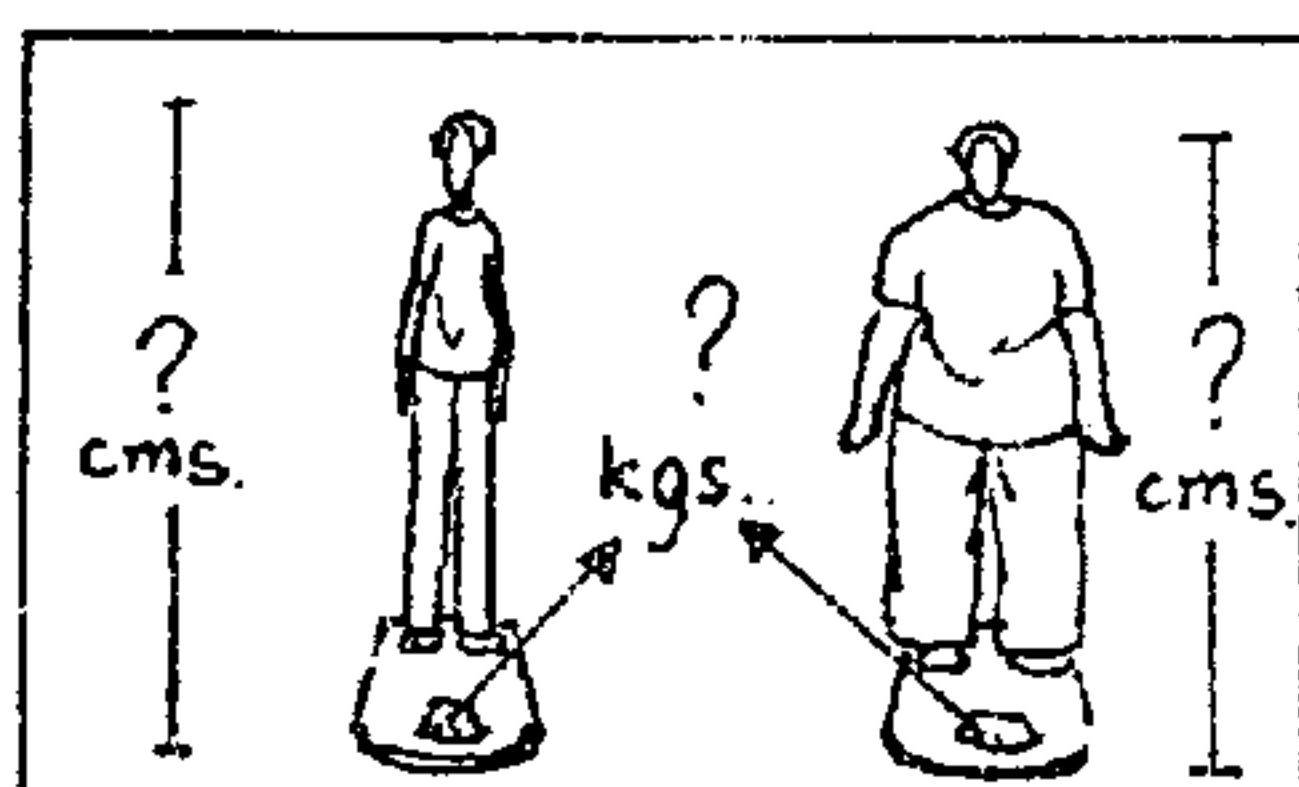
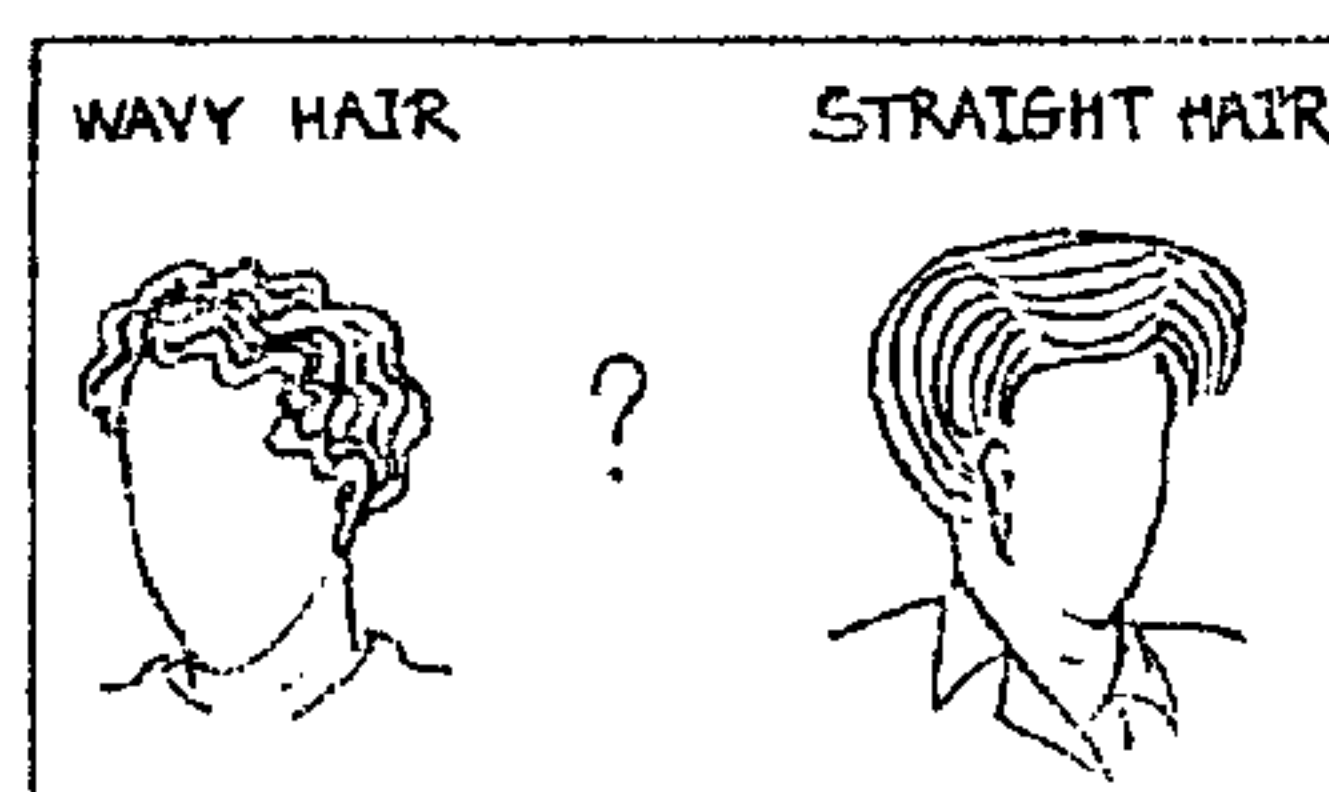
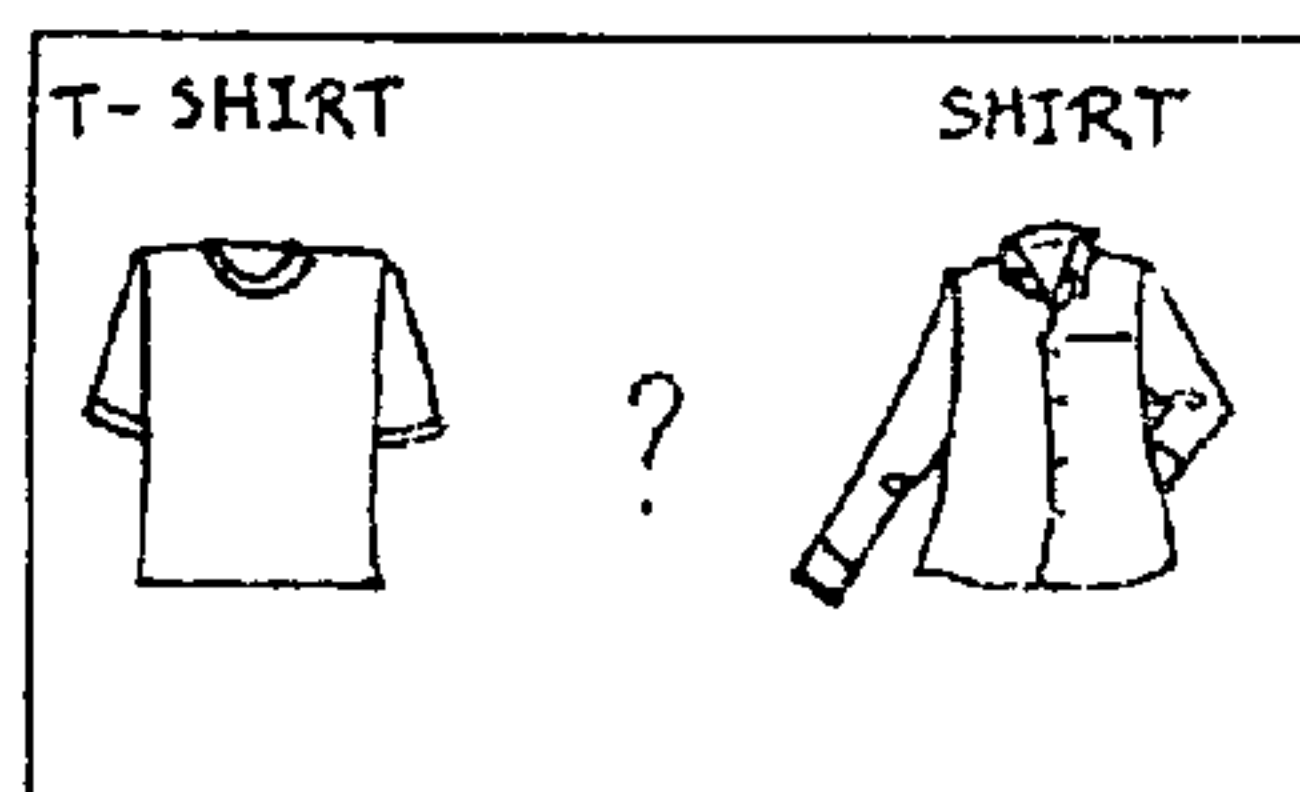


3. Kate's appearance

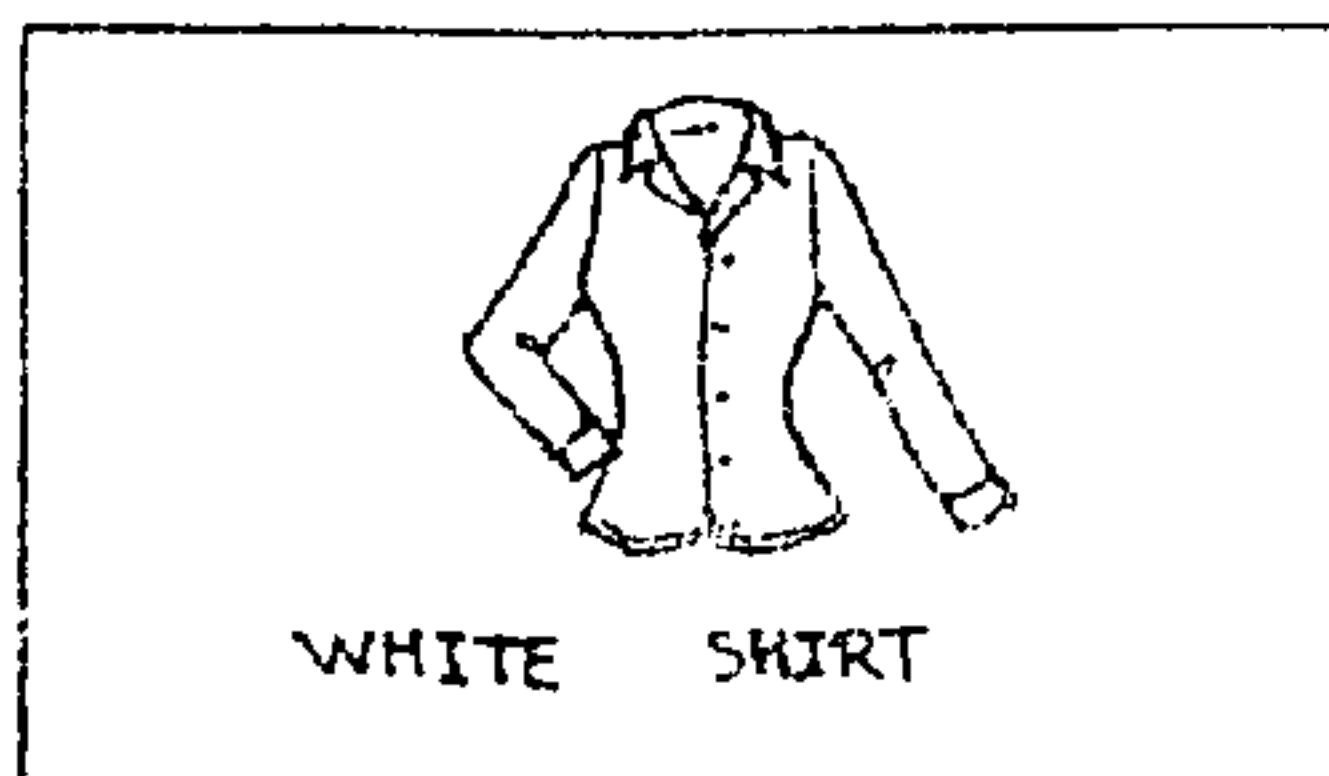
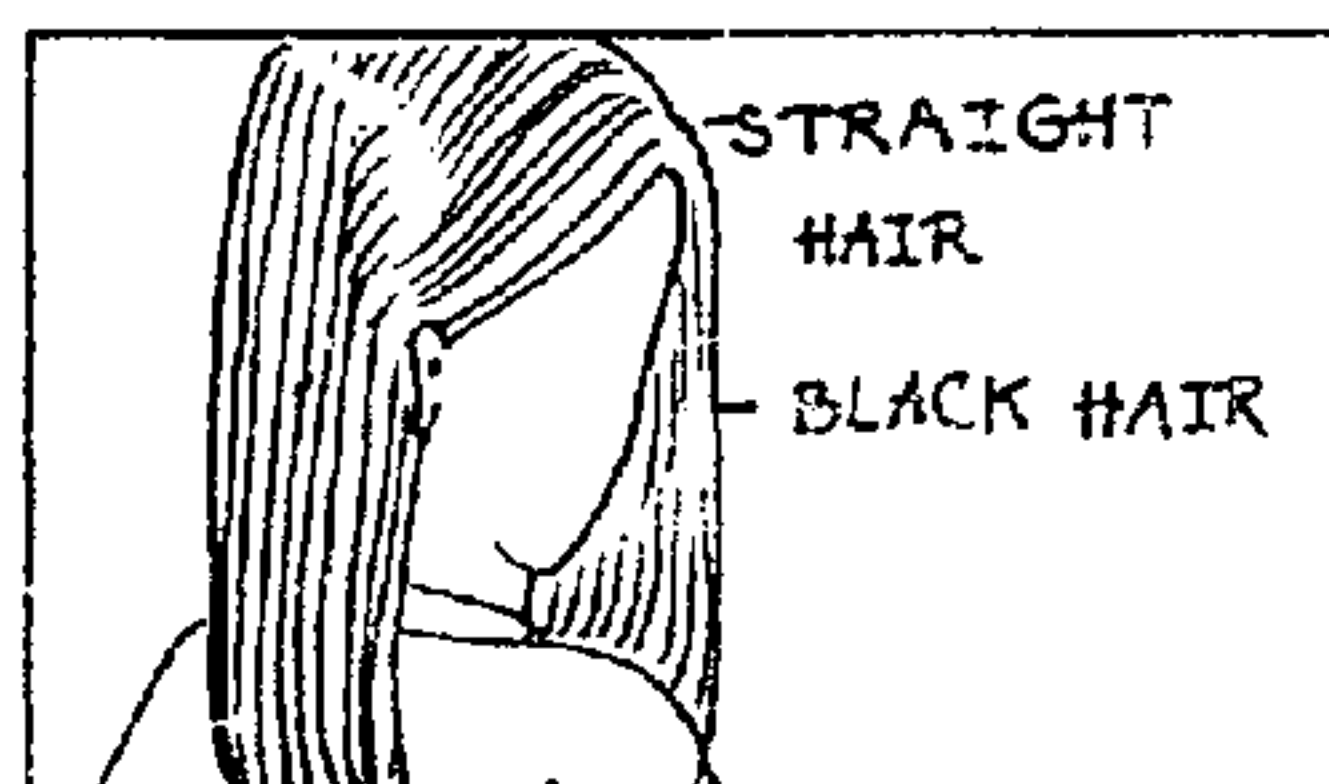
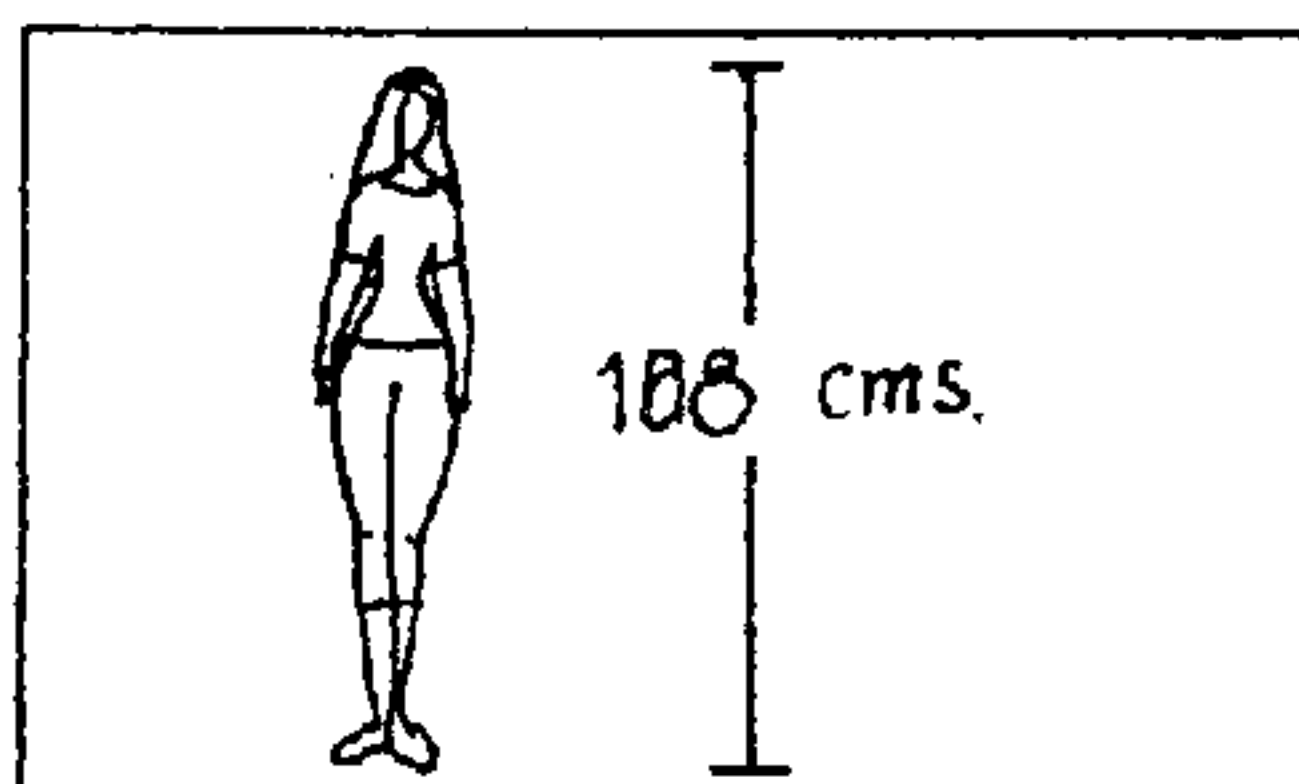
Situation: Kate forgot her bag on a bus yesterday evening. There are some books and her student card in the bag. Luckily, Thomas found it, and he is calling Kate. He tells her to meet him, and get the bag back. But Kate and Thomas have never met each other before, they have to describe how they look like and what they will wear to each other.

B. You are Kate.

- Thank Thomas and tell him that you are happy to get the bag back.
- Ask Thomas about his appearance and what he will wear.



- Describe your appearance and tell him what you will wear (use the pictures below)



4. Making fried vegetables & Klouy Boud Chi

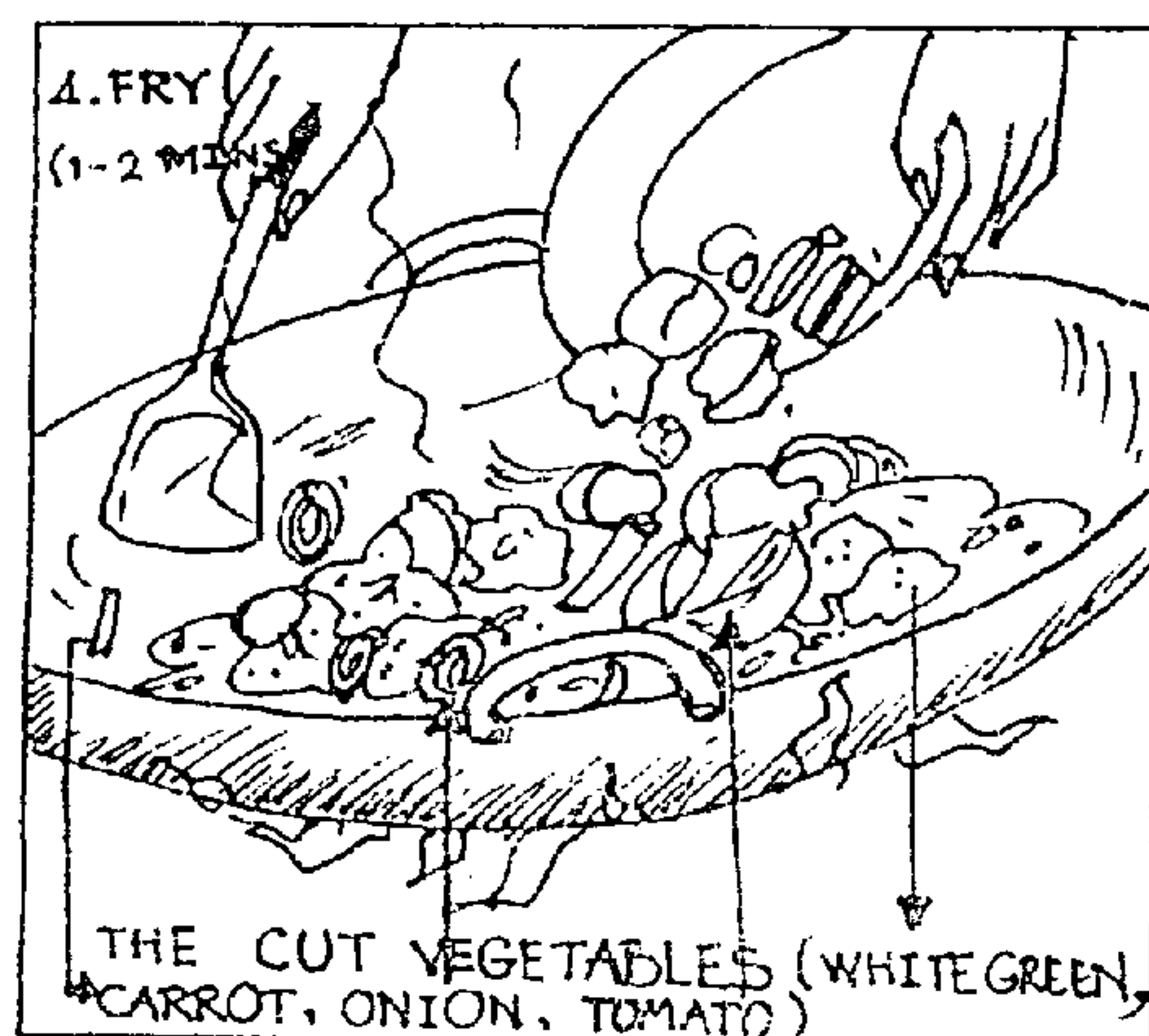
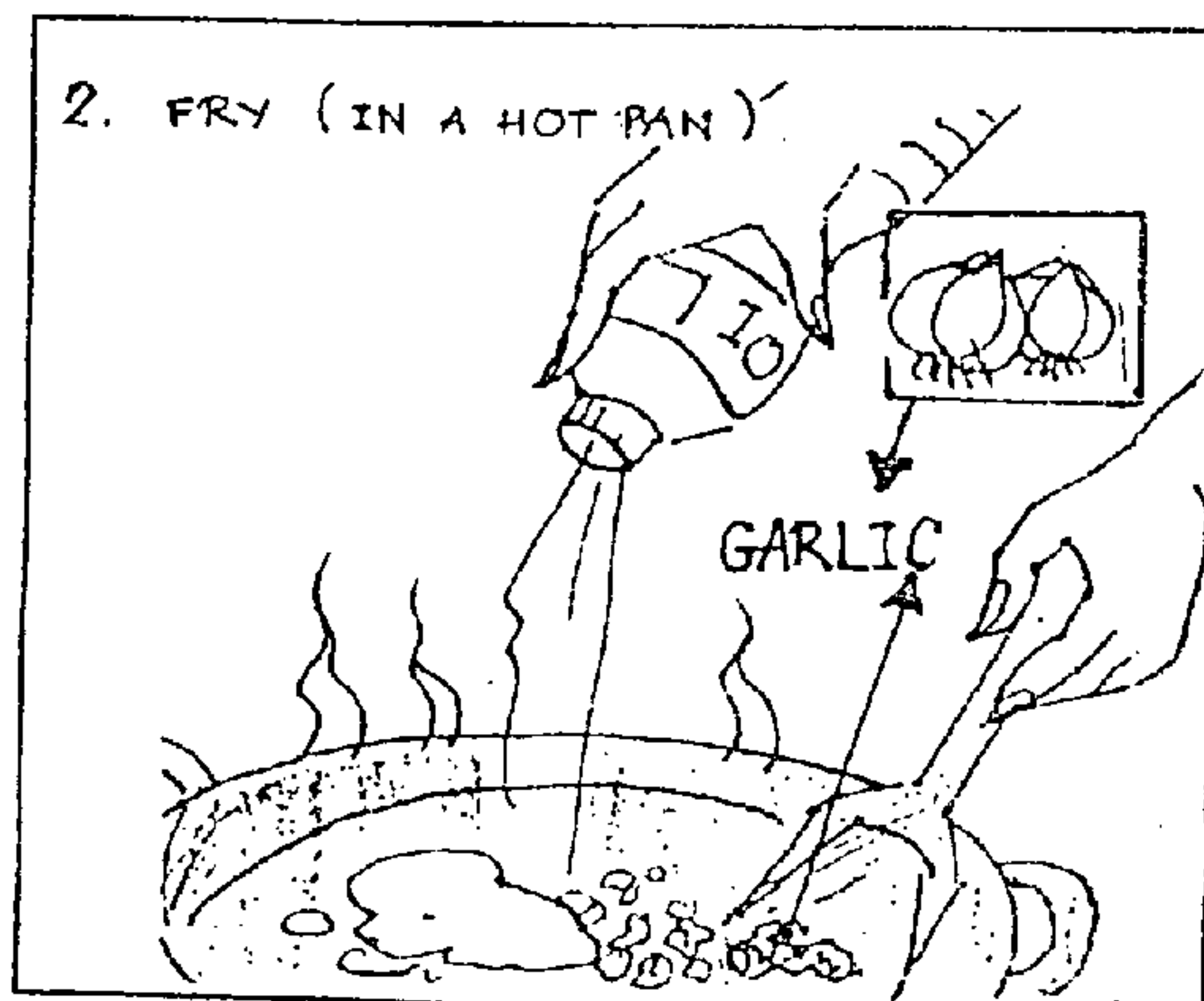
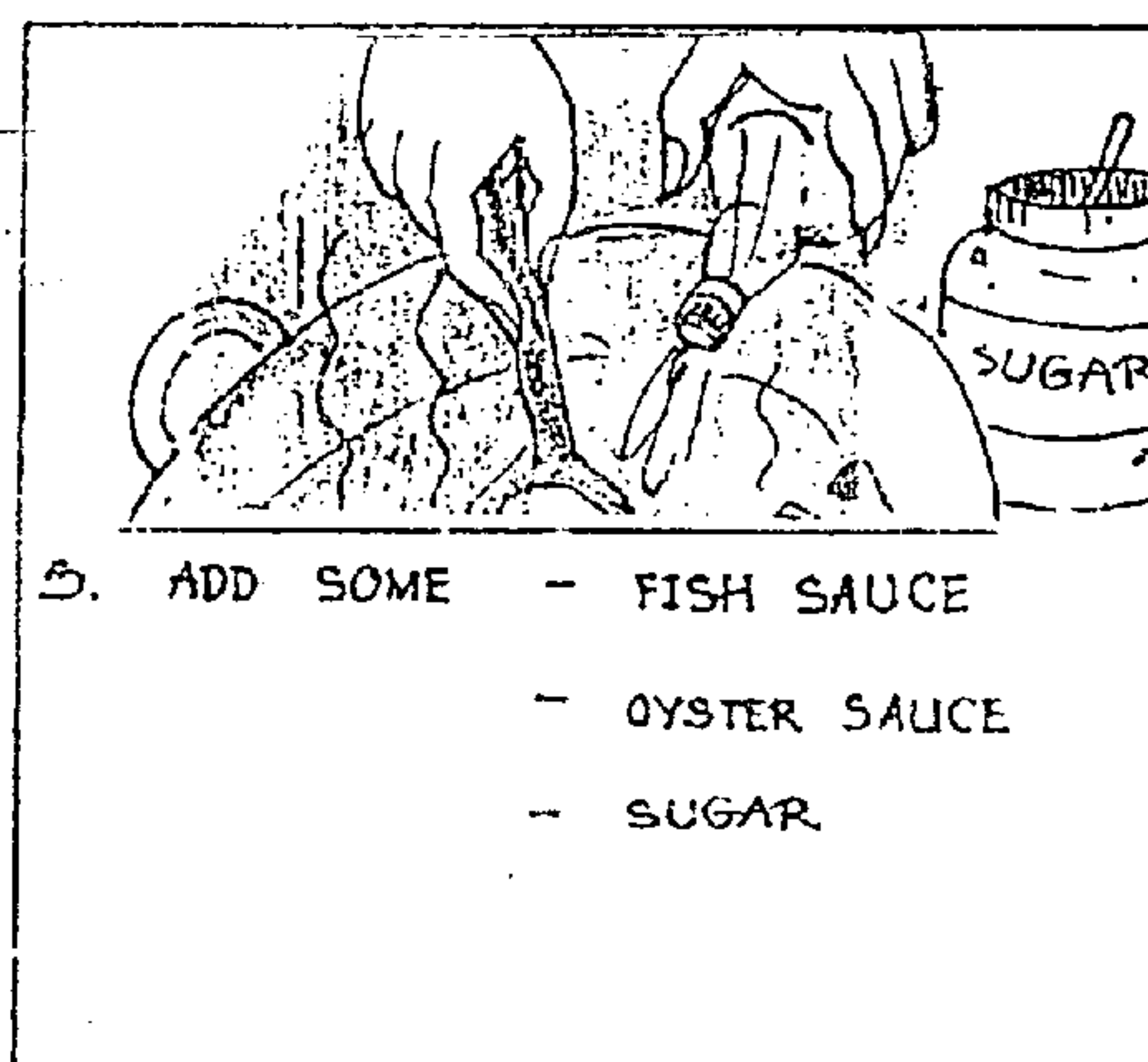
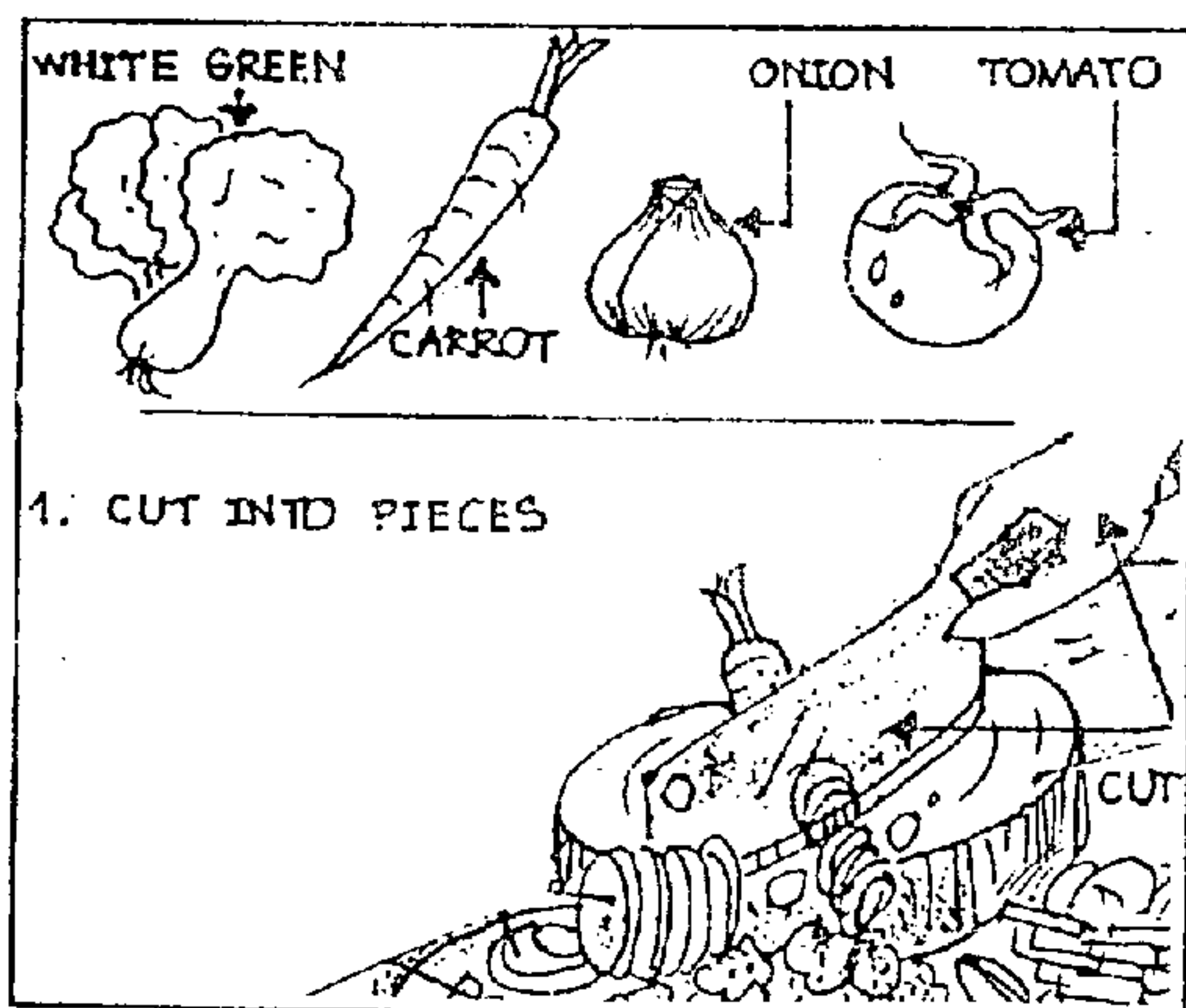
Situation: Lisa and Debby are from America. They are interested in making Thai food.

Lisa knows how to make fried vegetables, and Debby knows how to make Klouy Buad Chi. The girls teach each other how to cook these Thai dishes.

Roles:

A. You are Lisa.

- Say you are interested in cooking Thai food.
- Ask Debby what kind of Thai food she can cook.
- Tell Debby you cannot make Klouy Buad Chi, but you know how to make fried vegetables.
- Tell Debby the steps of making fried vegetables, then ask her how to make Klouy Buad Chi (Use the pictures below).



4. Making fried vegetables & Klouy Boud Chi

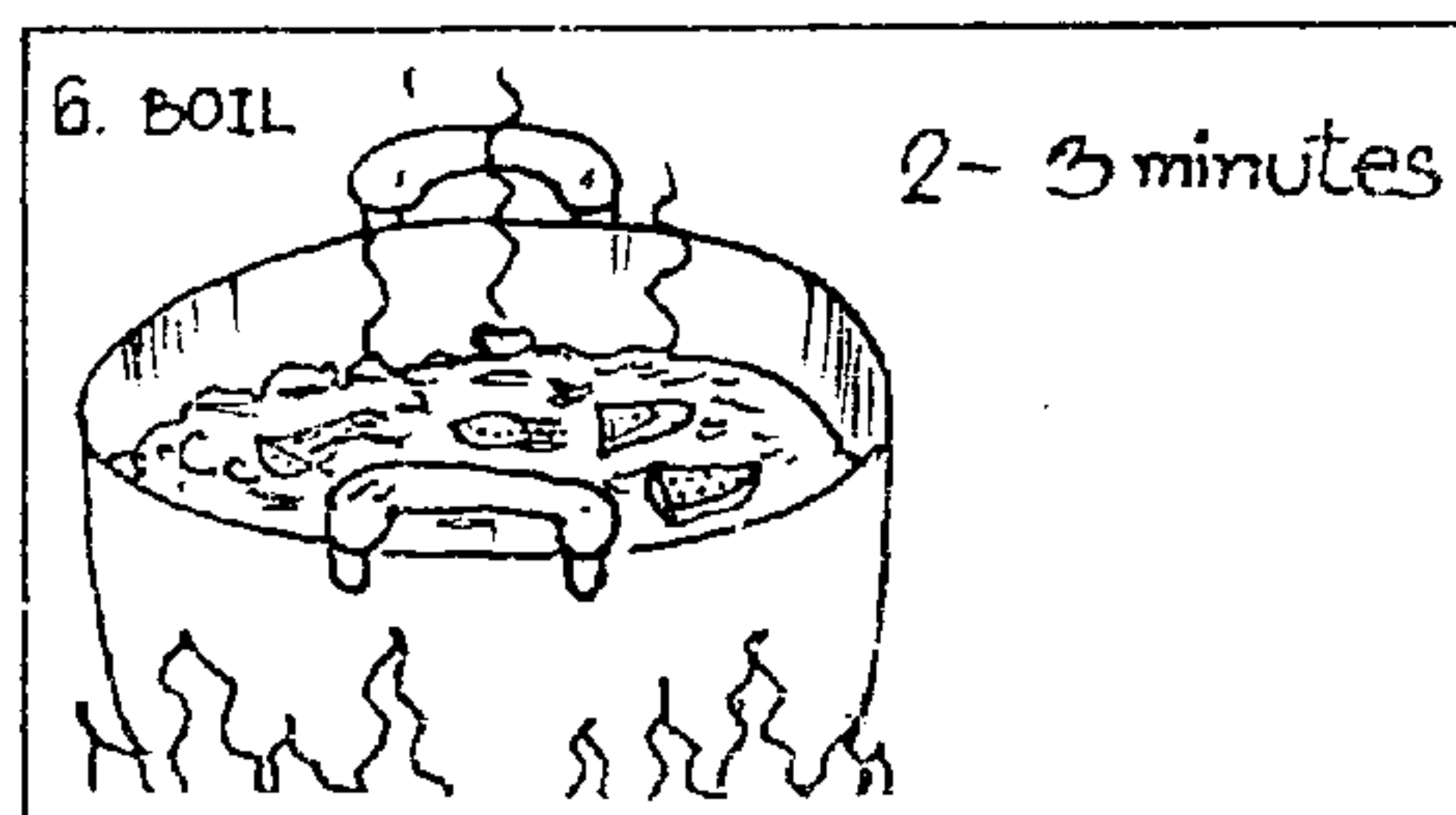
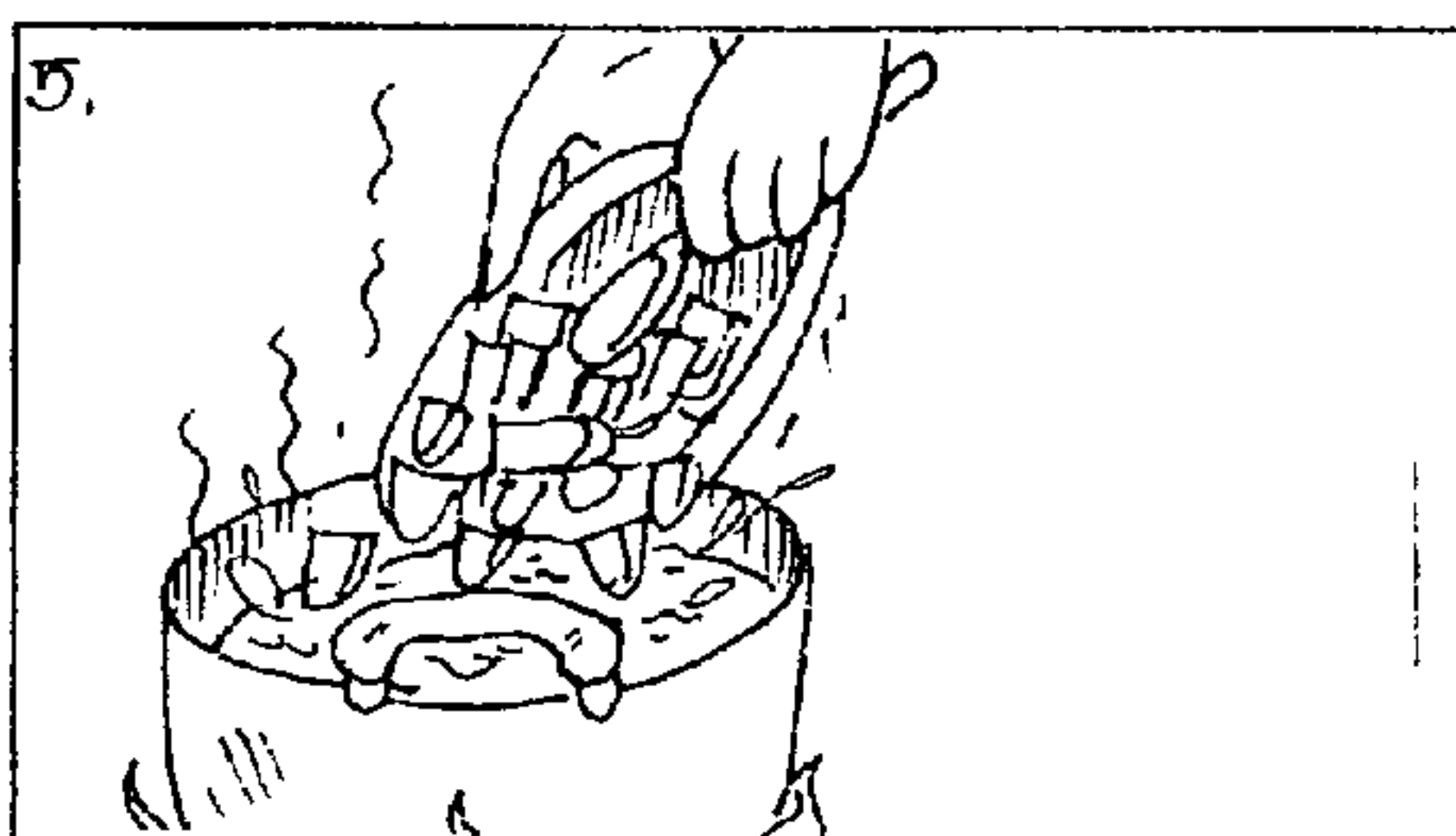
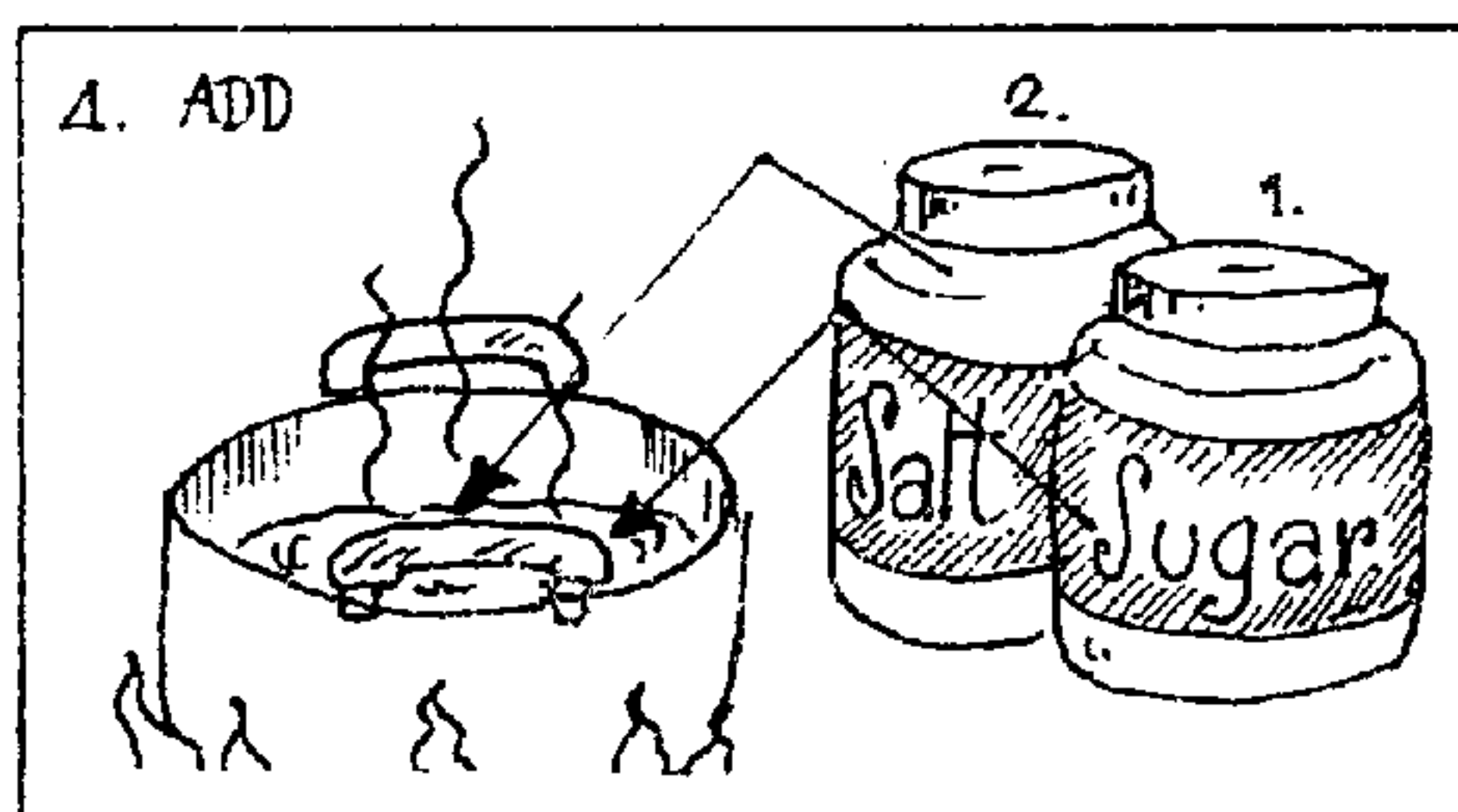
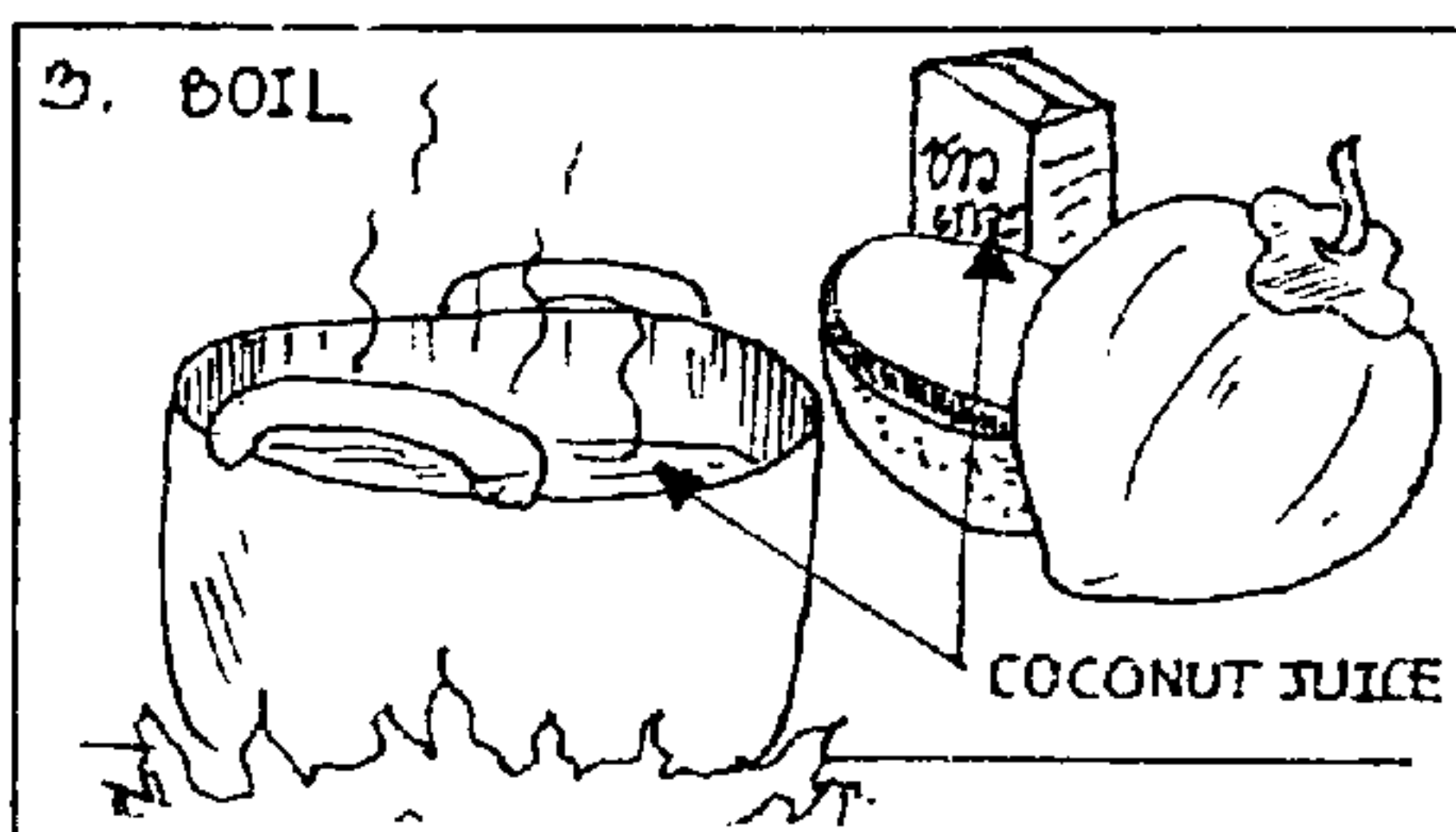
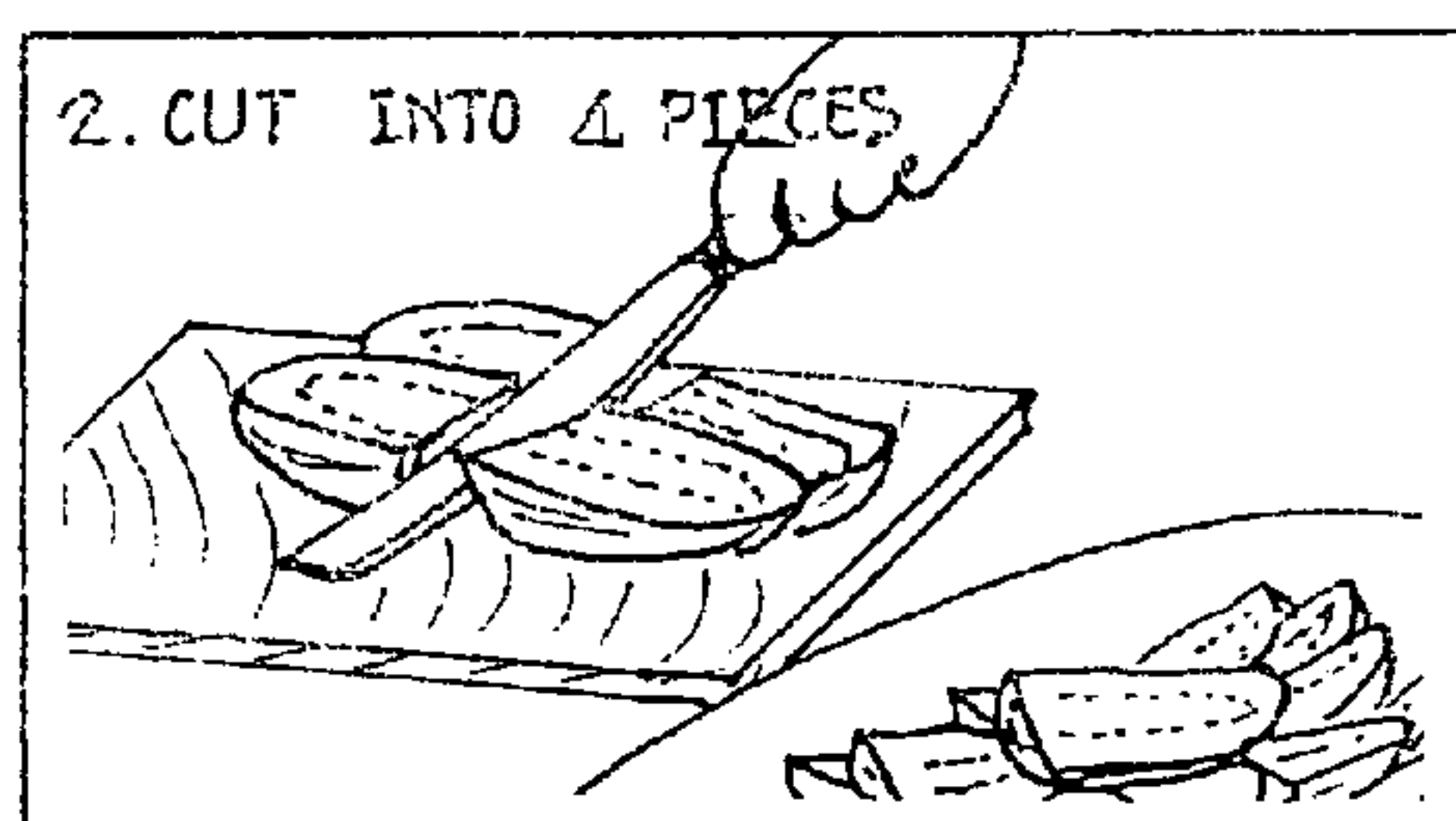
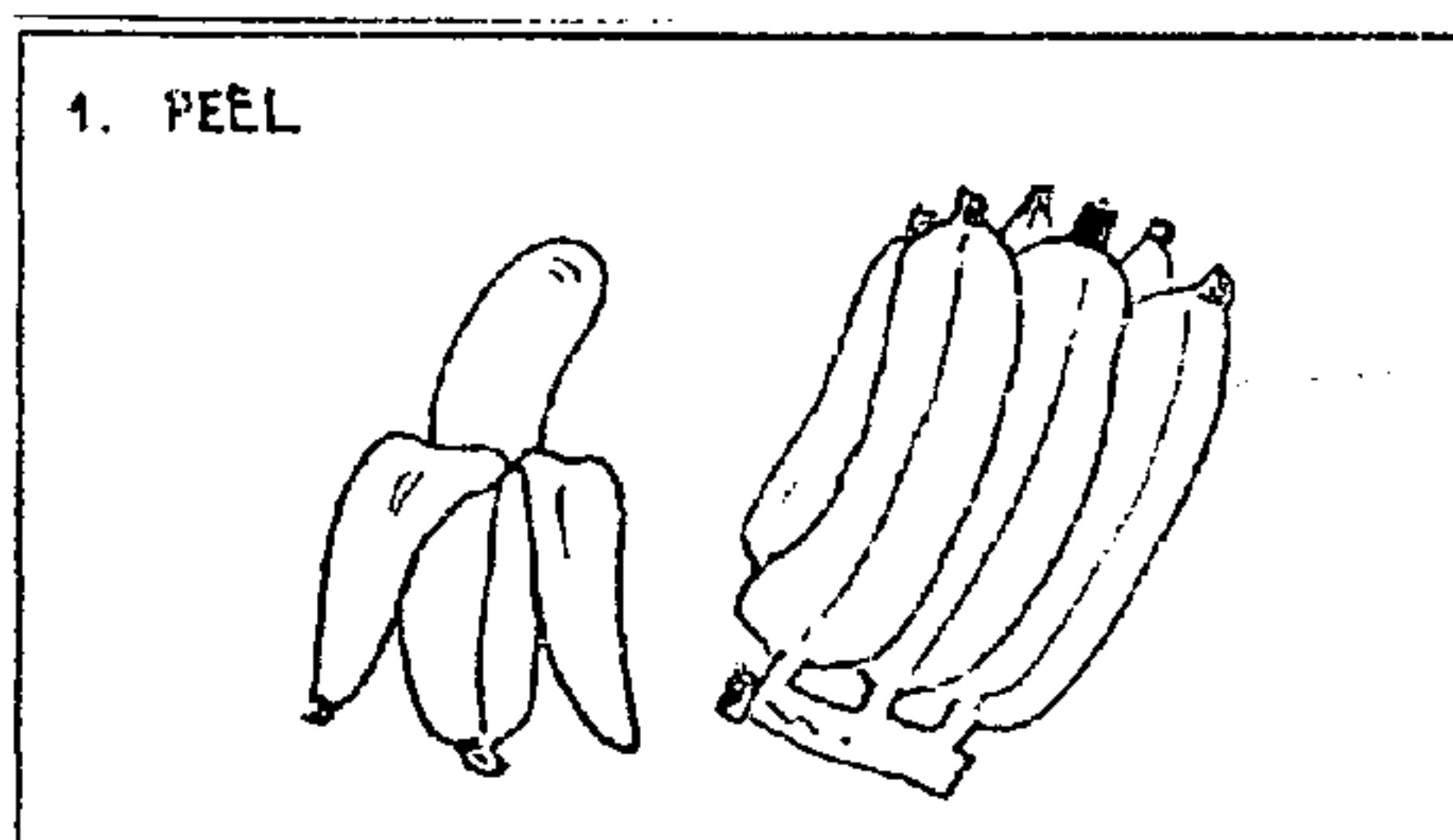
Situation: Lisa and Debby are from America. They are interested in making Thai food.

Lisa knows how to make fried vegetable, and Debby knows how to make Klouy Buad Chi. The girls teach each other how to cook these Thai dishes.

Roles:

B. You are Debby.

- Say you are also interested in cooking Thai food, too.
- Tell Lisa you know how to make Klouy Buad Chi, and ask her if she can make it.
- Tell Lisa you want to know how to make fried vegetables, and ask her to tell you how to make it.
- Tell Lisa the steps of making Klouy Buad Chi (use the pictures shown below)



เกณฑ์ประเมินความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ

คำชี้แจง

ผู้ประเมินให้ระดับความสามารถและคะแนนที่ตรงกับความสามารถในการพูดของนักเรียนมากที่สุดโดยพิจารณาจากเกณฑ์แสดงระดับความสามารถดังนี้

ระดับ ความสามารถ	ระดับ คะแนน	ความหมาย
5 ดีมาก	9-10	สามารถสนทนาได้คล่องและมีความมั่นใจ ประสบความสำเร็จทุกเรื่องที่สนทนา สามารถพูดแสดงความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งได้ในเรื่องที่คุ้นเคย แต่ต้องใช้เวลาคิดหาคำศัพท์ในเรื่องที่ไม่คุ้นเคย ความสามารถในการเชิงไวยากรณ์ พูดประโยคที่ซับซ้อนได้ถูกต้อง การออกเสียงชัดเจน แม้จะเป็นสำเนียงไทย การพูดมีความราบรื่นต่อเนื่อง
4 ดี	7-8	สามารถสนทนาได้ค่อนข้างคล่อง และประสบความสำเร็จทุกเรื่องที่สนทนา พูดแสดงความคิดเห็นอย่างผิวเผินได้แม้จะใช้ไวยากรณ์ผิดบ้าง พยายามอธิบายคำศัพท์ที่นึกไม่ออกบางครั้ง การออกเสียงค่อนข้างชัดเจน การพูดค่อนข้างราบรื่นและต่อเนื่อง
3 พอใช้	5-6	สามารถสนทนาได้แต่ไม่คล่อง ประสบความสำเร็จเกือบทุกเรื่องที่สนทนา ไม่สามารถพูดแสดงความคิดเห็นได้ การใช้ไวยากรณ์มีที่ผิดมาก มีการอธิบายคำศัพท์ที่นึกไม่ออกบ่อยครั้ง การออกเสียงบางครั้งไม่ชัดเจน การพูดไม่ต่อเนื่อง
2 เกือบพอใช้	3-4	สามารถสนทนาได้ในขั้นพื้นฐาน ส่วนมากใช้คำพูดโต้ตอบประเภท Yes/ No หรือ คำเดียว คำศัพท์ที่ใช้อยู่ในวงจำกัดมาก การออกเสียงมักไม่ชัดเจน หยุดการสนทนาบ่อยครั้ง
1 อ่อน	1-2	พูดโต้ตอบเกือบไม่ได้หรือไม่เข้าใจเรื่องที่กำลังสนทนา การออกเสียงไม่ชัดเจน การสนทนาไม่ต่อเนื่อง มีการหยุดระหว่างสนทนาบ่อยครั้ง

ปรับจากเกณฑ์การวัดความสามารถด้านการพูดของ ฮิลด์ดอน (Hilsdon. 1991: 190-191)

เกณฑ์ในการวัดความสามารถในการพูดของ ฮีตัน (Heaton. 1990: 68-71) และ

เกณฑ์ในการวัดความสามารถในการพูดของ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (ม.ป.ป)

แบบประเมินตนเองด้านการพูดภาษาอังกฤษ

คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนประเมินความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของตนเองในขณะที่แสดงบทบาทสมมติ แล้วเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับคะแนน ที่ตรงกับความสามารถของตนแต่ละข้อ

2. ระดับคะแนน มี 5 ระดับดังนี้

- 5 หมายถึง มากที่สุด
 4 หมายถึง มาก
 3 หมายถึง ปานกลาง
 2 หมายถึง น้อย
 1 หมายถึง น้อยที่สุด

รายการพฤติกรรม	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงานจนประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม					
2. ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำกิจกรรม					
3. ข้าพเจ้ากล้าแสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวประกอบการพูด					
4. ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ไม่รู้สึกง่วง หรือ เบื่อขณะเพื่อนปฏิบัติกิจกรรม					
5. ข้าพเจ้าสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้รวดเร็ว ทันเวลา					
6. ข้าพเจ้ามีความคิดสร้างสรรค์ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้					
7. ข้าพเจ้าพยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของตนเองตลอดเวลา					
8. ข้าพเจ้าสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ในการสนทนา					
9. ข้าพเจ้าเลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมในการสนทนา					
10. ข้าพเจ้าสามารถพูดออกเสียงได้ชัดเจน และออกเสียง สูง-ต่ำ หนัก-เบา ได้ถูกต้อง					

บันทึกเพิ่มเติม

.....

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการพูดภาษาอังกฤษ

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนในขณะที่แสดงบทบาทสมมติ แล้วเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับคะแนน ซึ่งมี 5 ระดับดังนี้

- 5 หมายถึง มากที่สุด
 4 หมายถึง มาก
 3 หมายถึง ปานกลาง
 2 หมายถึง น้อย
 1 หมายถึง น้อยที่สุด

รายการพฤติกรรม	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือกลุ่มทำงานจนประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม					
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน					
3. กล้าแสดงท่าทาง มีการเคลื่อนไหวประกอบการพูด					
4. มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ไม่รู้สึกง่วง หรือ เบื่อขณะเพื่อนปฏิบัติกิจกรรม					
5. สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้รวดเร็ว ทันเวลา					
6. มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้					
7. พยายามแก้ไขข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษาของตนเองตลอดเวลา					
8. สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ในการสนทนา					
9. เลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมในการสนทนา					
10. พูดออกเสียงได้ชัดเจน และออกเสียง สูง-ต่ำ หน้า-เบา ได้ถูกต้อง					

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

ตาราง 10 แสดงคะแนนความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อน และ
หลังการทดลอง

ลำดับที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	ความแตกต่าง	(ความแตกต่าง) ²
1	3.5	8	4.5	20.25
2	4.5	9	4.5	20.25
3	2.5	4	1.5	2.25
4	3	8.5	5.5	25
5	4	8	4	16
6	4.5	6.5	2	4
7	3.5	6.5	3	9
8	2	6.5	4.5	20.25
9	3	5	2	4
10	6	9.5	3.5	12.25
11	5	5.5	0.5	0.25
12	5	6.5	1.5	2.25
13	3.5	4	0.5	0.25
14	5	5.5	0.5	0.25
15	4	5.5	1.5	2.25
16	5	6	1	1
17	3.5	8	4.5	20.25
18	3	6	3	9
19	3	6	3	9
20	3	5.5	2.5	6.25
21	4	7.5	3.5	12.25
22	4.5	6.5	2	4
23	4	6	2	4
24	2	3.5	1.5	2.25
25	2	4	2	4
26	4	5	1	1
27	3	4	1	1

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	ความแตกต่าง	(ความแตกต่าง) ²
28	3.5	8	4.5	20.25
29	4	7.5	3.5	12.25
30	2	7.5	5.5	25
31	2	7	5	25
32	3	6	3	9
33	3	6.5	3.5	12.25
34	4	4.5	0.5	0.25
N = 34	$\sum X_1 = 121.5$	$\sum X_2 = 213.5$	$\sum D = 92$	$\sum D^2 = 316.50$

ตาราง 11 แสดงคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน จากการทดสอบ

ความสามารถด้านการพูด ก่อน และ หลังการทดลอง

ลำดับที่ของ นักเรียน	คะแนนก่อนการทดลอง			คะแนนหลังการทดลอง			ความแตกต่าง ของคะแนน ก่อนและหลัง การทดลอง
	ผู้ประเมินคนที่		เฉลี่ย	ผู้ประเมินคนที่		เฉลี่ย	
	1	2		1	2		
1	4	3	3.5	8	8	8	4.5
2	5	4	4.5	9	9	9	4.5
3	3	2	2.5	4	4	4	1.5
4	4	2	3	9	8	8.5	5.5
5	5	3	4	8	8	8	4
6	6	3	4.5	6	7	6.5	2
7	5	2	3.5	7	6	6.5	3
8	3	1	2	7	6	6.5	4.5
9	4	2	3	8	4	6	3
10	7	5	6	10	9	9.5	3.5
11	6	4	5	5	6	5.5	0.5
12	6	4	5	7	6	6.5	1.5
13	3	4	3.5	4	4	4	0.5
14	6	4	5	6	5	5.5	0.5
15	5	3	4	5	6	5.5	1.5
16	6	4	5	5	7	6	1
17	5	2	3.5	9	7	8	4.5
18	4	2	3	5	7	6	3
19	4	2	3	5	7	6	3
20	4	2	3	6	5	5.5	2.5
21	5	3	4	7	8	7.5	3.5
22	6	3	4.5	7	6	6.5	2
23	5	3	4	6	6	6	2
24	3	1	2	3	4	3.5	1.5

ตาราง 11 (ต่อ)

ลำดับที่ของ นักเรียน	คะแนนก่อนการทดลอง			คะแนนหลังการทดลอง :			ความแตกต่างของ คะแนน ก่อน และหลัง การ ทดลอง
	ผู้ประเมินคนที่		เฉลี่ย	ผู้ประเมินคนที่		เฉลี่ย	
	1	2		1	2		
25	3	1	2	4	4	4	2
26	5	3	4	5	5	5	1
27	4	2	3	3	5	4	1
28	4	3	3.5	8	8	8	4.5
29	5	3	4	8	7	7.5	3.5
30	3	1	2	8	7	7.5	5.5
31	2	2	2	7	7	7	5
32	4	2	3	6	6	6	3
33	4	2	3	7	6	6.5	3.5
34	5	3	4	4	5	4.5	0.5
N = 34	$\overline{X}_1 = 3.57$		$\sum X_1 = 121.5$	$\overline{X}_2 = 6.28$		$\sum X_2 = 213.5$	
S.D. = 1.02				S.D. = 1.53			

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสุกัญญา ศิลประสาท
วันเดือนปีเกิด	7 เมษายน 2515
สถานที่เกิด	อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	288 หมู่ 3 ตำบลนาดี อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี 25220
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนมณีเสวตรอุปถัมภ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี 25220
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2530	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนท่าเกษมพิทยา
พ.ศ. 2533	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสระแก้ว
พ.ศ. 2539	ค.บ. (เกียรตินิยมอันดับ 1) วิชาเอกภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2544	ศศ.ม. (วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษในฐานะ ภาษาต่างประเทศ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสุกัญญา คิลประสาท
วันเดือนปีเกิด	7 เมษายน 2515
สถานที่เกิด	อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	288 หมู่ 3 ตำบลนาดี อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี 25220
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนมณีเสวตรอุปถัมภ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี 25220
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2530	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนท่าเกษมพิทยา
พ.ศ. 2533	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสระแก้ว
พ.ศ. 2539	ค.บ. (เกียรตินิยมอันดับ 1) วิชาเอกภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2544	ศศ.ม. (วิชาเอกการสอนภาษาอังกฤษในฐานะ ภาษาต่างประเทศ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ